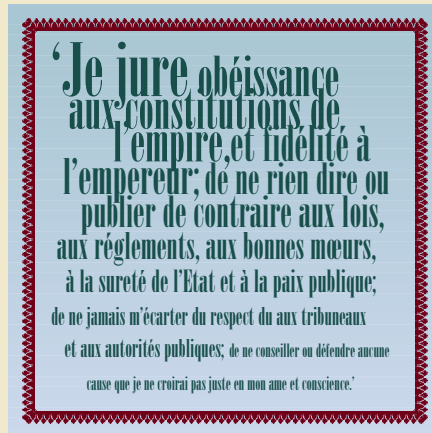

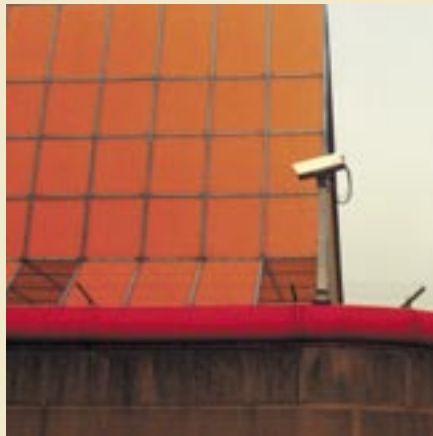

Omslag: *Gevangenis in Schiedam.*
Foto: Andre Klijsen

528 Advocaten leggen al eeuwenlang **de eed** af. Waarom eigenlijk? En is de tekst al die tijd hetzelfde gebleven? Onderzoek naar oude teksten laat nieuwe parallellen zien. Wie had bijvoorbeeld gedacht dat *no cure no pay* een kleine vijf eeuwen geleden al not done was?

532 Kan de **voorlopig gedetineerde cliënt** er op rekenen dat zijn hechtenis eindigt als de berechting in totaal langer duurt dan de in eerste aanleg opgelegde 'netto' straf? De hoven beslissen hierover verschillend. Vandaar een voorstel voor een wettelijke bepaling.

536 Het **ontslag van de statutair directeur** roept nog steeds veel juridische vragen op. Onlangs heeft de Hoge Raad er weer een aantal beantwoord, over ontslag door de aandeelhouders en ontslagname door de directeur zelf.

In de volgende nummers

- ▶ Het volgende nummer (van 23 september) is de Ordespecial, ter voorbereiding van de jaarlijkse Ordevergadering.
- ▶ In de daaropvolgende nummers (vanaf 21 oktober) onder meer: Nederlandse stukken in een Amerikaanse procedure, Wet op de jeugdzorg, nieuwe mededingingswet, de kantoorpsycholoog.

ARTIKELEN

- 528** 'Die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn'
Floris Banner
- 532** Meer eenduidigheid bij verlenging voorlopige hechtenis tijdens hoger beroep
Ralph Takens en Geertjan van Oosten
- 536** Ontslag van de statutair directeur
Johan Pel

VASTE RUBRIEKEN

- 516 ACTUALITEITEN**
 - ▶ Civiele bodemprocedures 20% sneller
 - ▶ Cojones, *Matthijs Kaaks*
 - ▶ 'Wij gaan doorgaans fluitend naar ons werk': Phon van der Biesen over Advocaten voor Advocaten
 - ▶ Versobering gevangenisregime heilloze weg
 - ▶ Verkennend onderzoek naar marktwerking in advocatuur
 - ▶ Advocaat in carrouseldebat: Ordevergadering Leeuwarden

- 538 DE CULTUUR VAN**
Leonardus van Heijningen
Jan Pieter Nepveu

- 541 RECHTER SCHRIJFT TERUG**
Jan van der Does

- 557 DISCIPLINAIRE BESLISSINGEN**

VAN DE ORDE

- 527** ▶ Dekencommentaar: Wortel
- 542** ▶ Wijziging Stageverordening 1988
- 548** ▶ Gewijzigde toelichting gedragsregel 7
- 550** ▶ Besluitenlijst Collegevergadering 23 juni 2005
- 551** ▶ Voortgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding
- 555** ▶ Personalia

- 527 COLOFON**

Civiele bodemprocedures 20% sneller

Jan Ekelmans, advocaat te Den Haag

Analyse van een kwart van de handelszaken die in 2003 zijn afgedaan bij de sectoren civiel laat zien dat de doorlooptijden zijn bekort. Dat komt niet doordat partijen veel sneller antwoorden of de rechter veel sneller vonnis wijst. Dit blijkt uit een onlangs verschenen empirisch onderzoek naar de afhandeling van civiele bodemprocedures door de rechtbanken.¹

Empirisch onderzoek over de daadwerkelijke wijze van afhandeling van civiele zaken is schaars. Dat is jammer: opvattingen over de wenselijke inrichting van het burgerlijk proces missen daardoor een wezenlijk fundament. Het onderzoek is verfrissend omdat het stimuleert dat de discussie over procesrecht wordt gericht op maatregelen waarvan niet alleen wordt gedacht dat ze werken, maar die dat ook feitelijk blijken te doen.

Om te beginnen: het geregistreerde financiële belang van de aangebrachte zaken is als volgt:²

- minder dan € 15.000: 50 % van de zaken
- tussen € 15.000 en € 100.000: 40% van de zaken
- meer dan € 100.000: 10% van de zaken

VERSTEK EN ANTWOORD

De eindstreep wordt veelvuldig vlot bereikt. Ook bij de sector civiel wordt een groot aantal zaken bij verstek afgedaan: circa 40%.³ Dat percentage is weliswaar veel lager dan bij de sector kanton (80%), maar toch opvallend hoog. Tussen eerste rolzitting en de datum van vonnis gaan 17 dagen (Almelo) tot 93 dagen (!) (Amsterdam) heen.⁴

De introductie van het Landelijk Rolreglement heeft nauwelijks geleid tot bekorting van de termijn, waarbinnen gedaagde van antwoord dient.⁵ Die termijn beliep circa vijftien weken in zaken die circa tien jaar geleden werden afgedaan. Hij belooft gemiddeld circa twaalf weken voor zaken afgedaan in 2003. Slechts de (veel) langere uitstellen zijn teruggedrongen. Het leven lijkt, als wel vaker, sterker dan de leer.

Vermoedelijk liggen de feitelijke uitsteltermijnen inmiddels lager dan de 12 weken uit het onderzoek. Het onderzoek betreft immers zaken die in 2003 zijn afgedaan. De aanvangsdatum van de zaak kan ruim voor 2003 liggen. Het Landelijk Rolreglement dateert uit 2000. Aan de termijnen uit dit reglement is men pas geleidelijk strikter de hand gaan houden.

COMPARITIE EN SCHIKKING

Van de zaken op tegenspraak gestart na 1999 gaat 64% naar een comparitie.⁶ Dat is aanzienlijk meer dan bij zaken die circa tien jaar geleden werden afgedaan: toen beliep het gemiddelde circa 15%. Bij de afzonderlijke rechtbanken variëren de percentages van 46 tot 87. Het rapport geeft niet aan op welke rechtbanken die afzonderlijke cijfers betrekking hebben.

Van de zaken op comparitie wordt 49%⁷ geschikt op de comparitie, of kort daarna. Zodra een natuurlijk persoon partij is, neemt het percentage schikkingen af. Rechtspersonen die tegen elkaar procederen schikken vaker.⁸ Sommige typen zaken blijken veel vaker geschikt te worden dan andere. Het rapport bevat een staatje, waaruit blijkt dat weinig wordt geschikt in onteigeningszaken, letselzaken en dekkingskwesies bij verzekeringen.⁹ Veel vaker daarentegen wordt geschikt bij bouwzaken, consumentenkoop en verdeling van vermogen na verbroken relaties.

Het grotere aantal comparities heeft geen effect op het totale aantal zaken, waarin een schikking wordt bereikt. In slechts circa 55% van alle zaken waarin van antwoord is gediend, komt een einduitspraak tot stand.¹⁰ Circa 45% van de zaken wordt geroyeerd. Dat is thans zo en was circa tien jaar geleden ook zo, toen dat percentage royementen 44 beliep. Comparities leiden aldus op het oog wel tot eerder schikken, niet tot meer schikken.

REPLIEK

In circa 35% van de zaken waarin voor antwoord is geconcludeerd, wordt gerepliceerd.¹¹ Het percentage varieert van circa 20% bij zaken over minder dan € 10.000, tot circa 46 % bij zaken over meer dan € 25.000. Wordt eenmaal gerepliceerd, dan neemt de kans op een schikking zienderogen af. De zaken, waarin is gerepliceerd, eindigen met een eindvonnis in 70%

(geen comparitie) tot 77% (wel comparitie) van de gevallen.¹²

BEWIJSVERRICHTINGEN

In zaken waarin zich een procureur voor gedaagde heeft gesteld,¹³ komen in de volgende percentages zaken bewijsverrichtingen voor:¹⁴

Deskundigenonderzoek	4 %
Getuigenverhoor	11 %
Contra-enquête	4 %
Plaatsopneming	1,5%
Totaal	16,5% ¹⁵

Deze cijfers vielen mij mee; voor bewijslevering gaan de handen bij veel rechters immers niet op elkaar.

DOORLOOPTIJDEN

Wanneer vonnis is gevraagd, duurt het gemiddeld 14 weken voordat daadwerkelijk vonnis wordt gewezen.¹⁶ Tussen de individuele rechtbanken bestaan overigens aanzienlijke verschillen. De gemiddelde termijn is ongeveer even lang als circa tien jaar geleden: toen was het circa 16 weken. Het is zo'n 8 weken langer dan de in het Landelijk Rolreglement voor het wijzen van einduitspraken voorziene 6 weken. Ook hier: het leven is sterker dan de leer.

De termijn waarbinnen van antwoord wordt gediend en vonnis wordt gewezen, zegt niet zoveel over de gehele doorlooptijd van een zaak. De doorlooptijd loopt vooral op door incidenten, tijdsverloop bij datumbepaling voor zittingen, indiening van extra processtukken en bewijsverrichtingen.

De gemiddelde doorlooptijden van civiele procedures op tegenspraak zijn in bijna tien jaar met circa 20% gezakt van circa 701 naar circa 577 dagen. Dat laatste cijfer ligt overigens circa 50% boven de tot dusver door de Raad voor de rechtspraak gepubliceerde cijfers. De Raad ging uit van circa een jaar, omdat het automatiseringssysteem bij zaken van vóór 2000 de doorlooptijd op 0 dagen plaatst.¹⁷ Zo gaat het gemiddelde vanzelf naar beneden. Het rapport vermeldt de gemiddelde doorlooptijden voor elk van de negentien rechtbanken. Die variëren van 398 (Roermond) tot 818 dagen (Rotterdam).¹⁸ Geen rechtbank kan zich veroorloven op zijn lauweren te rusten: een

Rechtbank Rotterdam

rechtbank die op kop liep, is circa 10 jaar later naar de bezemwagen verplaatst (Middelburg, ook gekweld doordat men onvoldoende rechters wist te werven). Was Arnhem circa tien jaar terug een drager van de rode lantaarn, nu koestert het zich in de gloed van de kopgroep. Al te veel gewicht mag aan die rangorde ondertussen niet worden gehecht, denk ik. Het rapport legt immers geen relatie tussen de productie van een rechtbank en de formatie. Zodoende valt ook niet te zien of verschillen in doorlooptijden ook te maken hebben met werkdruk of kwaliteit van bedrijfsvoering bij de betrokken gerechten. Wel valt op dat de snelste rechtbanken over het algemeen vaker gebruik maken van de comparitie dan de minder snelle.¹⁹

HET VERVOLG

Vervolgonderzoek staat gepland. Daarbij zullen onder meer het versnellingsbeleid per rechtbank en de personele en logistieke ontwikkelingen in kaart worden gebracht.²⁰ Zit het mee, dan komen de *best practices* onder rechters straks vanzelf boven water.

NOTEN

- 1 Het rapport van 40 pagina's verscheen in de publicatierreeks *Rechtstreeks* van de Raad voor de rechtspraak; het is te raadplegen op www.rechtspraak.nl/Gerechten/RvdR/Publicaties/Rechtstreeks.htm
- 2 Rapport, p. 17.
- 3 Rapport, p. 20.
- 4 Rapport, p. 30.
- 5 Rapport, p. 39 en 41.
- 6 Rapport, p. 33.
- 7 Rapport, p. 26 (56%) en 36 (49,1%).
- 8 Rapport, p. 26.
- 9 Rapport, p. 26.
- 10 Rapport, p. 36 en 46.
- 11 Rapport, p. 22.
- 12 Rapport, p. 25.
- 13 Rapport, p. 21 voor de definitie; verstekzaken en zaken die worden ingetrokken verdwijnen aldus uit beeld.
- 14 Rapport, p. 22.
- 15 Ik tel de contra-enquêtes bij de totaalstelling niet mee. Doorgaans gaat aan een contra-enquête immers een enquête vooraf. Mee-tellen van contra-enquêtes zou een dubbelstelling opleveren.
- 16 Rapport, p. 40.
- 17 Rapport, p. 43-44.
- 18 Rapport, p. 31.
- 19 Rapport, p. 37.
- 20 Rapport, p. 47.

column

MATTHIJS KAAKS

Cojones

Als we de recent verschenen sleutelroman *Fish Sunday Thinking* van de jonge Engelse advocaat Paul Wragg moeten geloven zijn de grote advocatenkantoren doordrenkt van seksisme. Het boek is momenteel een hit onder advocaten in Londen.

Het Financieele Dagblad wijdde er eind augustus een grote recensie aan waarin een wereld werd beschreven die bestaat uit seksbeluste padachtige partners en uitgekookte langbenige stagiaires. Het roept beelden op van broeierige scènes bij de koffiemachine in de krappe pantry en veelvuldig oog-bil-contact. De mannelijke advocaten van de grote kantoren worden omschreven als 'door testosteron gedreven alpha types'.

Onthullend is dit alles niet en het laat zich ook gemakkelijk verklaren. Van het totale lichaam dat de advocaat ter beschikking staat, gebruikt hij in zijn beroep alleen het hoofd. Zolang het hoofd enigszins functioneert kan hij dossiers lezen en brieven dicteren. Het lijf is eigenlijk bijzaak en dient er toe het hoofd overeind te houden. Het is een hersenloze vleesmassa, die nu eenmaal via de nek met het hoofd verbonden is, en slechts de onhandige drager is van kostbare *knowhow*.

Bij de man accentueert de das deze tweedeling: het hoofd wordt afgesnoerd van de rest van het lichaam.

Dat kan niet goed gaan. Het lichaam, dat dag in dag uit in dezelfde positie ondergeschikt wordt gemaakt aan de verheven hersenarbeid, rebelleert. Niet voor niets wijst de das als een grote waarschuwendende vinger naar beneden.

Advocaten die behalve man ook nog *high performer* zijn, neigen ertoe hun fysiek op te offeren aan hun geestelijke prestaties. Zo ontstaan die padachtige trekken.

Hoe groot de zelfbeheersing ook is, de topadvocaat wil zijn succes verzilveren. De fysieke bevrediging van dat verlangen voelt het lekkerst. Vroeg of laat komt er een moment waarop het lichaam zich afvraagt: waar doe ik dit allemaal voor? De das transsubstantieert dan in zijn vleselijke tegenhanger. Drank en stress, zachte welvingen of de stugge stof van een lang niet gestoomde pantalon doen de rest.

Ik herinner mij hoe een oudere compagnon eens een al te ambitieuze medewerker toeschreeuwde: 'Het wordt tijd dat jij eens goed gaat neuken!' Het galmde over de gangen van het grote kantoor en de kreet bleef lange tijd een geliefd citaat. De aanleiding was een ronkend interview in *Quote* vol borstklopperij, zonder autorisatie van de maatschap.

De behoefte aan erkenning en beloning kan nogal driftmatig zijn. Kantoren, vooral de grote dus, doen er goed aan dit intern bespreekbaar te maken. Dat kan veel ellende voorkomen.

Er zijn kantoren die er voor kiezen de aardse driften weliswaar te onderkennen, maar deze te sublimeren, zoals De Brauw Blackstone Westbroek die financieel participeert in het olifanten folkprogramma van Artis. Of dat helpt tegen de jeuk, is natuurlijk de vraag. Maar inventief is het wel.

‘Wij gaan doorgaans fluitend naar ons werk’

Phon van den Biesen over Advocaten voor Advocaten

Miek Smilde, journalist

Hector Palacios, Cuba. Leonel Rivero Rodríguez, Mexico. Mikhail Trepashkin, Rusland. Nasser Zarafshan, Iran. Het zijn slechts enkele namen uit een lange lijst. Namen van advocaten die gevangen zijn gezet of worden bedreigd, geïntimideerd of soms zelfs gemarteld. De Stichting Advocaten voor Advocaten stelt zich ten doel deze vakgenoten te helpen. Phon van den Biesen is de nieuwe bestuursvoorzitter van de Stichting.

Geld, natuurlijk. De stichting heeft geld nodig. Om een vliegticket te kopen voor een advocaat die zijn land moet ontvluchten, omdat hij door de autoriteiten wordt bedreigd. Om rechtsbijstand te financieren voor advocaten die in hun land terecht staan, omdat zij zich hard hebben gemaakt voor mensenrechten. Om aandacht te vestigen op de belabberde omstandigheden waaronder confrères in tal van landen hun werk proberen te doen. ‘Wij, advocaten in Nederland, gaan fluitend naar ons werk gaan en hebben het behoorlijk goed. Soms zelfs heel erg goed. Het is een kwestie van fatsoen onze collega’s die elders in de wereld in de vuurlinie liggen, te beschermen en te helpen,’ aldus Van den Biesen.

Van den Biesen is sinds kort bestuursvoorzitter van de stichting Advocaten voor Advocaten. Lang hoefde hij er niet over na te denken toen hem werd gevraagd het stokje van Willem van Manen over te nemen. Het doel dat de stichting nastreeft, ligt hem – hij begon zijn loopbaan in de sociale advocatuur – na aan het hart. Bovendien heeft hij veel internationale contacten. Sinds eind 1993 is Van den Biesen Deputy Agent van Bosnië en Herzegovina bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag in de genocidezaak die Bosnië in 1993 tegen Joegoslavië aanhangig maakte. Daarnaast is hij onder andere vice-president van IALANA

Foto: Jaap van den Biesen

Het is een kwestie van fatsoen onze collega’s die elders in de wereld in de vuurlinie liggen, te helpen

(International Association of Lawyers Against Nuclear Arms) en secretaris van de internationale vredesorganisatie Hague Appeal for Peace.

‘De advocatuur in Nederland is voor een belangrijk deel gewoon business geworden, een advocaat is hier vaak net zoiets als een accountant,’ zegt Van den Biesen. ‘Daardoor is de onderlinge solidariteit van advocaten misschien wel minder geworden. Maar het recht is meer dan alleen een zakelijke dienst. Het recht is een onmisbare schakel in het functioneren van een beschaafde samenleving, het recht vormt het scharnier van de rechtsstaat. Totalitaire regimes die advocaten het werken onmogelijk maken, ondergraven het stuk beschaving dat zij via het recht inbrengen. Het

is onze taak Nederlandse advocaten ervan te doordringen dat de vanzelfsprekendheid van hun business elders in de wereld zo vanzelfsprekend niet is.’

Van den Biesen mist in het publieke debat aandacht voor deze immateriële kant van het recht. Zelfs nu door de wereldwijde dreiging van het internationale terrorisme aan de fundamenteën van de rechtstaat wordt geschud, zijn advocaten onvoldoende doordrongen van wat het recht eigenlijk betekent. ‘Wij staan in Nederland op achterstand’, meent Van den Biesen. ‘In Nederland beperkt het debat over normen en waarden in het recht zich tot de zaak van Volkert van der G. die niet netjes zou zijn behandeld tijdens zijn voorarrest. Daar krijg je de handen natuurlijk niet voor op elkaar.’

In de Verenigde Staten is dat anders, weet hij. ‘In de VS beseffen veel meer juristen wat het recht ten diepste vermag. Dat zie je bijvoorbeeld aan het hele terrorismedebat. De antiterrorismewetgeving is in de VS weliswaar nog veel verder doorgeschoten dan hier, maar de kwaliteit van de tegenstanders is wel vele malen beter en wordt ook breder gedragen. Heel veel gerenommeerde Amerikaanse advocaten, ook

van zeer commercieel georiënteerde kantoren, houden zich intensief bezig met bijvoorbeeld de gevangenen van Guantanamo Bay. Hun werk levert uitspraken op die de kernwaarden van het recht zelf voeden. Dat mis ik in Nederland.’

NIET POLITIEK BELADEN

Ja, Van den Biesen zou het toejuichen als advocaten in Nederland zich wat meer over het wezen van het recht zouden bekommeren. Het doel van de stichting is echter simpeler. ‘Een organisatie als Advocaten zonder Grenzen, waarmee we overigens goed contact hebben, richt zich vooral op rechtshulpverlening in crisisgebieden, en draagt daarnaast een meer politiek geladen boodschap uit. Dat doen

wij niet. Wij vinden niet iets over een andere samenleving, maar willen er alleen voor zorgen dat advocaten overal hun werk kunnen doen. Wij richten ons primair op individuele collega's.

Tot nu toe dienden namen of projecten, die in aanmerking kwamen voor steun, zich een beetje per toeval aan. Het nieuwe stichtingsbestuur heeft de ambitie actiever op zoek te gaan naar advocaten die hulp behoeven. Daartoe is om te beginnen de stichting zelf geprofessionaliseerd. Er is een directie aangesteld bestaande uit twee promovendi op het gebied van internationaal strafrecht. Het bestuur is versmald, zodat het effectiever beleid kan ontwikkelen. 'We boren nu ons internationale netwerk aan om zicht te krijgen op de brandhaarden van de wereld, zodat we onze doelgroep kunnen vergroten.' Zo benadert de stichting in Iran de advocaat en Nobelprijswinnares Shirin Ebadi teneinde steun te verlenen aan advocaten die zich hard maken voor de mensenrechtensituatie in het land. Ook in verband met de West-Soedanese regio Darfur, waar sprake is van grove schendingen van het internationale recht, ondersteunt de stichting initiatieven gericht op advocaten die zich tegen die schendingen keren.

Het internationale netwerk dient tevens om aanmeldingen voor steun goed te kunnen beoordelen. Met organisaties als Human Rights

Watch en Amnesty International onderhoudt de stichting Advocaten voor Advocaten intensieve contacten. Er zijn banden met Human Rights First in de VS en met de International Commission of Jurists. 'Ons uitgangspunt is dat we zeker van onze zaak moeten zijn voor we over gaan tot financiële of andersoortige hulpverlening', licht Van den Biesen toe. 'Bij aarzeling, zeggen we nee.'

ÉÉN DECLARABEL UUR

Inkomsten verwerft de stichting exclusief uit giften van individuele advocaten. Heel lang zette de stichting daarbij in op één declarabel uur per advocaat per jaar. Dat principe blijkt echter in de praktijk onvoldoende te werken. 'Sommige advocaten geven heel trouw, maar het merendeel komt niet of onvoldoende over de brug', vertelt Van den Biesen. 'Waarschijnlijk vinden velen een bedrag van € 200, € 300 of € 400 ineens te veel.'

Een veel gehoord excuus is ook dat zo'n uurbedrag alleen iets zegt over de omzet die een advocaat draait, en niets over zijn inkomsten. Van den Biesen wil daarom de strategie van fondsverwerving verbreden. 'Mensen in Nederland maken makkelijker vaker een klein bedrag over dan een groot bedrag ineens. Daarom willen we nu ook proberen advocaten periodiek een bedrag te laten overmaken. Als iedere advocaat maandelijks een bepaald

percentage of promillage van zijn inkomsten automatisch overmaakt, al is het maar € 10, kunnen wij onze vleugels verder uitslaan en leveren we tezamen een bijdrage aan het professioneel voortbestaan van vakgenoten.'

Geld is echter niet het enige wat de stichting nodig heeft. Solidariteit laat zich ook in daden uitdrukken. Het komende jaar wil Van den Biesen actief de plaatselijke ordes benaderen om meer advocaten te betrekken bij het werk van de stichting. 'Er zijn advocaten die het in een bepaalde zaak actief voor iemand willen opnemen, of die processen willen monitoren. Er zijn, gelukkig, nog meer dan genoeg juristen met idealen die ze met het recht willen nastreven.'

Maar als voor daden geen ruimte bestaat, is ondersteuning toch mogelijk: iedere advocaat kan gewoon doneren. 'Er zijn enorm veel advocaten op de wereld die hun werk niet kunnen doen, uitsluitend omdat het de overheid niet goed uitkomt. Voor het ondersteunen van die advocaten dragen we met z'n allen verantwoordelijkheid.'

Meer informatie op: www.advocatenvooradvocaten.nl

Wie een bijdrage wil leveren aan de stichting Advocaten voor Advocaten kan de bon gebruiken die is afgedrukt op advertentiepagina II, achterin dit nummer

Verkendend onderzoek naar marktwerking in advocatuur

De Commissie Advocatuur heeft het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) gevraagd een *position paper* op te stellen over de 'mogelijke effecten van (meer) marktwerking in de advocatuur'. Het WODC zal het stuk niet zelf opstellen, maar heeft de opdracht gegund aan prof. mr. Nick Huls en promovenda mr. Zayène Laclé van het Meiers Instituut van de Universiteit Leiden.

De Commissie wil de volgende vragen beantwoord zien:

1. Welke reguleringsmechanismen/-mededingingsbeperkende maatregelen (bijvoorbeeld domeinmonopolie, beroepsreglementering) zijn op de advocatuur van toepassing?
2. Welke gevolgen hebben deze mechanismen/maatregelen (of zou wijziging kunnen hebben) voor de kwaliteit van de dienstverlening van de advocatuur?
3. Is er een algemeen gevaar van kwaliteitsvermindering door marktfalen (informatie-asymmetrie, *moral hazard*, *averechtse selectie*) in de advocatuur, of is dit risico beperkt tot bepaalde rechtsgebieden (procesvertegenwoordiging, advies, bemiddeling, bepaalde typen advocatenkantoren (éénpitters, provinciale kantoren, multidisciplinaire kantoren, landelijk gespecialiseerde kantoren) en/of bepaalde kantengroepen (*repeat players* en *one shotters*)?
4. Als het risico beperkt is tot bepaalde kantengroepen, welke instrumenten hebben de klanten die geen/minder risico lopen dan tot hun beschikking om de kwaliteit te meten?
5. Welke vormen van kwaliteitsverslechtering zijn bij intensieve concurrentie te vrezen (beperking van informatie aan cliënten, verlies aan onafhankelijkheid en/of andere)?
6. Brengt concurrentie de toegankelijkheid, zowel financieel (rechtsbijstand) als geografisch (voldoende spreiding van advocatenkantoren) in het gedrang?

Versobering gevangenisregime heilloze weg

Patrick van IJzendoorn

De gevangenis is geen hotel meer. Het monnikenwerk binnen de muren levert niet genoeg op om een televisietoestel te huren, de bajessupper is duurder dan Albert Heijn en de gevangenen zitten meer uren in de cel dan ooit, als het even tegenzit met agressieve lotgenoten.

Met zijn versobering van het gevangenisregime, bijna een jaar geleden ingevoerd, heeft minister van Justitie Piet-Hein Donner het in de ogen van de Vox Populi voor een keertje goed gedaan. Ondertussen krijgt het steeds lager geschoolde gevangenispersoneel te maken met meer agressie, zien advocaten hun cliënten in een neergaande spiraal terecht komen en wordt de maatschappij er waarschijnlijk niet veel veiliger op.

Reeds een maand na de introductie had de Boscse strafpleiter Arthur van der Biezen een civiele zaak tegen de Staat aangespannen. Hij trad op namens de Vereniging Belangen Behartiging Gedetineerden en enkele honderden gevangenen die vonden dat zij door de introductie van het sobere regime – in de wandelgangen van de inrichtingen ‘treiterregime’ genoemd – buiten de rechter om een strafvermeerdering hadden gekregen. De voorzieningenrechter in Den Haag wees de vordering tot herstel van het oude regime af, maar moest wel erkennen dat ‘de tenuitvoerlegging van de aan de gedetineerden opgelegde straffen door de invoering van de maatregelen in kwestie zwaarder en ingrijpender is geworden’. Dat de verzwaaring zodanig is geweest dat de strafrechter tot een andere strafmaat zou zijn gekomen, konden de eisers

volgens de rechter niet aantonen.

Volgens Van der Biezen is het idee van ‘resocialiseren’ stilletjes aan verdwenen uit het justitiebeleid. ‘Na de detentie vallen ze in een zwart gat. Tijdens het uitzitten van hun straf hebben ze door striktere regels omtrent telefoongebruik minder goed contact onderhouden met familieleden en daarnaast is de binnenreclassering nagenoeg afgeschaft. Voor de zeer gemotiveerde gevangene is er wel begeleiding, maar deze ‘individualisering van het systeem’ gaat voorbij aan de grootste groep gevangenen. Uiteindelijk ontstaan er op deze manier elitegevangenen.’

Zijn collega Esther Vroegh, advocate te Hoofddorp, voegt eraan toe dat de recidive, die nu al op ongeveer driekwart ligt, hoogstwaarschijnlijk niet omlaag zal gaan door deze versobering. In de Verenigde Staten is onlangs een project geweest waarbij gevangenen voortdurend worden begeleid door een groep psychologen. De recidive was te verwaarlozen.

Wat dat zwarte gat betekent, wordt opgetekend in de onlangs verschenen publicatie *Morgen moet het beter: een zwartboek over de verslechtering in de gevangenis en bij de reclassering*, dat grotendeels door Van der Biezen en Vroegh samengesteld is. Daarin staat het verhaal van een ex-gedetineerde die op de dag van zijn vrijlating slechts met een vraag bezig is: wie is het kastje, en wie is de muur? Zijn odyssee leidt langs de reclassering, maatschappelijk werk, het gemeentehuis en de sociale dienst. Bij laatstgenoemde instelling probeert de zoeker de baliemedewerkster op fysieke wijze te overtuigen van zijn wanhoop. Hij wordt gearresteerd en verzeilt bij de officier van justitie, die hem naar de instelling stuurt

Gevangenis scheveningen

waar hij het bureaucratische monopoliespel was begonnen: de reclassering.

Immers, die kan sinds de veranderingen alleen handelen in opdracht van justitie. Vroegh: ‘Wij kunnen nauwelijks meer eigen initiatief ontplooiën en zijn voor de reclasseringsaanvraag volledig afhankelijk van de officier van justitie en de rechter-commissaris. Zij beoordelen de aanvraag hetgeen impliceert dat alleen de “kansrijken” nog een rapport, dus ook behandelingsadvies, krijgen van de reclassering en Brijderstichting.’

Uit zijn eigen praktijk heeft Van der Biezen een voorbeeld hoe het mis kan gaan. ‘Ik heb een cliënt die tbs met voorwaarden had en contact moest houden met de reclassering. Echter, zijn contactpersoon was acht maanden ziek en een vervanger werd niet geregeld. Inmiddels heeft hij weer iemand neergestoken. Dat had niet hoeven gebeuren. De bedoeling was bezuinigen, maar uiteindelijk zijn we duurder uit.’

AGENDA

Internationale incasso

Op vrijdagmiddag 14 oktober organiseert het Molengraaff instituut voor privaatrecht het symposium ‘Internationale incasso’. Behandeld worden de (on)mogelijkheden om in EU-verband te komen tot een uniforme incassoprocedure, incasso in België en Duitsland alsook het gebruik ICT in incassoprocedures. De kosten van de deelnamen bedragen 85 euro, inclusief documentatiemateriaal, lunchenborrel na afloop. Informatie kunt u aanvragen bij m.freudenthal@law.uu.nl of a.jongbloed@law.uu.nl. U kunt zich aanmelden bij j.borlee@law.uu.nl.

‘Fout gedaan of fout gegaan?!’

Op dinsdag 20 september a.s. vanaf 18.45 uur organiseert KNMGM Afdeling Maastricht het minisymposium ‘fout gedaan of fout gegaan?!’. Is een klacht vermijdbaar of verwijtbaar? Hoe zit het met de verzekering, wie gaat dat betalen? Damagecontrol, hoe staat het daarmee? Tucht-recht, civielrecht hoe zit dat ook al weer? Sprekers zijn o.a. prof.

dr. F. Wijmen, prof. dr. Essed, mw. Castermans, mr. Verberne. De bijeenkomst begint om 18:45 uur en vindt plaats in Universiteit Maastricht (Akenzaal), Universiteitssingel 40, Maastricht. Aanmelding: uiterlijk 15 september 2005 via e-mail: martine_wassen@hotmail.com, 043-388 22 22.

AGENDA

Conformiteit en de Wet Puberr

De Vereniging van Vastgoed-Juristen (VVJ) organiseert op 6 oktober a.s. een studiemiddag over Conformiteit en de Wet Puberr. Mr. Hopmans, kandidaat-notaris bij Dirkzwager advocaten en notarissen te Arnhem, zal in zijn lezing ingaan op de onderwerpen Juridische Conformiteit, de Wet Puberr en artikel 7:15 BW. Aansluitend zal de heer Dammingh, docent burgerlijk recht aan de Radboud Universiteit te Nijmegen en per 1 oktober 2005 advocaat bij Dirkzwager advocaten en notarissen te Nijmegen

, een lezing verzorgen over het onderwerp 'Conformiteit bij de koop van onroerende zaken'. De studiemiddag vindt plaats in het Grand Hotel Karel V, Geertebolwerk 1 te Utrecht van 13.00 - ca. 17.00. Belangstellenden dienen zich vóór 22 september 2005 per fax of e-mail aan te melden via een aanmeldingsformulier, aan te vragen bij het secretariaat van de Vereniging van Vastgoed-Juristen, t.a.v. mw. J. Janssen, Postbus 85250, 3508 AG Utrecht fax: 030-21 21 161, e-mail: josée.janssen@cms-dsb.com.

De EU: de interstatelijkheid voorbij?

De VU Law Academy (mr. dr. E.R. Manunza) verzorgt in samenwerking met de Universiteit van Tilburg (prof. mr. L.A.J. Senden) het symposium 'De EU: de interstatelijkheid voorbij?' op maandag 14 november 2005. Het symposium gaat over de (rechts)gevolgen van de rechtspraak van het Hof van Justitie EG, inzake het criterium van interstatelijkheid in de toepassing van de interne markt- en de mededingingsregels. Bijdragen van prof. mr. K. Mortelmans

(staatsraad), mr. A. Geelhoed (Advocaat-Generaal Hof van Justitie EG), prof. mr. J.A. Winter (VU te Amsterdam), prof. mr. L. Hancher (UvT en WRR-lid), mr. H. Hijmans (European Data Protection Supervisor), mr. dr. E. R. Manunza (VU te Amsterdam), prof. mr. L.A.J. Senden (UvT), prof. mr. B. Hessel (UU). Het volledige programma van het symposium, aanvullende informatie en de mogelijkheid tot aanmelden vindt u op www.rechten.vu.nl/vula.

ORDENIEUWS

Invoering van de Audit VSO/PO

Vanaf 1 september aanstaande zullen de door de Orde erkende opleidingsinstellingen eens per drie jaar een audit moeten doorlopen. De audit wordt uitgevoerd door Cedeo, een dienstverlener op het gebied van human resource en tevens erkenningsinstituut van opleidingen. De controle ziet op zowel de cursussen die worden aangeboden in het kader van de Permanente Opleiding als de Voortgezette Stagiaire Opleiding.

Met de audit wordt de kwaliteit van de cursussen en de opleidingsinstellingen gecontroleerd. Uitgangspunt is het oordeel van cursisten. Zij worden door Cedeo telefonisch benaderd. De uitkomsten worden met de betreffende opleidingsinstelling besproken. Aan de hand van de audit kan de

Orde zich ook een oordeel vormen over een eventuele verlenging van de erkenning.

Naast een inhoudelijke controle op basis van het oordeel van cursisten zal overigens in de audit ook een controle op stukken plaatsvinden. Daarbij kan worden gedacht aan het nalopen van de criteria die gelden voor bijvoorbeeld certificaten, presentielijsten en evaluatieformulieren.

De audit is het sluitstuk op de kwaliteitscontrole door de Orde. Na de eerste controle aan de poort, bij de erkenningsaanvraag door de opleidingsinstelling, zal hiermee, naast de controle door de visitatoren en steekproefsgewijze controle, een systematische controle op de kwaliteit plaatsvinden.

Toetsen Beroepsopleiding 11 november 2004

VOORJAARSCYCLUS 2005 (+ INHALERS):

10.30 – 12.30 uur Bestuursprocesrecht

13.30 – 14.30 uur Jaarrekening lezen

15.00 – 16.00 uur Belastingrecht

16.30 – 17.30 uur Gedragsrecht

Alle toetsen worden afgenomen op basis van de meest recente wetteksten.

Stagiaires die in maart 2005 met de Beroepsopleiding zijn begonnen, hoeven zich **niet** op te geven. Inhalers/herkansers (stagiaires die vóór maart 2005 met de Beroepsopleiding zijn begonnen) dienen zich **zo** spoedig mogelijk schriftelijk (*uiterlijk twee weken vóór de toetsdatum*) aan te melden bij de Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding, t.a.v. mevrouw C. Carati, faxnummer 070-335 35 34, e-mail: opl@advocatenorde.nl.

U ontvangt een schriftelijke bevestiging van inschrijving.

Wilt u bij inschrijving duidelijk het volgende vermelden:

- naam, voorletter(s) en geslacht
- het adres waar de bevestiging naar toegezonden moet worden
- uw cursuscode.

Het examengeld voor het inhalen/herkansers van toetsen is door de Algemene Raad vastgesteld op € 65,- per toets. Ná de toetsdag ontvangt u een acceptgiro waarmee u het examengeld kunt overmaken.

De toetsen worden afgenomen in de Heidehal, Blokhoeve 2 te Nieuwegein (tel.030 – 605 90 59).

Voor informatie kunt u bellen met de Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding (telefoon: 070 - 335 35 55 tussen 09.00 – 12.00 uur).
(Secretariaat Examencommissie)

Digitaal Meldpunt Opleidingen

De Orde heeft op 1 augustus jongstleden het *Meldpunt VSO/PO* in gebruik genomen. Het meldpunt, bereikbaar via www.advocatenorde.nl en BalieNet onder het kopje Opleiding, is bedoeld voor

advocaten die iets te melden hebben – positief of negatief – over de cursus die zij hebben gevolgd, of de opleidingsinstelling waarbij ze dat hebben gedaan.

In het verleden is gebleken dat

advocaten met op- of aanmerkingen over een bepaalde cursus of opleidingsinstelling niet altijd de juiste ingang bij de Orde wisten te vinden. De Orde kan de op- en aanmerkingen gebruiken om, met de

betreffende opleidingsinstelling, de kwaliteit van de opleidingen of de organisatie waar mogelijk te verbeteren.

(advertentie)

Volg de rode draad in jurisprudentie met:

Strafblad

Eén centraal thema

Strafblad geeft voor de praktijk de rode draad aan van verschenen jurisprudentie en wet- en regelgeving in de vorm van actuele commentaren.

Het strafrechtelijke debat is geopend met:

- Vaste rubrieken over regelgeving en rechtspraak
- Column
- Uitdieping van centraal thema
- Forum voor (centraal) debat

Redactie:

mr. P.W. van der Kruijs
 prof.mr. G.P.M.F. Mols
 prof.mr. Th.A. de Roos
 mr. Tj.E. van der Spoel
 mr. R.E. de Winter,
 mr. A. de Lange
 prof.mr. J.M. Reijntjes

Prijs: € 0,26 per pagina (incl. BTW)

Frequentie: 5x per jaar

Bestelcode: Strafblad

Bij het abonnement ontvangt u een verzamelband à € 21,50

Een gratis proefnummer aanvragen? Mail naar: F.Berrich@sdu.nl

Onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar via de boekhandel

Bestel via www.sdu.nl of bel (070) 378 98 80

Drie pro deo mobieltjes

BaliePlus heeft speciaal voor haar leden het Sector Select-aanbod: een extra aantrekkelijk geprijsd abonnement. Kantoren tot 20 medewerkers profiteren van deze gunstige aanbieding. Dat begint al bij afname van één abonnement, tot een afname van 20 abonnementen.** U kiest één van de drie gratis toestellen: de **Nokia 6021**, de **Nokia 6100** of de **Nokia 6230i**. Voor het abonnement betaalt u slechts €6,- en dan hebben we het nog niet eens over de voordelige beltarieven en het uitstekende netwerk!

Stijlvol en zakelijk

Nokia 6230i

- ◆ Prachtige foto's (1,3 megapixels)
- ◆ Ingebouwde FM-radio en MP3-speler
- ◆ Handsfree bellen via Bluetooth®

Innovatief en stijlvol

Nokia 6021

- ◆ E-mail, multimedia berichten, MMS en Instant Messaging
- ◆ Handsfree bellen via Bluetooth®
- ◆ Tri-band

Eénvoud en klasse

Nokia 6100

- ◆ Comfortabel ergonomisch toetsenbord
- ◆ Tri-band GSM/GPRS-toestel
- ◆ Geschikt voor WAP/M-info

* De genoemde prijzen zijn excl. BTW en in combinatie met een nieuw 2-jarig Sector Select-abonnement. Naast deze toestellen zijn ook andere toestellen beschikbaar. Deze actie geldt van 1 september tot 1 oktober 2005.

** Ook voor kantoren met meer dan 20 medewerkers hebben BaliePlus en KPN aantrekkelijke aanbiedingen ontwikkeld. Neem contact op voor meer informatie.

Advocaat in carrouseldebat

De Jaarvergadering bestaat dit jaar niet alleen uit zitten en zwijgen. Van de deelnemers wordt een actieve inbreng verwacht tijdens zogeheten *carrouseldebatten* onder leiding van het Nederlands Debat Instituut. Directeur mr. Roderik van Grieken treedt gedurende de dag ook op als ceremoniemeester.

Hij gelooft er heilig in: retorica, de kunst van het overtuigend spreken en debatteren. Van Grieken kwam er zelf mee in aanraking toen hij twee jaar op een Britse kostschool zat. Veel meer dan in Nederland worden kinderen daar opgevoed met spreken en debatteren in het openbaar. 'Je wordt in Engeland getraind op alle facetten van de mondelinge presentatie: taalgebruik, luistervaardigheid, overtuigend spreken. In Nederland zijn die vaardigheden vrijwel teloor gegaan,' aldus Van Grieken.

Het debat moet terug, vindt hij. Andere doelstelling van het Nederlands Debat Instituut is de terugkeer van het debat in alle vormen van het Nederlandse onderwijs.

Van advocaten verwacht hij wel het een en ander gedurende de Jaarvergadering op 30 september aanstaande. Zij spelen immers een

Roderik van Grieken

Johan Doesburg

belangrijke rol op 'één van de weinige plekken waar nog een zuiver debat plaatsvindt': de rechtspraak. Er is *equality of arms*, het meningsverschil tussen partijen staat centraal en deelnemers zijn 'vrij om alles te zeggen wat ze willen'. Cruciaal voor een goed debat is ook dat partijen niet elkaar proberen te overtuigen, maar een onafhankelijke derde, aldus Van Grieken.

De deelnemers aan de Jaarvergadering krijgen de kans om hun retorische kwaliteiten te tonen gedurende de carrouseldebatten onder leiding van Van Grieken en zijn collega-directeur Johan Doesburg. De deelnemers komen de zaal in en

nemen plaats in een vak. Dat vak is vóór een stelling, tegen die stelling of jureert. Vervolgens kan het debat losbarsten. Let wel: het gaat er niet om hoe de deelnemers zelf denken over de betreffende stelling. Zij moeten slechts het standpunt van hun vak verwoorden: voor of tegen. Er zijn drie stellingen: iedereen is een keer voor, tegen of onpartijdig. De stellingen hebben betrekking op actuele thema's, maar blijven geheim, zodat deelnemers niet de kans krijgen om hele betogen te gaan voorbereiden.

Aan het eind van de middag zullen vier Britse beroepsdebaters in twee teams tegen elkaar in het strijdperk treden. Het is Oxford tegen Cambridge. Drie 'runners up' én een voormalig wereldkampioen. Van Grieken heeft er hoge verwachtingen van: 'Geef ze een willekeurig onderwerp, en ze praten ettelijke minuten vol overtuiging. Die gasten beschikken over een ongelofelijke feitenkennis.'

Hij kan het weten, want ook Van Grieken debatteerde al eens met de Engelsen. Hij nam eind vorige eeuw deel aan de wereldkampioenschappen in Manilla, hoofdstad van de Filipijnen. Tegen de superieure Britten legde hij het af. (LW)

ORDENIEUWS

Gewijzigde toelichting lid 6 Gedragsregel 7

In het *Advocatenblad* van 12 augustus jl. is de tekst opgenomen van de gewijzigde Gedragsregel 7 en de daarbij behorende toelichting, met als datum van inwerking-treding 1 september 2005.

Naar aanleiding van deze publicatie zijn reacties ontvangen waaruit blijkt dat het zesde lid en de toelichting (met betrekking tot *informed consent*) mogelijk tot misverstanden zou kunnen leiden.

De Algemene Raad acht dit onwenselijk, en heeft dan ook besloten de toelichting op het zesde lid aan te passen. De wijziging is afgedrukt in de rubriek Van de Orde, pagina 548 tot 549 van dit nummer.

Jaarverslag 2004 Curatorium Beroepsopleiding

Bij de invoering van de wettelijke regeling van de Beroepsopleiding werd krachtens art. 9d Advocatenwet een Curatorium ingesteld. Dit houdt toezicht op de Beroepsopleiding en fungeert tevens als college waarbij stagiaires in beroep kunnen komen tegen beslissingen die in het kader van de Beroepsopleiding te hunner aanzien genomen zijn.

Ingevolge de Advocatenwet dient het Cura-

torium jaarlijks verslag uit te brengen aan de Minister van Justitie. In het Jaarverslag wordt uitgebreid op de taken van het Curatorium ingegaan en worden de behandelde beroepschriften besproken.

Een exemplaar kunt u schriftelijk opvragen bij mevrouw E. Bloemen, Bureau van de Orde, afdeling Opleiding, e-mailadres: e.bloemen@advocatenorde.nl.

Oproep huishoudelijke vergadering 29 september 2005

Post-Plaza Leeuwarden
Tweebaksmarkt 25
8911 KW Leeuwarden
Aanvang 21.15 uur

AGENDA

1. Opening
2. Mededelingen
3. Beleid Algemene Raad
4. Vragen en discussie
5. Rondvraag

Agendapunten voor de huishoudelijke vergadering kunt u tot 15 september opgeven bij het Bureau van de Orde (per e-mail d.ball@advocatenorde.nl).

Ordevergadering Leeuwarden 30 september 2005

ADVOCATUUR OP DRIFT

Het krachtenveld waarin wij ons vak de komende jaren zullen uitoefenen, groeit. Zo krijgen wij in toenemende mate te maken met Europese regelgeving, liberalisering en reglementering, de keuze tussen maatwerk of confectie, de wensen van derden, en veranderingen in toezicht en in de verhouding tussen advocaat en cliënt.

Op 30 september zal de Ordevergadering geheel in het teken staan van een actief en vooral interactief debat over de toekomst van ons vak. Wat is uw mening over nieuwe ontwikkelingen? Hoe bereidt uw kantoor zich daarop voor? Wat zijn de grootste kansen en bedreigingen? Onder deskundige leiding van het Nederlands Debat Instituut zullen al deze onderwerpen aan bod komen.

PROGRAMMA 29 SEPTEMBER 2005

DINER

Op 29 september vanaf 18.00 uur vinden een borrel en diner plaats in Post-Plaza Leeuwarden, Tweebaksmarkt 25 in Leeuwarden. U kunt zich aanmelden via registratie@advocatenorde.nl. De kosten voor borrel en diner (inclusief drank) bedragen € 45.

HUISHOUDELIJKE VERGADERING

De huishoudelijke vergadering wordt gehouden op donderdag 29 september 2005 om 21.15 uur in Post-Plaza Leeuwarden, Tweebaksmarkt 25 in Leeuwarden.

Agendapunten voor de huishoudelijke vergadering kunt u tot 14 dagen tevoren opgeven bij het Bureau van de Orde (telefoon 070-335 35 11 of e-mail d.ball@advocatenorde.nl).

KROEGENTOCHT

Na afloop van de huishoudelijke vergadering wordt de gebruikelijke kroegentocht gehouden in het centrum van Leeuwarden.

PROGRAMMA 30 SEPTEMBER (TIJDEN ONDER VOORBEHOUD)

- 11.00 – 11.30 Ontvangst in De Harmonie
- 11.30 Welkomstwoord mr. dr. G.D. Dales, burgemeester van Leeuwarden
Dekenrede, Els Unger, algemeen deken
Dick van Sprundel, voorzitter Jonge Balie Nederland
Jonathan Goldsmith, secretary general CCBE
- 12.45 – 14.15 Lunch
- 14.15 – 16.15 Debat onder leiding van het Nederlands Debat Instituut
- 16.15 – 16.45 Entertainment
- 16.45 – 17.15 Slotdebat met finalisten van het World University Debating Championship
- 17.15 – 18.15 Aperitief aangeboden door burgemeester Dales op externe locatie
- 18.30 – 02.00 Lopend buffet en feest in De Harmonie

WIE NEEMT U MEE?

Nodig uw studievriend of -vriendin uit voor de Ordevergadering en ontvang twee toegangskaarten voor het dagprogramma voor de prijs van één. U krijgt een unieke gelegenheid de collega of confrère die u kent uit uw studietijd weer eens te spreken.

FEEST

Op veler verzoek organiseert de Leeuwarder balie op 30 september een lopend buffet en feest. Jong en oud kunnen zich deze avond vermaken op de klanken van de Boston Tea Party en een jazz combo.

INSCHRIJFTERMIJN/ANNULERINGEN

U kunt zich inschrijven voor de Ordevergadering en het lopend buffet en feest via BalieNet of met de antwoordkaart die u is toegezonden. De kosten voor deelname aan het dagprogramma inclusief lunch bedragen voor u en uw studievriend(in) totaal € 65. De kosten van lopend buffet en feest inclusief drank bedragen € 75 per persoon.

U kunt zich inschrijven tot uiterlijk 27 september a.s. Op 30 september in Leeuwarden is in beginsel **geen** inschrijving mogelijk.

CONTACTPERSONEN

Contactpersonen bij het Bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten zijn Maarten Goossensen (070-335 35 26) voor vragen met betrekking tot inschrijving en Daniëlle Ball (070-335 35 11) voor overige vragen.

GOLFTOERNOOI

Het inschrijfformulier voor het golftoernooi op donderdag 29 september 2005 vindt u in *Advocatenblad* 10, blz. 503. Contactpersoon voor het golftoernooi is mr. W. Boonstra, telefoon 058 -213 10 70.

HOTELS

Bij de bevestiging van uw aanmelding ontvangt u een lijst met hotels in (de omgeving van) Leeuwarden waar u op 29 en/of 30 september kunt overnachten.

LOCATIE

De Ordevergadering wordt gehouden in Stadsschouwburg De Harmonie in Leeuwarden, gelegen op 10 minuten loopafstand van het station. Wij raden u aan met het openbaar vervoer te reizen. Er zal een pendeldienst worden geregeld van het FEC-terrein (parkeerplaats aan de rand van de stad) naar De Harmonie.

Als een vis in het water?

Je voelt het vanzelf als de grenzen bereikt zijn. Misschien is het tijd voor een andere werkgever? Wij zijn op zoek naar juristen die zichzelf zijn en blijven, in een omgeving met voldoende bewegingsvrijheid. Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen. Een jong en ondernemend advocaten- en notarissenkantoor.

Voor onze vestiging in Eindhoven zijn we op zoek naar:

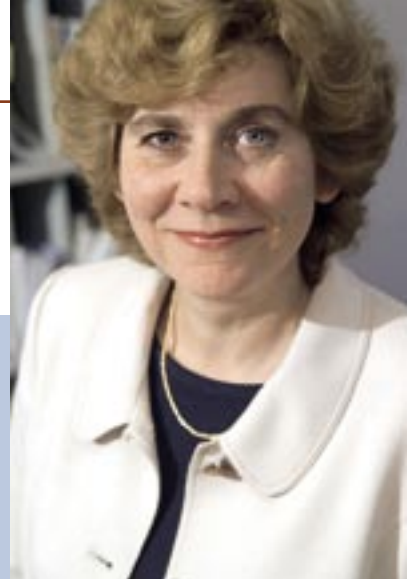
(Sr) advocaten en kandidaat-notarissen voor de sectie ondernemingsrecht, zowel voor de procespraktijk als transactiepraktijk.

Met 3 tot 6 jaar werkervaring.

Behoeft een wat ruimere omgeving? Stuur dan je sollicitatie naar Marlous van Gils van Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen. Postbus 455, 5600 AL Eindhoven, tel. (040) 260 23 38 of recruitment@hollandlaw.nl.

Voor meer informatie, kijk op www.hollandlaw.nl.

Wortel

85e jaargang – 9 september 2005 – nr. 12
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de-rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. B.J. Th. Bouma
mr. drs. G.C. van Daal
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. P.F.F. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureauredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

VILLA Y, Andre Klijsen
Unit-1, Dmitry de Bruin

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Digitaal archief Advocatenblad

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steeckerweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 2,05 per mm
bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 13: 9 september 2005
afl. 14: 30 september 2005

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de-Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Niet-leden betalen € 150 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenservice, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)-overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen.

Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

Els Unger

Het is ieder jaar weer een uitdaging: hoe krijgen we u naar de jaarvergadering? Welke wortels kunnen we u voorhouden? Het aantal bezoekers schommelde de afgelopen jaren rond de vijfhonderd, dat is op ruim 13.000 advocaten aan de krappe kant.

Dit jaar is Leeuwarden aan de beurt. In het vorige *Advocatenblad* heeft organiserend deken Arend Lanting al een paar lokkertjes in de strijd geworpen. De traditionele kroegentocht na de huishoudelijke vergadering is in ere hersteld, net als het afsluitende feest met muziek en allerlei ander vermaak. Oude wortels in nieuwe zakken dus, mede omdat we de afgelopen jaren wel kritiek kregen op de versobering van de jaarvergadering.

Uiteraard is het niet alleen *Wein, Weibe und Gesang*. Het thema van dit jaar is *De advocatuur op drift*. Hoe ziet de toekomst van ons vak er uit, nu de Commissie Advocatuur door minister Donner aan het werk is gezet om de advocatuur door te lichten? Komen er meer of juist minder regels? Leveren we in de toekomst maatwerk of confectie? Waar komt de nadruk te liggen: op rechtspleging of op consultancy?

Serieuze vragen, die van een mogelijk antwoord zullen worden voorzien door de inleiders. Voorafgegaan door de dekenrede, want ook die heeft de traditionele plaats – bij aanvang van de vergadering – dit jaar teruggekregen.

U hoeft overigens niet alleen te luisteren. Het middag gedeelte van de jaarvergadering voorziet in een interactief programmaonderdeel in de vorm van carouseldebatten, waarbij nadrukkelijk uw inbreng wordt gevraagd.

Naar wij denken een goede combinatie van inhoud en vertier. Dat zou voldoende moeten zijn om u naar Leeuwarden te lokken, ware het niet dat u misschien nog steeds mijmert: 'Zo'n vaart zal het allemaal niet lopen', of: 'Het zal mijn tijd wel duren'. Daarom probeer ik het nog eens op een andere manier.

Minister Donner schreef onlangs in een brief aan de Kamer dat de cohesie binnen de advocatuur in de loop van de afgelopen vijftig jaar zoek is geraakt. Een citaat: 'De advocatuur is een beroepsgroep van uitersten geworden. Belangen liggen steeds minder gelijk en de afgrenzing van de beroepsgroep ten opzichte van andere (juridische) dienstverleners is minder scherp. Het begrip "advocaat" krijgt minder onderscheidend vermogen: het is niet altijd meer de aanduiding voor "iemand in toga".'

Belangen liggen – vergeleken met vroeger – inderdaad minder eenduidig, maar dat wil niet zeggen dat er belangen *tegenstellingen* zijn ontstaan tussen verschillende groepen advocaten. Het verschoningsrecht is een gedeeld belang van alle advocaten, evenals het procesmonopolie.

En wat te denken van zelfregulering? AR-lid Maurits van den Wall Bake zei het mooi tijdens de eerste 'dierentuinssessie' in Rotterdam: 'Straks worden we opgezaald met een Hoge Autoriteit voor de Advocatuur, met een minderheid aan advocaten in het bestuur. We zijn dan niet meer baas in eigen huis, maar huurder. Het zijn dan anderen die onze wetten schrijven.'

Duidelijk is dat we ons grondig moeten voorbereiden op de maatschappelijke en politieke discussie die zal volgen op het rapport van de Commissie Advocatuur. De Algemene Raad vindt het van groot belang dat u meedenkt en meepraat. Bijvoorbeeld (laat ik zeggen: bij voorkeur) in Leeuwarden.

‘Die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn’

Floris Bannier¹

advocaat en hoogleraar Advocatuur
Universiteit van Amsterdam

Advocaten leggen al sinds de Oudheid eden af. Twaalfde-eeuwse schrijvers spreken over een eed en in het bijzonder de ‘iuramentum de calumnia’, die al in het Romeinse recht voorkwam. Die hield een eed² in die de advocaat aan het begin van een procedure aflegde en die een verklaring inhield dat de zaak was zoals de advocaat haar voorstelde.³ De eed werd toen reeds als bewijsmiddel gebruikt, ook in de Nederlanden gebeurde dat, zeker tot in de tweede helft van de 16e eeuw. Maar ze was niet zonder problemen, want wat gebeurde er als in de loop van de procedure of aan het einde ervan bleek dat de zaak toch anders lag? Natuurlijk had de verstandige advocaat zijn cliënt grondig doorgezaagd over de feiten en hem bij voorkeur een schriftelijke weergave ervan gevraagd.

Als bleek dat de zaak anders lag, diende de advocaat zich terug te trekken. Bovendien liep in dat geval een advocaat die optrad voor een kerkelijke instantie, een pauselijke *maledictio* op. Deze werd alleen kwijtgelaten na betaling van tweemaal hetgeen de advocaat had ontvangen. Ook de schade die de cliënt geleden had, moest worden vergoed. Dit laatste lijkt een merkwaardige sanctie nu de advocaat de eed gezworen had op de feiten zoals de cliënt hem die had aangereikt. In sommige gevallen was dit echter niet zo merkwaardig omdat de eed, na aanscherping daarvan door Paus Gregorius X, de advocaat ook verplichtte om alles te doen wat binnen zijn mogelijkheden lag.

SIJNRE OIRBAIR

Daarnaast was er een advocateneed die *niet* op een concrete zaak betrekking had. Een

Advocaten leggen al eeuwenlang een eed af. Waarom eigenlijk? En is de tekst al die tijd hetzelfde gebleven? Floris Bannier ging op onderzoek en stuitte op oude teksten en nieuwe parallellen. Wie had gedacht dat no cure no pay een kleine vijf eeuwen geleden al not done was?

Illustraties: André Kluijzen

‘Ik zweer (beloof)
getrouwheid aan
de Koning,
gehoorzaamheid aan
de Grondwet,
eerbied voor de
rechterlijke autoriteiten,
en dat ik geen zaak
zal aanraden
of verdedigen, die ik
in gemoede niet
gelove rechtvaardig
te zijn.’

voorbeeld daarvan is te vinden in het *Rechtsboek van den Briel* van Jan Matthijssen, uit het begin van de 15e eeuw. Deze luidde: ‘Dat zweer ick, taelman⁴ ander vierscharen ten Briel te wesen, yghelic dies gheert om mijn loen te verantwoirden mit recht voirden rechter ende tschependom ende tot synen rechte te helpen, naeder steden recht ende naeder bester reden, bij mijnre weetscip ende tot sijnre oirbair. Dat en sal ic laten om leede noch om liefde, noch om myeden noch om ghiften, diemen mi gheven mach of doen gheven, bieden mach of doen bieden, noch om gheenre ander saken wil. So moet mi God helpen ende al sijn heylighen. Amen.’

Deze eed beloofde bijstand voor de rechter en het schependom. De macht om recht te spreken kwam vanouds toe aan de machtigste persoon in het land, de Keizer, Koning of hoe hij ook mocht heten. Deze kon onmogelijk alle zaken zelf behandelen en delegerde

de rechtspraak aan zijn bestuurlijke vertegenwoordiger, de graaf. In de loop van de tijd werd de graaf bijgestaan door gekozen rechters, de schepenen. Zij kwamen uit de hogere standen en waren als regel juridische leken. Dit systeem van rechterlijke organisatie was in de 15e eeuw nog volop in zwang.

GOET ENDE GETHROUWE ADVOCAET

In 1431 werd het Hof van Holland ingesteld: een bestuurlijke adviesraad, bestuursorgaan én rechterlijke instelling. Dit Hof bracht een zekere vernieuwing, omdat hij in bepaalde gevallen het appèl behandelde dat voorheen bij de landsheer terechtkwam. Een professionalisering van de (appèl)rechtspraak dus. Ook werd het proces beter geregeld dat voor dat

Hof in eerste instantie werd gevoerd, met name in instructies die aan het Hof gegeven werden.

Een belangrijke instructie was die van 1531, ‘Instructie van het Hof van Holland en Zeeland’⁵ gegeven namens Keizer Karel V. Voor ons is vooral artikel LXXI van belang: ‘Item, niemant en sal van nu voortaan ontfangen worden als advocaet oft procureur, om in den Raedt dagelijks te practiseren, hy en zy daertoe nut ende bequaem ende hy en hebbe ghedaen den eedt, sulcks als hierna volgt, te weten:

Dat hy onsen Stadthouder, president ende raedt in allen plaetsen bewysen sal eere, reverentie ende waerdigheyt; dat hy niet dienen en sal in eenige saecken, die hy weet onrechtveerdigh te sijn, hetsy dat hem van de voorsz. onrechtveerdigheyt blycke int beghinsel van den processen of daerna; dat hy neerstelyck ende ghetrouwelyck sal dienen sijn meesters;

dat hy tevreden sal wesen met de taxe van den Hove; dat hy niet soecken en sal eenighe onbehoorlijcke uitwegen ofte dilayen; dat hy gheen overkomste maecken en sal, om deel oft part inde saecke te hebben, ende generalijck, dat hy hem (ende overal) dragen sal alsoo een goet ende gethrouwe advocaet ofte procureur schuldigh is te doen.’

Deze eed werd ook in de eeuwen erna afgelegd.⁶

PAS JUSTE

De volgende eed staat in het Keizerlijk Decreet van Napoleon van 1810.⁷ Napoleon herstelde toen (zeer tegen zijn zin overigens) de orde van advocaten, die bij de Franse revolutie ontbonden was, maar legde deze direct aan korte banden. In het decreet wordt de eed voorgeschreven die de advocaat moet afleggen op een openbare zitting: ‘Je jure obéissance aux constitutions de l’empire, et fidélité à l’empereur; de ne rien dire ou publier de contraire aux lois, aux réglemens, aux bonnes mœurs, à la sûreté de l’Etat et à la paix publique; de ne jamais m’écarter du respect du aux tribunaux et aux autorités publiques; de ne conseiller ou défendre aucune cause que je ne croirai pas juste en mon ame et conscience.’

Dit reglement werd ook in Nederland ingevoerd. Toen in 1838 (eindelijk) de oude Franse wetgeving werd vervangen door Nederlandse zoals het BW en de Wet RO, werd de advocatuur geregeld in Reglement III bij de Wet RO. Dit reglement bleef met enkele wijzigingen van kracht tot de invoering van de Advocatenwet in 1952. We vinden de eed erin terug: ‘Ik zwere (belove)⁸ getrouwheid aan den Koning, gehoorzaam-

Dat hy onsen Stadthouder, president ende raedt in allen plihetser bewyzen sal eere, reverentije ende waerdigheyt; dat hy niet dienen en sal int eenighe saecken, die hy weet onrechtveerdigh te sijn, heitsy dat hem van de voorsz. onrechtveerdigheyt blycke int behinsel van den processen of daerna; dat hy neterstelyck ende ghetrouwelyck sal dienen sijn meesters; dat hy tevreden sal wesen met de taxe van den Hove; dat hy niet soecken en sal eenighe onbehoorlijcke uitwegen ofte dilayen; dat hy gheen overkomste maecken en sal, om deel oft part inde saecke te hebben, ende generalijck, dat hy hem (ende overal) dragen sal alsoo een goet ende gethrouwe advocaet ofte procureur schuldigh is te doen.’

heid aan de Grondwet, eerbied voor de Regterlijke autoriteiten, en dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen, die ik in gemoede niet gelove regtvaardig te zijn.’

Afgezien van de schrijfwijze is dit de eed die nu nog in artikel 3 Advocatenwet wordt voorgeschreven; de tekst kan dus in belangrijke mate worden teruggebracht tot de eed die Napoleon voorschreef.

AAN DE VORST

De eed voor het Hof van Holland, in Frankrijk en Nederland na de Franse revolutie, bevatten een eed van trouw aan de hoogste (wereldlijke) macht. In de 16e eeuw was dat de stadhouder, de vertegenwoordiger van de vorst. Het was niet de vorst zelf, want het Hof werd ingesteld om te voorzien in bestuur en rechtspleging waar de vorst zelf niet kon zijn. Indirect werd eer toegezegd aan de vorst.

In de periode na de afscheiding van Spanje werd met een ongewijzigde tekst eerbied gezworen voor de stadhouder, maar daarmee niet meer aan iemand die hij vertegenwoor-

digde, want Nederland was een onafhankelijke republiek. In Napoleons tijd betrof het de keizer, en sinds de vestiging van het Koninkrijk Nederland in 1815 de (eigen) koning.

In de eedtekst moet worden gelezen dat de advocaat zich verbindt de oorsprong van de rechtspraak te zullen aanvaarden en respecteren. Recht wordt immers gesproken in naam van, en op gezag van, de vorst.

PRAKTISCH

De eed bij het Hof van Holland omvat de belofte dat de advocaat geen overeenkomst aangaat om een deel in de zaak te krijgen. Een quota pars litis afspraak is dus verboden, evenals, mogen we aannemen, een no cure no pay afspraak. Interessant om te zien dat dit dus al in 1531 belangrijk gevonden werd. Kennelijk werd een quota pars litis overeenkomst voordien gesloten, en door de gezaghebbers onwenselijk geacht.

Al in 1531 werd in de advocateneed een quota pars litis afspraak verboden

Het werd bepaald in het verband van de zinsnede waarin de advocaat zweert tevreden te zullen zijn met ‘de taxe van den Hove’ oftewel met het bedrag dat door het hof als zijn beloning wordt vastgesteld. In de oude instructies is hier en daar ook een soort tarief te vinden dat zegt wat een advocaat voor bepaalde verrichtingen krijgt.⁹

1 De tekst is een bekorte versie van de toespraak die de auteur hield voor de jaarvergadering van het Hof van Discipline.

2 Ik gebruik ‘eed’ in dit artikel ook voor de belofte, die tegenwoordig immers dezelfde rechtskracht heeft als de oorspronkelijke eed. Wanneer er ‘eed’ staat dient dit dus gelezen te worden als ‘eed dan wel belofte’.

3 Vgl. B.H.D. Hermesdorf, *Licht en schaduw in de advocatuur der lage landen*, Leiden, Brill, 1951, p. 58-65.

4 Hoewel in het algemeen de titel advocaat in zijn tijd al in zwang was, sprak Matthijssen nog, ouderwets, van taelman. ‘Taelman’ werd gebruikt voordat het Romeinse recht tot onze streken was doorgedrongen.

5 De tekst hiervan consulteerde ik in A.S. de Blécourt en N. Japikse, *Klein Plakkaatboek van Nederland*, J.B. Wolters, Groningen, 1919, p. 33 e.v.

6 De eed voor het Hof van Utrecht kwam met deze overeen, zoals blijkt uit de Instructie van het Hof van Utrecht van 1529, eveneens gegeven door Karel V.

7 Décret Impérial contenant Règlement sur l’exercice de la Profession d’Avocat, et la discipline du Barreau, 14 décembre 1810.

8 Dit is een ander beloven dan wij tegenwoordig, na de invoering van de Eedswet in 1972, kennen. Het ziet namelijk op diegenen die bezwaren aan hun godsdienstige opvatting ontleenden tegen een eed en dus niet op degenen die ongelovig zijn.

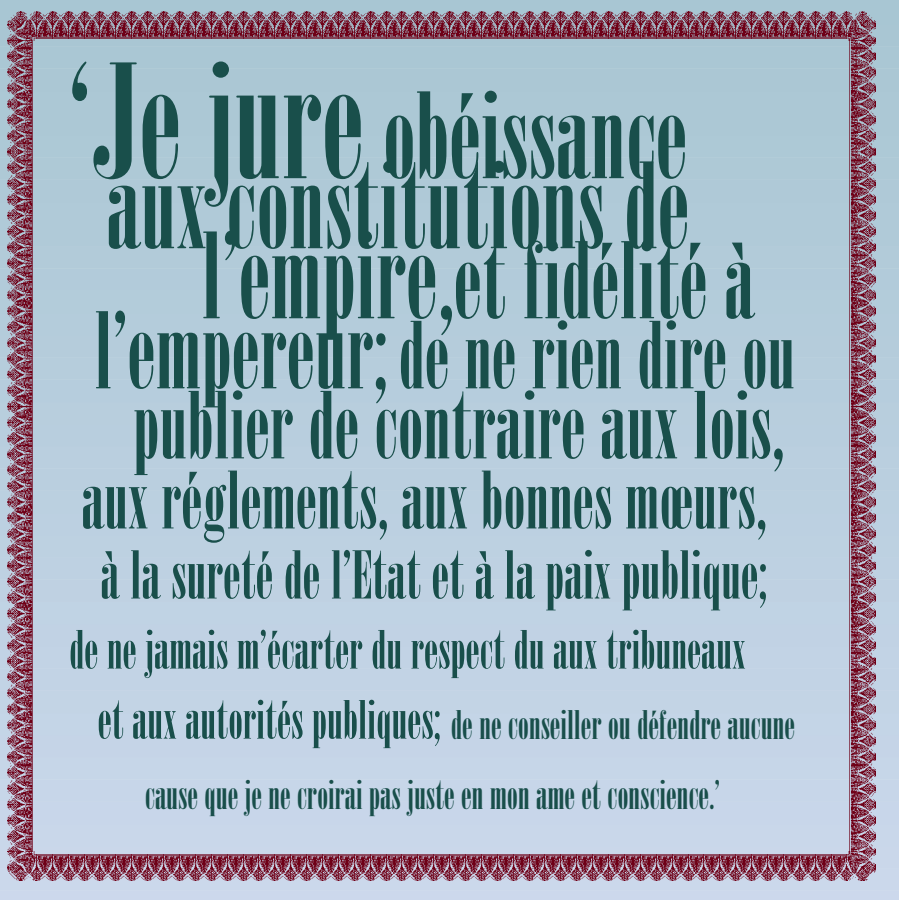
De eed had ooit meer praktische betekenis had dan tegenwoordig. In de 16e, 17e en 18e eeuw was er nog geen sprake van artikel 46 Advocatenwet of ere- of gedragsregels. De eerste ereregels zijn pas ingevoerd in de jaren twintig van de vorige eeuw. Het optreden van de advocaat in tuchtrechtelijke zin werd voordien onder meer beoordeeld aan de hand van de eed. Wie zich gedroeg op een wijze, die, modern gezegd, in strijd was met wat een behoorlijk advocaat betaamt, werd afgerekend op zijn eed. Handelen in strijd met die eed was, in moderne taal, tuchtrechtelijk verwijtbaar. De eed vervulde in zekere zin de rol van gedragsregels. Overtreding van de eed werd ook bestraft. Dat kon uitlopen in het mislopen van de 'wedde' of in een boete maar ook in het 'schrappen van het tableau'.

RECHTVAARDIG

De eed uit Brielle laat de taelman zweren dat hij zijn bijstand zal verlenen 'bij mijnre weetscip ende tot sijnre oirbair', dus met mijn kennis en wetenschap en naar wat oorbaar is. De eed voor het Hof van Holland en voor het Hof van Utrecht laat de advocaat zweren, dat hij 'niet dienen en sal in eenighen saecke die hy weet onregtveerdigh te zijn'. Dan zijn we nog maar een kleine stap van de eed van Napoleons decreet verwijderd: 'de ne conseiller ou défendre aucune cause que je ne croirai pas juste en mon ame et conscience'. Of het Nederlandse equivalent: 'dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn.'

Dit deel van de eed heeft veel tongen in beweging gebracht. Denk alleen maar aan de vele dekens die hieraan in beëdigingstoespraken woorden hebben gewijd. Maar er is ook over geschreven. Een aardige samenvatting vindt men in de bekroonde scriptie van Niko Christopoulos.¹⁰ Hij citeert als eerste commentator De Pinto, die in 1842 een groot aantal kritische aanmerkingen bij de tekst plaatst. Maar ook Van der Linden stelde als in 1827 in *De ware pleiter*¹¹ de vraag 'in hoe verre een Advocaat twijfelachtige zaken in de pleitzaal mag verdedigen'.¹²

In de commentaren vindt men discussies over de uitleg van 'rechtvaardig', over het verschil tussen aannemen van alleen zaken

die men rechtvaardig vindt of het alleen weigeren van zaken die men niet rechtvaardig vindt, over het verschil tussen geloven en weten (de eed voor het Hof van Holland spreekt over weten, waar de modernere tijd in het voetspoor van het Decreet het op geloven houdt).

TWIJFELACHTIG

Van der Linden zag er geen groot probleem in. Hij vroeg zich af, ervan uitgaande dat het een advocaat nimmer geoorloofd was een zaak te verdedigen die hem onrechtvaardig voorkomt, hoe het mogelijk is 'dat men dagelijks in de pleitzalen twee mannen, beiden niet alleen kundig maar ook van braafheid en eerlijkheid onbesproken, met evangelische warmte en ijver twee tegenstrijdige stelsels hoort beweren en verdedigen, schoon het zeker en uitgemaakt moet zijn, dat slechts een van hen in het gelijk gesteld kan worden'. Hij verklaart het door erop te wijzen dat verreweg de meeste zaken twijfelachtig zijn, namelijk met voors en tegens. Het gaat vaak om rechtspunten waarover 'bekwame rechtsgeleerden op een verschillende wijze kunnen denken'.

Veel jaren later verwoordt De Brauw het zo: 'Rechtvaardig is de zaak die op goede gronden en te goeder trouw verdedigd kan worden ook al stelt de rechter ten slotte de aldus verdedigde partij in het ongelijk (...)' Dat slechts een der partijen ten slotte gelijk krijgt hoeft niet te beletten, dat beide partijen een rechtvaardige strijd gestreden hebben...¹³

VERBODEN TE REKKEN

Het is in elk geval duidelijk dat een advocaat een cliënt niet behoort bij te staan als deze iets onwettigs wil. Of... tijdens de Tweede Wereldoorlog kon men heel goed en rechtvaardig, maar naar de letter onwettig, handelen tegen bezetterswetten. Ook schreeuwend onredelijke cliënten behoren in hun wensen niet door een advocaat geholpen te worden. Maar waar ligt de grens tussen enerzijds onredelijk terwijl sommige advocaten de zaak wel willen aannemen, en anderzijds onredelijk, waarbij niemand dat zal willen? En wat te denken van de cliënt die de advocaat vraagt om met alle beschikbare procesrechtelijke incidenten een geheide veroordeling uit te stellen?

In de Instructies en in de Instructie van Den Hoogen Raad van Holland en Zeeland

uit 1580 werd het advocaten verboden zaken te rekken door gebruik van onnodige excepties en 'dilyen',¹⁴ hetgeen kennelijk toen al zo veel gebeurde dat regelgeving nodig was. Zeker onder het huidige rolreglement zou je denken dat daartegen door wederpartij en rechter nu wel zoveel gedaan kan worden dat er geen grote kans op succes moet zijn bij alert procederen. Dus het mag... of toch niet? Maakt het verschil of de wens tot uitstel ingegeven wordt door pure wil om de tegenpartij dwars te zitten of door de hoop om met enig uitstel in staat te zijn alsnog te kunnen betalen?

VERDEDIGBAAR

De advocaat praat met zijn cliënt die een nieuwe zaak aanbrengt. Zo uitvoerig mogelijk krijgt hij de feiten en zienswijze van de cliënt gepresenteerd. Hij stelt een aantal kritische vragen en bekijkt alvast met een schuin oog de stukken, in overvloed over zijn bureau gestrooid. Dan zegt hij bedachtzaam: 'Als ik het zo hoor, lijkt u mij een sterke zaak te hebben. Natuurlijk is het laatste woord aan de rechter maar ik zou hiermee wel naar de rechter durven gaan'. Hij staat op het punt een zaak aan te nemen die hij niet alleen niet onrechtvaardig acht, want dan had hij hem geweigerd, maar die hij zelfs rechtvaardig vindt.

Op hetzelfde moment zit de tegenpartij bij zijn advocaat. Hij vertelt zijn verhaal, de advocaat luistert en vraagt en aan het slot zegt hij: 'Als ik het zo hoor, lijkt u mij een sterke zaak te hebben. Natuurlijk is het laatste woord aan de rechter maar ik zou hiermee wel naar de rechter durven gaan.' Ook hij denkt een zaak aangenomen te hebben die hij niet onrechtvaardig vindt.

En zo is het ook. Beide advocaten hadden een verdedigbare zaak, maar geen van hen kon vooraf de zekerheid geven van een absoluut gewonnen zaak. Daar ziet het bewuste stukje eed dan ook niet op.

VERTROUWEN

De eed ziet op iets wat dieper gaat, namelijk op de integriteit van de advocaat. In een iets ander perspectief heeft het te maken met de advocatuur als vertrouwensberoep, een beroep waarin de samenleving vertrouwen moet kunnen hebben. De advocaat speelt een wezenlijke rol in het rechtsbestel, een rol die alleen gespeeld kan worden als het publiek erop mag vertrouwen dat de advocaat zorgvuldig met zijn bijzondere positie omgaat. Onderdeel van die bijzondere positie is bijvoorbeeld dat de advocaat een verschoningsrecht heeft; dit recht staat recht tegenover het zo belangrijke beginsel van de waarheidsvinding. De advocaat die zich op zijn verschoningsrecht beroept dient dat in het belang van een rechtvaardige zaak te doen en in elk geval niet om een zaak te helpen die niet rechtvaardig is. Die moet altijd wijken voor het grote belang van de waarheidsvinding, verschoningsrecht of niet.

Het bewuste stukje van de eed kan gelezen worden als een toezegging van de advocaat om het vertrouwen waard te zijn dat door het rechtsbestel in zijn beroep wordt gesteld. Hij zal zijn gaven en bijzondere positie niet aanwenden om zaken te bevorderen die hij niet rechtvaardig acht. Wie maakt uit of een zaak wel of niet aangenomen kan worden? Dat doet de advocaat zelf, in laatste instantie door zijn geweten te raadplegen.

TUCHTRECHT

Nu is het ene geweten het andere niet. Het geweten van de advocaat met een comfortabel privé-vermogen is niet altijd gelijk aan dat van de confrère die moet sappelen om zijn gezin te onderhouden. Ook van personen in gelijke omstandigheden en achtergrond loopt het geweten niet parallel. Het is heel goed mogelijk dat de ene advocaat met een strikte morele opvatting een zaak niet wenst te behandelen, terwijl een andere

advocaat er wel een te verdedigen zaak in ziet. Voor beiden moet er een grens zijn waarvoor zij terugschrikken.

Maar als die grens nu eens wél overschreden wordt? Wie bepaalt dat en wie waakt over de naleving van dit onderdeel van de eed? Ik zou graag zeggen: daarover waakt de tuchtrechter. Maar is dat ook zo? Maakt de eed onderdeel uit van het door de tuchtrechter te toetsen gedragsrecht? Dus: valt het onder de normen van artikel 46 Advocatenwet? Het staat er niet met zoveel woorden maar ik heb er geen moeite mee. De advocaat die zijn eed schendt, handelt niet zoals een behoorlijk advocaat betaamt, daar kan met geen mogelijkheid anders over gedacht worden.

Voor wie hier toch aan zou twijfelen, is nog een andere redenering mogelijk. Zoals betoogd moet de eed het publieke vertrouwen in de advocatuur bevorderen. Gedragsregel 1 zegt dat de advocaat zich zodanig moet gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur niet wordt geschaad. De advocaat die onder de eed onverdedigbare zaken aanneemt handelt in strijd met Gedragsregel 1 en daarmee in strijd met de norm van artikel 46.

In Sonja Boekmans *Advocaten tuchtrecht*¹⁵ vond ik geen uitspraken over het aannemen van onrechtvaardige zaken. De eigen cliënt zal er niet snel over klagen, maar de tegenpartij, zijn advocaat, de rechter of de deken zou die wel kunnen doen.¹⁶ Betekent dit dat advocaten altijd handelen overeenkomstig dit gedeelte van hun eed? Ik zou het graag bevestigen.

Maar of ik dat in gemoede gelove juist te zijn...

9 Nader onderzoek naar de beloningsstructuur van advocaten in die tijd zou kunnen uitwijzen hoe deze regel voor beheersing van advocaatkosten zich verhoudt tot de vele grappen en toespelingen over de geldlust van advocaten. In de eerste helft van de 17e is de tekst 'Wie pleit om een koe geeft er nog een toe' al te vinden op een schilderij van De Bloot.

10 N. Christopoulos, *De advocateneed*, Boom, Den Haag, 1999; zie ook N. Christopoulos, 'Advocateneed verdient nadere beschouwing', in *Advocatenblad* 1999-5, p. 481-483.

11 Joannes van der Linden, *De ware Pleiter*, fotomechanische herdruk van de uitgave uit 1827, Jongbloed, Den Haag, 1965.

12 A.w. p. 20 e.v.

13 W.M. de Brauw, 'De advocateneed', in *NJB*, 1951, p. 326-327.

14 Art. CXXVII luidt: 'Dat de advocaeten gehouden sullen zijn te maken korte schriftuyt en sonder te gebruycken van herseggingen en redicten of overvloedighe ende impertinente middelen (...)'.¹⁵

15 S. Boekman, *Advocaten tuchtrecht*, 3e druk bewerkt door L.H.A.J.M. Quant en D.H. Steenmetser, Kluwer, Deventer, 2003.

16 Vgl. art. 46f Advocatenwet.

Meer eenduidigheid bij verlenging voorlopige hechtenis tijdens hoger beroep

Ralph Takens en Geertjan van Oosten
advocaat te Utrecht respectievelijk Amsterdam¹

Na het uitspreken van het vonnis in eerste aanleg is de voorlopige hechtenis gebaseerd op artikel 66 lid 2 Sv, waarin is bepaald dat de termijn van gevangenhouding van rechtswege voortduurt tot 60 dagen na de dag van de einduitspraak. Dit is sinds 1 januari jl., toen diverse strafvorderlijke wijzigingen in werking traden,² niet veranderd.³

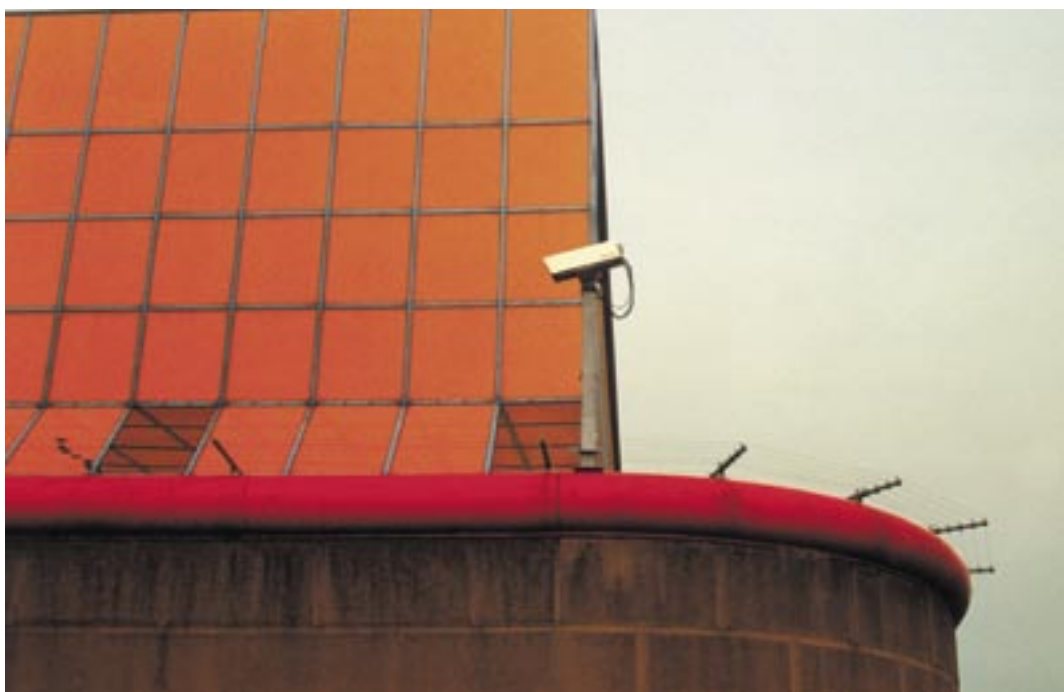
Indien de zaak binnen 60 dagen niet zittingsklaar blijkt, hetgeen in nagenoeg alle zaken het geval is, dient de voorlopige hechtenis door de raadkamer van de appèlrechter te worden verlengd (artikel 75 lid 3 Sv). Nieuw is dat het OM direct de verlenging met de langst mogelijke termijn kan vorderen, te weten 180 dagen, te rekenen vanaf de datum van de einduitspraak in eerste aanleg.⁴ Met deze wijziging zijn de onder het oude recht *verplichte* tussentijdse (60-daagse) verlengingszittingen afgeschaft.⁵

De wijze waarop de raadkamer van het hof de vordering moet beoordelen is gedeels gelijk aan die in eerste aanleg, nu artikel 75 lid 1 Sv een schakelbepaling bevat die de artikelen 65 lid 2, 66 lid 2 en 67 t/m 69 Sv van overeenkomstige toepassing verklaart. Voor het continueren van de voorlopige hechtenis in hoger beroep dient dan ook nog steeds sprake te zijn van simpel gezegd ‘gevallen, bezwaren en gronden’.

Het vonnis in eerste aanleg heeft echter een bijzondere positie gekregen, nu de wetgever bij de recente wetwijziging tot uitdrukking heeft gebracht dat hieraan meer belang moet worden gehecht. Hiermee wordt benadrukt dat het hoger beroep een ander karakter heeft en aan andere waarborgen dient te voldoen dan de berechting in eerste aanleg.⁶

Kan de voorlopig gedetineerde cliënt er op rekenen dat zijn hechtenis eindigt als de berechting in totaal langer duurt dan de in eerste aanleg opgelegde ‘netto’straf? De hoven beslissen hierover verschillend. Vandaar een pleidooi voor eenduidigheid en een voorstel voor een wettelijke bepaling.

Foto: Andre Kljisen

Gevangenis in Schiedam

VONNIS ALS BASIS

In de eerste plaats kunnen ernstige bezwaren (artikel 75 lid 1 juncto art. 67 lid 3 Sv) na een veroordelend vonnis eenvoudiger worden vastgesteld. Het tweede lid van artikel 75 Sv bepaalt immers dat onder het begrip ‘ernstige bezwaren’ ook het veroordelend vonnis in de vorige aanleg kan worden verstaan. Kortom, als er een veroordelend vonnis is, dan zijn de ernstige bezwaren in beginsel gegeven. In beginsel, want er bestaat natuurlijk altijd de mogelijkheid dat de feiten zich in hoger beroep ten gunste van de verdachte wijzigen (waarbij de verdediging een rol kan spelen door in de tijd tussen het veroordelend vonnis en de behandeling in hoger beroep ex arti-

kel 411a Sv onderzoekshandelingen – zoals het horen van getuigen – door de rechter-commissaris te laten uitvoeren).

In de tweede plaats is aan het eerste lid van artikel 75 Sv⁷ toegevoegd dat het vonnis in eerste aanleg een zelfstandige *grond* voor voorlopige hechtenis vormt zolang de duur van de opgelegde vrijheidsbenemende straf – het onvoorwaardelijke deel van de gevangenisstraf – de duur van de ondergane hechtenis niet overschrijdt. Het tijdens het hoger beroep wegvallen van de ‘klassieke’ gronden (geschokte rechtsorde, recidive-, vlucht- en collusiegevaar) vormt dus geen beletsel meer voor een langer verblijf in een huis van bewaring.

VOOR EN NA BEGIN VAN ZITTING

Zolang de zaak nog niet ter zitting is behandeld (pro forma of inhoudelijk) is de zaak simpel.

Artikel 75 lid 4 Sv bepaalt dat de voorlopige hechtenis in dat geval slechts wordt verlengd indien de voorlopige hechtenis de tenuitvoerlegging van het vonnis niet overtreft. In dit geval is de vervroegde invrijheidstelling ex artikel 15 Sr van toepassing. Omdat artikel 75 lid 4 Sv van 'tenuitvoerlegging' spreekt, heeft de verdachte in beginsel recht op aftrek van ongeveer eenderde deel van de opgelegde onvoorwaardelijke gevangenisstraf.⁸

Met het nieuwe artikel 75 Sv is bovendien geen wijziging van de bestaande praktijk beoogd, namelijk dat tot invrijheidstelling moet worden overgegaan bij het bereiken van de fictieve v.i.-datum, indien geen hoger beroep was ingesteld. Dit dient volgens ons ook een reflexwerking te hebben op de situatie nadat de inhoudelijke behandeling van de strafzaak formeel is begonnen.

Maximaal 180 dagen na de einduitspraak in eerste aanleg dient het onderzoek ter terechtzitting een aanvang te nemen. Die terechtzitting kan een pro forma-karakter hebben. Artikel 415 Sv verklaart artikel 282 Sv van overeenkomstige toepassing op de procedure in hoger beroep. Dat houdt in dat na schorsing van de behandeling van het onderzoek ter terechtzitting de termijn van de schorsing op een termijn van niet meer dan 1 maand of – in geval van klemmende redenen – 3 maanden wordt gesteld. De voorlopige hechtenis duurt dan van rechtswege voort (artikel 75 lid 1 juncto 66 lid 2 Sv)⁹.

Verdere tijdslimiet is dan nog dat de zaak in beginsel binnen een redelijke termijn dient te worden afgedaan. Daarnaast – en vooral – dient ook in hoger beroep getoetst te worden of er een situatie van artikel 67a lid 3 Sv is bereikt. Artikel 67a lid 3 Sv is in artikel 75 lid 1 Sv immers van overeenkomstige toepassing verklaard. Zodra het onderzoek ter zitting is aangevangen is het aan het gerechtshof om (doorgaans op verzoek van de verdediging, maar het hof kan hiertoe uiteraard ook

ambtshalve toe overgaan) te beoordelen of de voorlopige hechtenis dient te worden opgeheven.¹⁰

Uit het vierde lid van artikel 75 Sv vloeit niet voort dat de verdachte in vrijheid dient te worden gesteld zodra de fictieve v.i.-datum is bereikt *nadat* het onderzoek ter zitting is begonnen.¹¹ Rechtvaardiging voor het verschil kan zijn dat de zittingsrechter de mogelijkheid heeft om de zaak meer ten gronde te toetsen. Op basis van onze ervaring menen wij dat die mogelijkheid niet goed kan worden gerealiseerd. De zaak is immers nog niet klaar voor inhoudelijke behandeling, of de zittingsruimte van het hof laat nog geen inhoudelijke behandeling toe. De raadsheren op de pro forma-zitting zijn vaak niet degenen die uiteindelijk de zaak zullen afdoen. Bovendien bemoeilijkt de omvang van het dossier nogal eens dat andere raadsheren dan degenen die zich met de inhoudelijke behandeling zullen bezighouden, zich de inhoud volledig eigen maken. De stukken waaruit de 'sfeer' van de zaak goed valt te proeven (de uitwerking van het vonnis en de processen-

- 1 Mr. R.I. Takens is advocaat bij Starman & Van Ruyven; mr. G.J. van Oosten is redactielid en advocaat bij De Vilder & Van Oosten.
- 2 Wet van 10 november 2004 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering houdende enkele wijzigingen in de regeling van de voorlopige hechtenis, Staatsblad 2004 nr. 578, in werking getreden op 1 januari 2005 na publicatie bij Staatsblad 2004, nr. 639.
- 3 Het was noodzakelijk hieromtrent een regeling te treffen, nu de hoofdregel bepaalt dat een vonnis niet kan worden geëxecuteerd zodra hoger beroep is ingesteld (art. 557 Sv). Zonder nadere regeling zou de verdachte door hoger beroep aan te tekenen zijn onmiddellijke invrijheidstelling kunnen bewerkstelligen.
- 4 Voor een kritische noot bij de totstandkoming van deze wet zij verwezen naar: L.C.M. Jurgens en S.T. van Berge Henegouwen, *NJB* 1999-2, blz. 80-82.
- 5 De voorlopig gedetineerde kan overigens tussentijds steeds opheffing of schorsing van de voorlopige hechtenis verzoeken.
- 6 Blijkens de Memorie van Toelichting (Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 253, nr. 3, p. 9.) is aansluiting gezocht bij art. 5 EVRM. Daarin wordt aangegeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden vrijheidsbeneming is toegestaan. In art. 5 lid 1 onder a EVRM is als grondslag voor vrijheidsbeneming genoemd: 'the lawful detention of a person after conviction by a competent court.' Daaronder dient ook te worden verstaan een veroordeling door de rechter in eerste aanleg. In de Memorie van Toelichting wordt er op gewezen dat de voorlopige hechtenis in eerste

- aanleg dient te voldoen aan artikel 5 lid 1 onder c EVRM waarin met name is gewaarborgd dat de verdachte 'promptly' voor een bevoegde autoriteit wordt geleid teneinde zijn rechten te kunnen uitoefenen en dat de verdachte 'shall be entitled to trial within a reasonable time or release pending trial'. Na de berechting is deze waarborg niet meer van toepassing. Het eindvonnis wordt dan ook gezien als een sterke grond voor voortzetting van de vrijheidsbeneming.
- 7 In art. II lid 2 van de wetwijziging is overgangsrecht opgenomen. In zaken waarin hoger beroep is ingesteld voor 1 januari 2005 blijft het oude art. 75 Sv van toepassing. Ons is gebleken dat nog wel eens abusievelijk het nieuwe art. 75 Sv is toegepast, terwijl de betreffende strafzaak nog onder het oude art. 75 Sv valt. De verdediging dient hier dus alert op te zijn omdat de oude situatie gunstiger voor de verdachte kan zijn.
- 8 De Memorie van Toelichting bij de recente wetwijziging (Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 253, nr. 3, p. 11) bevestigt dat hiermee een vastlegging is beoogd van een voordien bestaande praktijk, waarbij art. 15 Sr ook werd toegepast: 'Het OM vestigt in zijn advies voorts nog de aandacht op de verhouding tussen de regeling van art. 75 Sv en die van de vervroegde invrijheidstelling. Het is mogelijk dat de datum van de vervroegde invrijheidstelling valt binnen de termijn van verlenging van het bevel tot voorlopige hechtenis. In de praktijk pleegt het gerechtshof met deze datum rekening te houden door de verlenging van het bevel niet tot voorbij de datum van de vervroegde invrijheidstelling te laten lopen. De wettekst van art. 75 Sv shept

- geen verplichting. Het OM vraagt of deze onduidelijkheid, die zich ook in het vierde lid van art. 75 Sv voordoet, met dit wetsvoorstel kan worden wegenomen. Aan deze wens is tegemoetgekomen met redactionele aanpassingen van het vierde en zesde lid van art. 75 Sv. De redactionele aanpassingen verhelderen dat bij de toepassing van deze bepalingen uit dient te worden gegaan van de datum van vrijlating bij toepassing van vervroegde invrijheidstelling.⁷
- 9 Wanneer het bevel is gegeven op de terechtzitting, dan wel binnen de krachtens het eerste lid van artikel 66 Sv bepaalde termijn het onderzoek is aangevangen, blijft het bevel van kracht totdat zestig dagen na de dag van de einduitspraak zijn verstreken.
- 10 Of geschorst, maar dat valt buiten het te bespreken kader (nl. art. 80 Sv e.v.).
- 11 Reijntjes vindt dat dit onderscheid valt te rechtvaardigen doordat de verantwoordelijkheid van de, niet met het onderzoek naar de feiten belaste, raadkamer is overgenomen door de zittingsrechter zelf, die in elk geval de *mogelijkheid* heeft van een beoordeling ten gronde. Prof. mr. J.M. Reijntjes, 'Voorlopige hechtenis en vervroegde invrijheidstelling', *Trema* 2003-9, p. 376-379.
- 12 De pro forma-kamer dient immers ook ten aanzien van andere punten een beslissing te nemen, waaronder verweren gestoeld op artikel 348 Sv, verzoeken tot aanhouding en onderzoekswensen.
- 13 Het verzoek zal in beginsel door de raadkamer worden behandeld (art. 21 Sv), tenzij het verzoek dusdanig kort voor een volgende zitting wordt ingediend dat het daar kan worden behandeld.

Als de v.i.-datum later valt dan 180 dagen na het vonnis, en die datum vóór het eindarrest zal zijn bereikt, is de cliënt onzeker van zijn invrijheidstelling

verbaal van de zitting) zijn – door late inzending door de rechtbank – bovendien vaak nog niet beschikbaar. Ten aanzien van de voorlopige hechtenis vervult de ‘pro forma-kamer’ feitelijk een vergelijkbare functie als de raadkamer.¹²

Terzijde zij het volgende opgemerkt. Wanneer na de pro forma-zitting een verzoek tot opheffing/schorsing wordt gedaan, zal men merken dat het verzoek hoogstwaarschijnlijk gewoon door de raadkamer wordt behandeld en niet door de zittingsraadsheren.¹³ Die raadkamer zal – uiteraard nog steeds – geen beslissing ten gronde geven. Dan is de beperking van artikel 75 lid 4 eerste zin Sv niet van toepassing, voor welke beperking geen redelijke verklaring valt aan te nemen. De raadkamer (en de ‘pro forma-kamer’) zal ook zonder grondige kennis van het dossier immers één aspect wel goed kunnen vaststellen, namelijk de fictieve v.i.-datum.

VERSCHILLENDE TOEPASSINGEN

Ligt het wel voor de hand dat het eindvonnis van de rechtbank, totstandgekomen op basis van een openbaar en inhoudelijk onderzoek ter terechtzitting en gemotiveerd in een schriftelijk uitgewerkt vonnis, ondergeschikt is aan een gesloten raadkamerbeslissing van het hof?¹⁴ Wij zijn van mening dat de regeling van artikel 75 lid 4 Sv, zolang behandeling van de zaak nog niet ‘echt’ inhoudelijk is aangevangen, in elk geval analoog moet worden toegepast. Het enkele feit dat het onderzoek ter terechtzitting pro forma een aanvang heeft gemaakt, rechtvaardigt niet dat de voorlopige hechtenis vanaf dat moment slechts nog wordt begrensd door de redelijke termijn en artikel 67a lid 3 Sv.

Hoe gaan de hoven in de praktijk met deze onduidelijkheid om? Met andere woorden, kan uit de praktijk wellicht een ‘recht’ worden afgeleid? Uit de eigen praktijken is ons bekend dat de gerechtshoven verschillend beslissen als het aankomt op de vraag of de verdachte in vrijheid dient te worden gesteld bij het bereiken van de fictieve v.i.-datum als de zaak al pro forma is behandeld.

Het gerechtshof Arnhem verleende in een strafzaak een bevel tot opheffing van de voorlopige hechtenis, ook toen de zaak in hoger

beroep al driemaal pro forma was behandeld. Na de eerste pro forma-zitting was de zaak voor nader onderzoek terugverwezen naar de rechter-commissaris. De verdachte werd in hoger beroep in vrijheid gesteld zodra de fictieve v.i.-datum was bereikt.¹⁵

Het gerechtshof Amsterdam liet de voorlopige hechtenis in eerste instantie op een pro forma-zitting stilzwijgend voortduren, maar ging tot opheffing over toen daar onder verwijzing naar de v.i.-datum specifiek om werd verzocht.¹⁶ Het gerechtshof ‘s-Hertogenbosch lijkt op gelijke wijze te beslissen, net als het gerechtshof Leeuwarden.¹⁷

Voor het gerechtshof ‘s-Gravenhage is het echter voorgekomen dat van twee medeverdachten in dezelfde strafzaak de ene verdachte wel in vrijheid werd gesteld, bij het bereiken van zijn fictieve v.i.-datum, en de andere verdachte niet. Het enige in het oog springende verschil was dat bij de ene verdachte de zaak nog niet pro forma was behandeld en bij de andere verdachte wel.¹⁸ Onder uitdrukkelijke verwijzing naar het *nieuwe* artikel 75 lid 4 Sv wees het hof (raadkamer én zittingsrechtsheren) herhaaldelijk gedane verzoeken tot opheffing of schorsing van de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis af.

Het is overigens de moeite waard om in de gaten te houden of na het instellen van beroep in cassatie de redelijke termijn van artikel 6 EVRM nog wel wordt gehaald. Het Leeuwarder Hof, één keer in eigen samenstelling en één keer als nevenplaats van het Amsterdamse hof, rekende de door de Hoge Raad waarschijnlijk toe te kennen strafkorting (zie het ‘Redelijke termijnarrest’ of, onaardiger, ‘Kruideniersarrest’¹⁹ van 3 oktober 2000²⁰) op verzoek van de verdediging alvast door en stelde de verdachte tussentijds op vrije voeten²¹.

ONGEWENST

Het maakt dus kennelijk uit waar de procedure in hoger beroep loopt. Het is dan ook verstandig de cliënt hierop in voorkomende

gevallen te wijzen en dan met hem een inschatting te maken van de duur van de procedure in hoger beroep. Dit klemmt temeer omdat het hoger beroep na aanvang van het inhoudelijke onderzoek ter terechtzitting niet meer kan worden ingetrokken. Weliswaar is hier een jurisprudentiële uitzondering op gekomen die inhoudt dat de partij die alsnog het appèl wil intrekken niet-ontvankelijk wordt verklaard bij gebrek aan belang, maar daartoe is wel medewerking van het hof en – indien er sprake is van ‘mee appelleren’ – de advocaat-generaal vereist.

Indien de fictieve v.i.-datum is gelegen binnen 180 dagen na de dag van het eindvonnis in eerste aanleg, zou verwacht kunnen worden dat deze datum wordt bereikt voordat het onderzoek in appèl een aanvang maakt. Een doorlooptermijn van meer dan 180 dagen is, zeker in omvangrijke zaken, immers eerder regel dan uitzondering. Volgens artikel 75 lid 4 Sv moet de cliënt dan ook in dat geval na het bereiken van de v.i.-datum in vrijheid worden gesteld. Indien de cliënt dan op vrije voeten komt (en vervolgens het liefst aantoonbaar wat van zijn leven maakt) zal de animo voor het hof om alsnog een hogere vrijheidsstraf op te leggen niet zijn toegenomen.

Indien de fictieve v.i.-datum is gelegen na 180 dagen na de dag van het eindvonnis in eerste aanleg en verwacht mag worden dat nog voor het bereiken van die datum de strafzaak in hoger beroep kan worden afgedaan (bijvoorbeeld: nader onderzoek is niet vereist), dan lijkt ook geen sprake van een probleem. Het gerechtshof kan dan nog vóór de fictieve v.i.-datum arrest wijzen. Uiteraard blijft de mogelijkheid bestaan dat de cliënt tot een hogere straf wordt veroordeeld, maar dat risico bestaat in hoger beroep per definitie.

Lastiger is de situatie waarbij de v.i.-datum is gelegen na 180 dagen na de dag van het eindvonnis in eerste aanleg en die datum naar verwachting vóór het eindarrest zal zijn bereikt. Bepaalde strafzaken vereisen nou eenmaal dat ook nog in hoger beroep

Omdat de hoven veel zaken door capaciteitsproblemen niet binnen 180 dagen kunnen afdoen, dient een nieuwe wettelijke regeling rechtszekerheid te scheppen

nadere onderzoekshandelingen worden verricht, waaronder bijvoorbeeld het horen van getuigen. Daarmee is doorgaans veel tijd gemoeid. Dan belandt de cliënt in de situatie waarbij in den lande de werking van artikel 75 Sv verschillend lijkt te worden uitgelegd. Een invrijheidstelling bij het bereiken van de fictieve v.i.-datum is dan niet gegarandeerd. Afhankelijk van het gerechtshof waar de zaak in hoger beroep zal dienen, dient de cliënt op deze problematiek te worden gewezen, zodat hij daarmee rekening kan houden bij de afweging of hij in hoger beroep wenst te gaan, dan wel dit hoger beroep wenst door te zetten. Dit achten wij een ongewenste ontwikkeling.

FICTIEVE V.I.-DATUM AANHOUDEN

Wat ons betreft dient de zaak eenduidig te worden beoordeeld en dient ook na pro forma aanvang van de zitting in hoger beroep doorslaggevende betekenis te worden toegekend aan de fictieve v.i.-datum. Een redelijke wetsuitleg brengt dat mee. In de Memorie van Toelichting²² bij de recente wetwijziging heeft de wetgever immers gesteld dat het gerechtshof in de praktijk met de datum van de vervroegde invrijheidstelling rekening pleegt te houden en dat met de redactionele aanpassingen van artikel 75 Sv aan de wens tot verduidelijking op dit punt tegemoet is gekomen. Aan het veroordelend vonnis in eerste aanleg wordt door de wetgever een dui-

delijk grotere rol toegedicht, zodat de fictieve v.i.-datum ook een grotere betekenis zou moeten spelen indien de zaak in appèl al pro forma is behandeld.²³

Terzijde merken wij nog op dat hierdoor ook een mogelijkheid tot misbruik is geschapen, nu het OM een niet gerechtvaardigde invloed kan hebben op het verdere verloop van de voorlopige hechtenis. Indien de fictieve v.i.-datum concreet op relatief korte termijn in zicht komt zou het OM voor die datum de zaak pro forma op zitting kunnen laten aanbrenge. Na aanvang van het onderzoek ter zitting geldt de beperkende werking van artikel 75 lid 4 Sv dan niet meer.²⁴

Voorts is het wettelijk onderscheid tussen de beslissingsmogelijkheden van de raadsheeren in raadkamer ten opzichte van die op de pro forma-zitting onzes inziens vanuit de praktijk bezien niet terecht.

MOGELIJKE WETTELIJKE BEPALING

Wij pleiten dan ook voor ingrijpen door de wetgever. De straf in eerste aanleg dient ook na aanvang van de behandeling in appèl door te werken. In bijzondere gevallen, waarbij nieuwe feiten en omstandigheden rechtvaardigen dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat het gerechtshof tot een hogere strafoplegging zal komen, zou van de fictieve v.i.-datum kunnen worden afgeweken.²⁵

Wij denken aan toevoeging van een nieuw (vijfde) lid aan artikel 75 Sv, dat als volgt zou kunnen luiden: 'Zodra het onderzoek op de terechtzitting in hoogste feitelijke aanleg is aangevangen kan de voorlopige hechtenis slechts voortduren tot het moment waarop de tenuitvoerlegging van een in vorige feitelijke aanleg onvoorwaardelijk opgelegde vrijheidsstraf gelijk is aan de door de verdachte in voorlopige hechtenis doorgebrachte tijd, tenzij op grond van nieuwe bezwaren ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat de verdachte een langere onvoorwaardelijke vrijheidsstraf wordt opgelegd, dan wel indien een maatregel onvoorwaardelijk wordt opgelegd welke vrijheidsbeneming medebrengt of kan medebrengen.'

De formulering van deze bepaling sluit aan bij die van artikel 75 lid 4 Sv en 67a lid 3 Sv. Bij een dergelijke regeling biedt het eindvonnis (rechts)zekerheid. In deze constructie kan pas na een meer inhoudelijke toetsing geconcludeerd worden of er sprake is van nieuwe bezwaren, die van een dergelijk gewicht zijn dat zij rechtvaardigen dat de werking van het eindvonnis in eerste aanleg wordt gepasseerd.

Nu niet te verwachten valt dat de capaciteitsproblemen bij de hoven op korte termijn zo worden aangepakt dat het gros van de appèllen binnen 180 dagen wordt afgedaan, lijkt dit een regeling die voldoet aan de eisen van rechtszekerheid, zodat regionale verschillen geen rol meer kunnen spelen. ●

14 Vgl. M.S. Groenhuijsen, 'Voorlopige hechtenis in de fase van het hoger beroep', *DD* 2004-8, blz. 783-788: "De vraag stellen is hem beantwoorden."

15 Beslissing Gerechtshof Amsterdam, zitting houdend te Arnhem d.d. 10 mei 2005, ressortnummer 21-002778-04 (ongepubliceerd). Het betreft hier dan ook feitelijk het gerechtshof Arnhem.

16 Gerechtshof Amsterdam, d.d. 22 september 2004, ressortnummer 23-000396-04 (ongepubliceerd).

17 In elk geval blijkt van een welwillendheid van het gerechtshof 's-Hertogenbosch uit de beslissingen gepubliceerd in *NbSr* 2004 nr. 256, *NbSr* 2003 nr. 79 en de beslissing d.d. 1 juni 2004, rolnr. 20.1915.04 (ongepubliceerd). Voorts is ons door collega's uit de ressorten 's-Hertogenbosch

en Leeuwarden bevestigd dat de gerechtshoven aldaar tot invrijheidstelling overgaan bij het bereiken van de v.i.-datum, ook indien de zaak reeds pro forma ter zitting is behandeld. Van invrijheidstelling bij het bereiken van de v.i.-datum wordt hoogstens afgezien als de zaak inmiddels echt inhoudelijk wordt behandeld (met dank aan mrs. H. Anker en H.H.M. van Dijk).

18 Gerechtshof 's-Gravenhage in de zaak met ressortnummer 22-007217-04 (ongepubliceerd).

19 Wegens de 'zunige' kortingsregeling.

20 Hoge Raad d.d. 3 oktober 2000, LJN: AA7309, 00775/99.

21 Gerechtshof Leeuwarden d.d. 15 juni 2005, *NbSr* 2005 nr. 284; gerechtshof Amsterdam d.d. 30 maart 2005, *NbSr* 2005 nr. 274.

22 Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 253, nr. 3, blz. 11.

23 Vgl. Reijntjes, a.w., blz. 378, die noemt dat bij een te verwachten hogere straf in hoger beroep het oordeel van de rechters die in eerste aanleg de zaak ten gronde hebben beoordeeld zwaarder dient te wegen en tot invrijheidstelling dient te worden overgegaan. Zo ook: Groenhuijsen, a.w., blz. 783-784.

24 Vgl. Reijntjes, a.w., blz. 378.

25 Bijvoorbeeld bij een partiële vrijspraak in eerste aanleg kan het onder omstandigheden wenselijk zijn dat het gerechtshof na nieuw bewijs toch de voorlopige hechtenis kan laten voortduren.

Ontslag is ontslag

Twee recente arresten over de positie van de statutair directeur

Johan Pet*

Het ontslag van de statutair directeur blijft aanleiding geven tot literatuur en jurisprudentie. Met twee arresten heeft de Hoge Raad op 15 april 2005 enkele vragen beantwoord, over ontslag door de aandeelhouder(s) als over ontslagname door de directeur zelf.¹

De juridische complicaties rond de statutair directeur ontstaan doordat zijn positie als bestuurder is geregeld in Boek 2, en zijn positie als werknemer in Titel 10 van Boek 7. Ik heb het hier dan alleen over de statutair directeur die bestuurder is bij de vennootschap waarmee hij ook een arbeidsovereenkomst heeft. In concernverhoudingen komt men wel de figuur tegen dat een werknemer uit hoofde van zijn functie bij een of meer dochtervennootschappen als bestuurder benoemd is. Voor zijn ontslag als werknemer gelden dan geen bijzonderheden en telt hij als een 'gewone' werknemer.

Het bijzondere van de statutair directeur is dus het dubbele karakter van de rechtsband met de besloten of naamloze vennootschap.² Die dubbele band leidt ertoe dat bij ontslag toepassing moet worden gegeven aan de bepalingen van zowel het vennootschapsrecht als het arbeidsrecht.³ In artikel 2: 244, lid 1 wordt in ferme taal gesteld: 'Iedere bestuurder kan te allen tijde worden geschorst en ontslagen door degene die bevoegd is tot benoeming.'

In de eerste plaats zal dus sprake moeten zijn van een vennootschapsrechtelijk geldig ontslagbesluit.⁴ Over de arbeidsrechtelijke gevolgen van dat besluit, overwoog de Hoge Raad in een arrest uit 1992 als volgt⁵:

'Bij de beoordeling van het middel moet worden vooropgesteld dat wanneer een natuurlijke persoon als bestuurder van een (...) besloten vennootschap is benoemd en – zoals veelal het geval is (...) – zijn werkzaamheden krachtens arbeidsovereenkomst verricht, een bij geldig besluit van het bevoegde orgaan van de vennootschap aan hem als bestuurder verleend ontslag wel ingevolge

artikel (...) 2:244 lid 1 BW meebrengt dat hij de hoedanigheid van bestuurder der vennootschap verliest (...) maar niet tot gevolg hoeft te hebben dat ook de dienstbetrekking eindigt. Het antwoord op de vraag welke gevolgen het ontslagbesluit heeft voor de arbeidsverhouding tussen de bestuurder en de vennootschap moet worden gegeven aan de hand van het bepaalde in de arbeidsovereenkomst en de (daarop) toepasselijke wetsbepalingen, voor zover Boek 2 BW deze wetsbepalingen niet uitdrukkelijk terzijde stelt.'

In dit arrest werd uitgemaakt dat de ontslagverboden van toepassing zijn en dat de statutair directeur door een geldig ontslagbesluit dus wel bestuurder af is, maar dat een ontslagverbod ertoe kan leiden dat de arbeidsovereenkomst in stand blijft. Over het ontslagverbod bij ziekte heeft zich overigens regionale jurisprudentie ontwikkeld. Volgens bijvoorbeeld Hof Den Bosch⁶ en Rechtbank Haarlem⁷, kan de bestuurder die zich voor de algemene vergadering maar na de oproeping voor die vergadering ziek meldt, zich niet met succes op het ontslagverbod wegens ziekte beroepen. Jurisprudentie waarvoor volgens mij in wet noch wetsystematiek steun te vinden is.

De normale regels van het arbeidsrecht, inclusief de ontslagverboden, zijn dus van toepassing. Hierop gelden bij de statutair directeur een paar uitzonderingen en nuances, zoals bijvoorbeeld bij het ontslagverbod wegens ziekte. Uitzonderingen zijn onder andere dat het BBA⁸ niet van toepassing is en dat de statutair directeur geen herstel van de dienstbetrekking kan vorderen⁹. Verder is bij geschillen niet de sector kanton

bevoegd, maar de rechtbank, en wel die waar de vennootschap gevestigd is.¹⁰

UNANIEM

Het eerste van de twee hier te bespreken arresten betrof de situatie waarin de bestuurder tijdens een algemene vergadering van aandeelhouders was ontslagen. Daags na de vergadering deelde de vennootschap schriftelijk aan A. mede: 'Hierdoor zij bevestigd dat de Algemene vergadering van aandeelhouders van (...) Unidek (...) van donderdag 25 maart 1999 unaniem heeft besloten U ontslag aan te zeggen (...). Direct nadat dit besluit was genomen, is U ontslag aangezegd met inachtneming van de geldende opzegtermijn (...).'

In de procedure ging het onder andere om de door A. ingenomen stelling dat de arbeidsovereenkomst niet was geëindigd, omdat de algemene vergadering van aandeelhouders niet bevoegd zou zijn ook het arbeidsrechtelijke ontslag te verlenen. Het Hof zag geen heil in die stelling en wees de vordering tot doorbetaling af. In cassatie werd namens A. bepleit dat sprake moet zijn van twee aparte rechtshandelingen, te weten het vennootschapsrechtelijke ontslagbesluit door aandeelhouders en de opzegging van de arbeidsovereenkomst door een ander orgaan van de vennootschap. Ik moet zeggen: een gewaagde stelling, gelet op de eerdere jurisprudentie van de Hoge Raad en de literatuur. De Hoge Raad is er duidelijk over. De Hoge Raad wijst op de wetgeschiedenis van de artikelen 2:134 en 2:244. Deze bepalingen 'strekken (...) ertoe te bewerkstellingen dat door een ontslagbesluit ook een einde wordt gemaakt aan de arbeidsrechtelijke verhouding. Daarom heeft te gelden dat een ont-

slagbesluit in beginsel tevens beëindiging van de dienstbetrekking van de bestuurder tot gevolg heeft. Voor een uitzondering is slechts plaats indien een wettelijk ontslagverbod aan die beëindiging in de weg staat (...) of indien partijen anders zijn overeengekomen'. De Hoge Raad overweegt in het verlengde hiervan dat de als de algemene vergadering op grond van artikel 2:244, lid 1 het tot ontslag bevoegde orgaan is, die bevoegdheid ook ziet op de beëindiging van de dienstbetrekking.

Dus tenzij partijen iets anders overeenkomen of als een ontslagverbod van toepassing is, betekent een geldig ontslagbesluit een einde aan zowel de vennootschaprechtelijke als de arbeidsrechtelijke band.

ONDER VOORBEHOUD

Wat nu als de statutair directeur ontslag neemt als bestuurder van de vennootschap onder de mededeling 'één en ander overigens met instandhouding van de arbeidsrechtelijke relatie'? Dat was het onderwerp van het

tweede – nu te bespreken – arrest. De Voorzieningenrechter in de Rechtbank Amsterdam¹¹ oordeelde dat het onder dit voorbehoud neerleggen van het bestuurderschap niet automatisch het einde van de arbeidss relatie meebracht. Tegen deze uitspraak werd cassatie in het belang der wet ingesteld, met succes.

In zijn arrest herhaalt de Hoge Raad allereerst de hiervoor al geciteerde overweging over de strekking van de artikelen 2:134 en 2:244 en overweegt vervolgens dat de bestuurder eenzijdig zijn functie kan neerleggen, zonder dat daarvoor nodig is dat dit door de vennootschap of aandeelhouders wordt aanvaard. De Hoge Raad voegt daar vervolgens aan toe: 'Het strookt met het hierboven voor het aldaar bedoelde geval geformuleerde uitgangspunt aan te nemen dat ook de ontslagneming door de statutair bestuurder in beginsel tot gevolg heeft dat zijn dienstbetrekking eindigt. Daaruit vloeit tevens voort dat niet kan worden aanvaard dat de bestuurder die zijn functie neerlegt,

die ontslagneming eenzijdig kan beperken tot het verlies van de hoedanigheid van bestuurder van de vennootschap met instandhouding van de dienstbetrekking.'

In zijn toelichting op het cassatiemiddel had A-G Timmerman gewezen op de onwenselijke gevolgen van het eenzijdig afsplitsen van de arbeidsovereenkomst van de functie van bestuurder. Zo ontstaat onduidelijkheid over de te verrichten werkzaamheden en zou de werknemer in wezen eenzijdig de inhoud van arbeidsovereenkomst kunnen wijzigen. Welke consequenties moet dit voor de salarisbetaling hebben? Welke rechter wordt vervolgens bevoegd en is het BBA op de overblijvende arbeidsovereenkomst vervolgens wel van toepassing?

Uiteraard kunnen partijen overeenkomen dat de arbeidsovereenkomst in stand blijft en de ex-statutair directeur als 'gewone' werknemer in dienst blijft. Waar het om gaat is dat hij niet eenzijdig afstand kan doen van zijn positie, en tegelijkertijd kan stellen als werknemer nog in dienst te zijn. ●

* Mr. J. Pel is advocaat en mediator bij Boekel De Nerée, Amsterdam

1 Arresten van 15 april 2005, JAR 2005, 117 (A./Unidek) en 153 (Bartelink/Ciris)

2 Ik zal hierna alleen spreken over de besloten vennootschap en de daarvoor relevante wettelijke bepalingen; als tot benoeming en ontslag bevoegd orgaan noem ik steeds de algemene vergadering van aandeelhouders, bij de structuurvennootschap is dit uiteraard de Raad van Commissarissen.

3 De door de Commissie-Tabaksblat gedane aanbevelingen hierover blijven in dit artikel buiten beschouwing. Wie in breder verband daarover en over de positie van de statutair directeur wil lezen, verwijs ik naar de jaarlijkse overzichten van mr. L.G. Verburg in *ArbeidsRecht*. Het laatste, De statutair directeur in het jaar 2003, verscheen in *ArbeidsRecht* 2004, blz.21 e.v.

4 zie ook daarover de hiervoor genoemde artikelenreeks van Verburg en voorts het artikel van mr. E.S. de Bock, Ontslag van statutair bestuurders, SMA 2002, blz. 503.

5 Arrest van 13 november 1992, NJ 1993, 265 (Levisson/MAB)

6 Hof Den Bosch 22 augustus 2000, JAR 2000, 207.

7 Rechtbank Haarlem 3 oktober 2001, JAR 2001, 231.

8 Beschikking van 21 november 1972, *Stcrt.* 1972, nr. 234

9 Artikel 2:244, lid 3 BW.

10 Artikel 2:241 BW.

11 Rechtbank Amsterdam, 9 oktober 2003, JAR 2003, 275; zie ook Rechtbank Haarlem, RAR 2005, 9.

(advertentie)

Ordevergadering 30 september Leeuwarden

www.alleadvocaten.nl daar vind je je studievriend wel.

Meer info: <https://www.balienet.nl>

Ik stuur je nog wel een mail met de laatste informatie. Wist je al dat Ingrid en Mark ook samen komen?

Groet Els

Leonardus van Heijningen

Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galeries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk? Leonardus van Heijningen (86, advocaat in Den Haag; getrouwd, 3 kinderen en 2 kleinkinderen) is een liefhebber van geschiedvorsing. Onlangs verscheen van hem het rijk geïllustreerde boek *De Hofvijver 1000 jaren*.

Jan Pieter Nepveu
journalist

‘Al dat piqueert, kittelt de mensen’

“Ik heb de Hofvijver van kind af aan mooi gevonden. Als je ging wandelen in de binnenstad kwam je onvermijdelijk bij de Hofvijver. Je zag er de prachtige gebouwen spiegelen in het water, en later kwam er de kennis van de geschiedenis bij. De gebouwen weerspiegelen de staatkundige geschiedenis van Nederland. De hele wetgevingsmachinerie ligt er omheen. De geschiedenis van de Hofvijver zie ik als een vorm van cultuur.

Het liefst had ik geschiedenis willen studeren. Maar wat was dan mijn voorland? Het onderwijs. Daar had ik niet zo'n zin in. Dus ben ik rechten gaan studeren en advocaat geworden.

Ik heb onder meer bijstand verleend aan het Kamerlid Janmaat, waardoor ik veel narigheden heb ondervonden in de zin van beledigingen, boycot en dergelijke. Ik beklag mij hierover niet want het behoort bij het beroep. Maar de zaak heeft mij wel een negatieve indruk gegeven van de verdraagzaamheid hier te lande. Daarom heb ik haar – terughoudend emotioneel – in *De Hofvijver 1000 jaren* vermeld.

Mijn liefde voor geschiedvorsing heeft wel eens invloed gehad op mijn werk. In conclu-

sies kon ik bijvoorbeeld Cornelis Bijnkershoeck citeren, een beroemd Haags jurist uit de achttiende eeuw. Hij heeft de *Observationes Tumultuariae* (Ongeregelde waarnemingen) geschreven. Bijnkershoeck was nog een jonge advocaat toen hij satirisch de wufte toestanden in de Haagse rechtspraak en advocatuur aan de kaak stelde in de *Nieuwe Oprechte Haagse Mercur*. Later, nadat hij President van de Hoge Raad voor Holland en Zeeland was geworden, schaamde hij zich zo voor zijn vroegere geschriften, dat hij die voor veel geld heeft opgekocht en vernietigd. Een jaar na zijn dood verscheen een verzamelde herdruk.

Van Bijnkershoeck is de uitspraak ‘al dat piqueert, kittelt de mensen’. Die heb ik in mijn boek als leidraad genomen. Mijn uitgangspunt is dat ik niet vertel wat iedereen al weet, maar alleen de pikante dingen die de mensen kietelen. Het boek is een caleidoscoop van het leven rond de Hofvijver en het Haagse Binnen- en Buitenhof. Men leze de verhalen over jagers in de oertijd, Romeinen, keizer Caligula, Jacoba van Beijeren, landvoogden, stadhouders, Napoleon, vijandelijke bezetters, heldendaden, intriges, geesten en spoken.

Ook de executie van ketters komt aan bod. Hoewel er aan de lopende band ketters werden verbrand, was de Reformatie niet te stoppen. Willem van Oranje heeft de Landvoogdes toen voorgehouden dat ketterverbranding geen zin meer had en dat alle onderdanen de eigen godsdienst gelaten moest worden. Het aantal ketters was zo groot geworden ‘dat dezelve onmogelyk, door vuur en zwaard, konden worden uitgerooid’. Dat was een modern geluid dat natuurlijk bij de katholieken tot grote zorg leidde. In 1564 verschijnt een prent met een onheilsprofeet, die zegt dat de afvalligen onheil zal treffen... Je ziet de Hofvijver met daar omheen Romeinse gebouwen. En daar zit dan de profeet die de ondergang aankondigt.

'Hooft klaagde in de 16e eeuw: "Waarom zijn wij tegen de Spaanse dwingelandij opgestaan? Was het niet omdat wij geen gewetensdwang en vrijheidsbekorting konden dulden?" Het is alsof je Janmaat en Pim Fortuyn hoort spreken.'

C. P. Hooft, burgemeester van Amsterdam en vader van de bekende dichter P. C. Hooft, klaagt in de zestiende eeuw over de onverdraagzaamheid van inwijkelingen uit landen waar zij de onverdraagzaamheid zijn ontvlucht. Met name Vlamingen hebben de onverdraagzaamheid naar ons land meegebracht. 'Waarom zijn wij tegen de Spaanse dwingelandij opgestaan? Was het niet omdat wij geen gewetensdwang en vrijheidsbekorting konden dulden?'

Het is net alsof je Janmaat en Pim Fortuyn hoort spreken. Dat is actueel en daarom heb

ik het in het boek opgenomen. Ik kende dit citaat al in de tijd van Janmaat, maar ik heb het nooit gebruikt. De rechters zouden daar toch niet voor openstaan. Want als het ging om een figuur als Janmaat, dan verdroeg men helemaal niets.

Nu woedt de strijd tussen christendom en islam, maar daar blijf ik het liefst buiten. Want als je daar in mengt, krijg je misschien nog eens een bom op je huis. We zitten weer helemaal in de ellende.

Geschiedvorsing en schrijven heb ik altijd gecombineerd met mijn werk als advocaat. Af

en toe krijg je een ingeving en die leg je vast op papier. Het boek *De Hofvijver 1000 jaren* is langzaam gegroeid tussen 2002 tot 2005. Aan het einde van mijn loopbaan kan ik eindelijk eens doen wat ik eigenlijk gewild had.

Ik heb nog enkele belangrijke zaken en zolang die nog niet afgewikkeld zijn blijf ik ingeschreven. Maar daarna hang ik mijn toga aan de wilgen. ”

*De Hofvijver 1000 jaren, € 27,50
Hapax Den Haag, www.kunstboek.nu,
ISBN 90 767 6835 1*

De financiële markten ontwikkelen zich in rap tempo. Help jij de spelregels actueel te houden?

**Senior Toezichthouder
Openbare Biedingen**

**(Senior) Toezichthouder
Emissies**

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) houdt toezicht op het gedrag van de hele financiële sector: sparen, beleggen, verzekeren en lenen. Met het gedragstoezicht levert de AFM een bijdrage aan een toegankelijke, transparante en eerlijke markt, waarin het publiek goed moet worden voorgelicht en geïnformeerd. In de dynamische wereld van de financiële markten is de AFM een jonge, snelgroeiende organisatie met een open bedrijfscultuur, waar op dit moment circa 400 professionals werken. De AFM staat midden in de maatschappij en daardoor volop in de belangstelling van publiek en pers. De AFM kenmerkt zich als een niet-hiërarchisch, platte organisatie. Je werkt in teams, die bestaan uit collega's met veelal een economische, juridische en/of accountancy achtergrond.

De AFM houdt onder meer toezicht op openbare biedingen en emissies en ziet daarbij toe op de informatieverstrekking rondom het biedings- en emissieproces, zodat beleggers zich tijdig een adequaat oordeel kunnen vormen over de betreffende transactie.

De AFM is voor de afdeling Emissies en Openbare Biedingen op zoek naar een:

Senior Toezichthouder Openbare Biedingen en (Senior) Toezichthouder Emissies Als (senior) toezichthouder ben je verantwoordelijk voor de beoordeling van biedings- en persberichten of prospectussen, bekijk je of alle gedragsregels in acht worden genomen en fungeer je als aanspreekpunt voor onder toezichtstaande instellingen, beurzen en adviseurs bij transacties. Tevens ben je betrokken bij het opstellen van interpretaties van wet- en regelgeving en draag je bij aan het beleid van de AFM. Als senior toezichthouder geef je tevens leiding aan toezichthouders. Je hebt een juridische, bedrijfs-economische of bedrijfskundige WO-opleiding afgerond en een aantal jaren aantoonbare ervaring met kapitaalmarkttransacties. Uiteraard ben je een vasthoudende en initiatiefrijke persoonlijkheid.

Meer weten? Kijk voor uitgebreide informatie, ook over de uitstekende primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden, op www.afm.nl/vacatures en solliciteer online bij interesse.

**Autoriteit
Financiële Markten**

RECHTER JAN VAN DER DOES

De aanpak van mr. Elisabeth ten Kate

‘Daag, meneer Van der Does, ik bel even over de zitting van morgen.’

Aan de telefoon is mr. Elisabeth ten Kate.

Het is uitzonderlijk om tevoren gebeld te worden over de aanpak van een zaak, en het is nog uitzonderlijker wanneer het wordt gedaan met een flair alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Mr. Ten Kate verstaat de kunst om alles met zoveel overtuiging te brengen dat er geen twijfel over bestaat: zij gelooft in zichzelf en in haar boodschap. Het is de kracht van oplichters, van stichters van grote godsdiensten, en van goede advocaten.

Het is een misverstand om te menen dat woorden voor zich spreken. Dat is alleen het geval bij het grootste gelijk van de wereld, wanneer de dingen zijn zoals ze zijn, en er weinig verbeelding nodig is om ze te vatten. Maar dan is er eigenlijk ook geen advocaat nodig.

Een raadsman die op vlakke toon de pleitnota van een collega voorleest in de veronderstelling dat een goed luisteraar aan een half woord genoeg heeft, zal er niet in slagen deze op een ander been te zetten. Het enige wat hij bewerkstelligt zijn kleine wisselingen van inzicht binnen de opvatting die de luisteraar reeds huldigt.

Als iemand mij zegt dat hij water heeft zien branden, dan zijn woorden niet genoeg. Ik moet betoverd worden door het vuur van het betoog, ja, door de begeestering van de spreker. Het ongeloof moet afstuiten op het onvermogen om deze spreker ongelijk te geven.

In de tien jaar dat mr. Ten Kate advocaat is, heeft zij de kunst van de betovering tot in de kleinste details leren beheersen. Niet dat zij een mooie vrouw is. Zij heeft lang zwart haar dat het gelaat in een omgekeerde V-vorm omlijst. Er blijft zo weinig van het gezicht over, dat de aandacht als vanzelf blijft hangen op een langwerpige neus die als een boegbeeld aan haar verschijning voorafgaat. Als zij zit te luisteren, het hoofd enigszins gebogen, dan wordt de blik getrokken door een scheiding die als een kronkelig pad een weg zoekt over het hoofd. De haren sluiten zich als een gordijn, en alleen de spits van de neus blijft als teken van leven over.

Alle aandacht is gericht op het innerlijk.

illustratie: Floris Tilianus

Zij belt over de zitting van morgen, en zij weet dat het ongewoon is. Juist daarom laat zij mij geen enkele ruimte, steekt onmiddellijk van wal en vertelt met enthousiasme over haar cliënt, die als geen ander een slechte start in het leven heeft gemaakt, en eigenlijk betiteld kan worden als een borderliner of nog erger, en daarnaast een no-bottom syndroom heeft wat hem elk houvast in het leven ontnemt; die cliënt is voor acht weken met vakantie in Marokko, wat hem de broodnodige rust zal geven, het zij hem gegund, maar daardoor kan hij niet op zitting verschijnen.

Ze eindigt met de vraag: ‘Hoe kunnen we het nu daartoe leiden dat de zaak niet bij verstek wordt afgedaan?’

Ik word in de war gebracht door het woordje ‘we’. Daardoor kom ik niet eens toe aan de vraag of ik dit hele telefoontje wel wil. Trouwens, alleen al door te luisteren ben ik betrokken geraakt in het mateloze leven van een grenzeloze Marokkaan, en ongewild denk ik toch al mee over wat structuur in zijn leven, en op mijn zitting.

Ik zou eigenlijk niet weten wat zich zou kunnen verzetten tegen aanhouding van de zaak.

‘U bent een lieverd.’ Ze zegt het niet, maar haar toon spreekt duidelijk taal. ●

Verordening tot wijziging van enkele artikelen van de Stageverordening 1988

Het College van Afgevaardigden van de Nederlandse Orde van Advocaten;

Overwegende,

Dat het gewenst is de Stageverordening 1988 op een aantal onderdelen aan te passen;

Gelet op artikel 28 Advocatenwet;

Gezien het ontwerp van de Algemene Raad;

Stelt de volgende verordening vast:

I ARTIKEL 9, TWEDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De opzegging, als bedoeld in het eerste lid onder c, kan in ieder geval plaatsvinden indien het bewijs dat met gunstig gevolg het in artikel 9c van de wet bedoelde examen, niet meer kan worden overgelegd binnen de termijn als bedoeld in artikel 8, derde lid, van de wet.

II ARTIKEL 9, TWEDE LID, WORDT VERNUMMERD TOT HET DERDE LID EN KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De patroon brengt een tussentijdse beëindiging, als bedoeld in het eerste lid onder a, b en c, onverwijld schriftelijk ter kennis van de Raad.

III ARTIKEL 9, DERDE LID, WORDT VERNUMMERD TOT HET VIERDE LID.

IV ARTIKEL 9, VIJFDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Het bepaalde in het voorgaande lid geldt niet indien het gaat om de tussentijdse beëindiging als gevolg van een opzegging als bedoeld in het tweede lid.

V ARTIKEL 9, VIERDE LID, WORDT VERNUMMERD TOT HET ZESDE LID EN KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De stage is van rechtswege geschorst gedurende de tijd dat de stagiaire

- geen patroon heeft of
- de praktijk niet onder toezicht van een patroon uitoefent of
- de praktijk niet uitoefent.

VII ARTIKEL 13, DERDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Indien de stagiaire niet direct na inschrijving de eerste cursuscyclus of een onderdeel daarvan volgt, als bedoeld in het eerste lid, zal dit worden beschouwd als het niet behaald hebben van de toets in de niet gevolgde onderdelen van de eerste cursuscyclus van de Beroepsopleiding.

VIII ARTIKEL 13, VIERDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De Algemene Raad kan in gevallen waarin naar zijn oordeel de toepassing van het derde lid tot een onbillijkheid van overwegende aard zal leiden, besluiten af te wijken van het gestelde in het tweede of derde lid.

IX ARTIKEL 14, EERSTE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Aan de Beroepsopleiding is een examen verbonden dat bestaat uit een aantal gedurende de cursuscyclus per onderdeel af te nemen toetsen. De stagiaire is verplicht aan alle toetsen deel te nemen.

X ARTIKEL 14, TWEDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Een stagiaire kan één keer in alle onderdelen van het examen een toets afleggen, met de mogelijkheid van twee herkansingen per onderdeel.

XI ARTIKEL 14, DERDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De stagiaire is verplicht deel te nemen aan de toetsmogelijkheid voor een bepaald onderdeel direct volgend op het gevolgde onderwijs voor dat onderdeel van de Beroepsopleiding in de eerste cursuscyclus. Indien vrijstelling van onderwijs is verleend, dient te worden uitgegaan van de in de voorgaande volzin bedoelde examenmogelijkheid, alsof geen vrijstelling zou zijn verleend.

XII ARTIKEL 14, VIERDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Indien een toets in één of meer onderdelen van het examen niet is behaald, is de stagiaire verplicht deel te nemen aan de direct

daaropvolgende herkansingsmogelijkheid voor het desbetreffende onderdeel. Het bepaalde in de voorgaande volzin betreft alleen de eerste herkansingsmogelijkheid.

XIII ARTIKEL 14, DERDE LID, WORDT VERNUMMERD TOT HET VIJFDE LID.

De stagiaire wordt tot het examen respectievelijk de onderscheiden onderdelen daarvan toegelaten indien hij aan zijn verplichtingen als genoemd in artikel 13, eerste lid, naar behoren heeft voldaan. Deze verplichting rust niet op de stagiaire voor zover hij van het volgen van het onderwijs van de Beroepsopleiding is vrijgesteld ingevolge artikel 15, eerste lid.

XIV ARTIKEL 14, ZESDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Indien niet wordt voldaan aan de verplichting, als bedoeld in het derde en vierde lid, zal dit worden beschouwd als het niet behaald hebben van dat onderdeel van het examen.

XV ARTIKEL 14, VIJFDE LID, WORDT VERNUMMERD TOT HET ZEVENDE LID EN KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De Algemene Raad stelt een examenreglement vast waarin nadere regels zijn gesteld omtrent de inrichting en de organisatie van het examen, de tijdstippen waarop daaraan kan worden deelgenomen, de wijze waarop het examen wordt afgenomen en de samenstelling en taken van een Examencommissie.

XVI ARTIKEL 14, ZESDE LID, WORDT VERNUMMERD TOT HET ACHTSTE LID EN KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De stagiaire die het examen met gunstig gevolg heeft afgelegd, ontvangt van de Examencommissie het bewijs als bedoeld in artikel 8, derde lid, van de wet.

XVII ARTIKEL 14, NEGENDE LID, KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De stagiaire die is geschrapt op grond van artikel 8, derde lid, van de wet, kan de Algemene Raad verzoeken om binnen twee jaar na de schrapping nog maximaal

twee keer een toets in de nog niet behaalde onderdelen van het examen te mogen afleggen. Met betrekking tot het bepaalde in de voorgaande volzin dient het maximum aantal keren dat een toets afgelegd kan worden, zoals bepaald in het tweede lid, in acht te worden genomen.

XVIII ARTIKEL 14, TIENDE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Het verzoek, als bedoeld in het voorgaande lid, wordt slechts ingewilligd indien:

- a. het onderwijs in het onderdeel van de Beroepsopleiding waarop het verzoek ziet, is gevolgd danwel indien daarvoor een vrijstelling als bedoeld in artikel 15, eerste lid, is verleend en
- b. de afwijzing daarvan naar het oordeel van de Algemene Raad zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

XIX ARTIKEL 14, ELFDE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

De Algemene Raad kan in gevallen waarin naar zijn oordeel de toepassing van het derde, vierde of zesde lid tot een onbillijkheid van overwegende aard zal leiden, besluiten af te wijken van het gestelde in het zesde lid.

TOELICHTING

Algemeen

In de Stageverordening 1988 wordt afwisselend art. of artikel en lid 1 en eerste lid gebruikt. Om de tekst eenduidig te maken zal 'art.' worden vervangen door 'artikel' en waar lid 1 staat wordt dit vervangen door eerste lid, waar lid 2 staat wordt dit tweede lid, enzovoort.

Artikel 9

I Om de kwaliteit van de Beroepsopleiding te verhogen, wordt de Beroepsopleiding anders ingericht. Een stagiaire krijgt minder herkansingsmogelijkheden en als geen gebruik wordt gemaakt van een eerste toetsmogelijkheid en de eerste herkansing vervallen deze twee mogelijkheden. Daarmee zal het eerder duidelijk zijn dat

XX ARTIKEL 15, EERSTE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Van de verplichting tot het volgen van onderwijs in één of meer onderdelen van de Beroepsopleiding, als bedoeld in artikel 13, kan de Algemene Raad op schriftelijk verzoek van de stagiaire geheel of gedeeltelijk vrijstelling verlenen.

XXI ARTIKEL 15, VIJFDE LID, WORDT

VERNUMMERD TOT HET DERDE LID.

XXII ARTIKEL 15, ZESDE LID, WORDT

VERNUMMERD TOT HET VIERDE LID.

XXIII ARTIKEL 15, VIJFDE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Van het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen zal geen vrijstelling worden verleend, tenzij dat naar het oordeel van de Algemene Raad tot een onbillijkheid van overwegende aard zal leiden.

XXIV ARTIKEL 15, ZEVENDE LID, WORDT

VERNUMMERD TOT HET ZESDE LID.

XXV ARTIKEL 21, EERSTE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Deze verordening kan worden aangehaald als: 'Stageverordening 2005'.

een stagiaire het certificaat als bedoeld in artikel 9c van de wet niet meer kan overleggen. Als een stagiaire het certificaat niet meer kan overleggen binnen de daarvoor beschikbare termijn, is de Algemene Raad van mening dat dit een reden moet kunnen zijn om de patroon-stagiairverhouding te beëindigen. De Algemene Raad acht het wenselijk dat de Raad van Toezicht goedkeuring verleent aan de beëindiging van de patroon-stagiairverhouding. Deze extra toets wordt ingebouwd, omdat het gaat om een ingrijpende consequentie van het niet meer kunnen behalen van het certificaat Beroepsopleiding. Het maakt de besluitvorming extra zorgvuldig, daar de Raad van Toezicht beter op de hoogte is van de plaatselijke en persoonlijke omstandigheden dan de Algemene Raad.

XXVI ARTIKEL 21, TWEDE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Deze verordening treedt in de plaats van de Stageverordening van 9 juni 1988, welke op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze verordening vervalt, met inachtneming van het gestelde in het derde lid laatste volzin van dit artikel.

XXVII ARTIKEL 21, DERDE LID,

KOMT ALS VOLGT TE LUIDEN:

Deze verordening is van toepassing op stagiaires die na inwerkingtreding van deze verordening beginnen met de Beroepsopleiding. Voor stagiaires die, op het moment van inwerkingtreding van deze verordening, reeds met de Beroepsopleiding zijn begonnen of deze hebben voltooid, blijft de Stageverordening 1988 van toepassing.

XXVIII DE WIJZIGING VAN DE

STAGEVERORDENING 2005

TREEDT IN WERKING OP EEN

NADER DOOR DE ALGEMENE RAAD

TE BEPALEN TIJDSSTIP.

Voorts zal een noot worden opgenomen om aan te geven dat het artikel alleen ziet op beëindiging van de patroon-stagiairverhouding en niet op beëindiging van de arbeidsovereenkomst:

"Let wel, deze tussentijdse opzegging betreft alleen de patroon-stagiairverhouding. De arbeidsrechtelijke overeenkomst blijft in stand. Voor de beoordeling of de in artikel 9, vierde lid, bedoelde goedkeuring verleend kan worden, is van belang of de opzegging, gelet op de patroon-stagiairverhouding, redelijk is. Dit kan onder andere beoordeeld worden aan de hand van de volgende criteria: a. de belangen van de (plaatselijke) advocatuur, b. de mogelijkheid tot vruchtbare voortzetting van de stageovereenkomst in dat kader c. de (bestendige) vertrouwensrelatie, vanwege de pa-

troon-stagiaire verhouding. (Rb. Maastricht van 14 augustus 2003, Awb 03/985 + Awb 03/1122, zie www.advocatenorde.nl)”

- II Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 9, tweede lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het tweede lid vernummerd tot het derde lid en daarom dient ‘vorige’ te worden vervangen door ‘eerste’. Het toevoegen van komma’s rond het zinsdeel ‘als bedoeld in het eerste lid onder a, b en c’ is taalkundig.
- III Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 9, derde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het derde lid vernummerd tot het vierde lid.
- IV Deze bepaling is toegevoegd om een onderscheid te maken tussen het objectieve gegeven dat het certificaat niet is behaald en de afweging die moet plaatsvinden ter beoordeling of de beëindiging van de patroon-stagiairverhouding redelijk is.
- V Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 9, vierde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het vierde lid vernummerd tot het zesde lid. Om aan te geven dat het om twee situaties gaat is ter verduidelijking de bepaling gesplitst in a. en b. Onder c. is toegevoegd de situatie dat de stagiaire de praktijk niet uitoefent, bijvoorbeeld wegens langdurige arbeidsongeschiktheid. Ook in dat geval is de stage geschorst.

Verder is ‘kan uitoefenen’ vervangen door ‘uitoefent’, om te vermijden dat er beleid vastgesteld dient te worden wanneer er nu wel of geen sprake van is van ‘kunnen uitoefenen’.

Tot slot wordt ter verduidelijking van de situatie wanneer sprake is van het onder b. en c. bedoelde, te weten de praktijk niet uitoefenen onder toezicht van een patroon of het niet uitoefenen van de praktijk, de volgende noot toegevoegd.

“De onder b. en c. bedoelde situaties kunnen zich onder andere voordoen indien:

- de Raad van Toezicht een buitenpatroon, als bedoeld in artikel 9b, derde lid,

van de wet jo artikel 7 Stageverordening heeft goedgekeurd, maar de patroon heeft geen contact met de stagiaire of oefent geen toezicht uit;

- de patroon is geschorst vanwege een beslissing van de Raad of het Hof van Discipline;
- de stagiaire arbeidsongeschikt is, tenzij die arbeidsongeschiktheid van korte duur is.

Met referentie aan de noot bij artikel 5 Verordening op de Permanente Opleiding 2000, waarin staat dat eerst ontheffing verleend wordt bij (volledige) arbeidsongeschiktheid van ten minste drie maanden, is het bepaalde onder c eerst van toepassing als de arbeidsongeschiktheid van langere duur is dan drie maanden.”

Artikel 13

VI Het komt voor dat een stagiaire al met de Beroepsopleiding is begonnen en deze nog niet heeft afgerond maar door omstandigheden geen patroon heeft, de praktijk niet uitoefent of de praktijk niet uitoefent onder toezicht van een patroon. Op grond van artikel 9, zesde lid, Stageverordening 2005 is de stage dan geschorst. Om de tekst van deze bepaling in overeenstemming met het bepaalde in artikel 9, zesde lid, Stageverordening 2005 te brengen, is bepaald dat de Beroepsopleiding niet kan worden gevolgd of vervolgd indien de stage van rechtswege is geschorst.

VII De Algemene Raad is, met het oog op de kwaliteit van de Beroepsopleiding Advocatuur, van mening dat de stagiaire verplicht dient te worden zo snel mogelijk onderwijs te volgen en aansluitend examen af te leggen, zoals bepaald in het eerste lid van dit artikel. Op grond van hetzelfde (kwaliteits)argument vindt de Algemene Raad dat, indien niet onmiddellijk onderwijs wordt gevolgd, hieraan de sanctie verbonden dient te worden dat een toetsmogelijkheid vervalft.

VIII Aangezien het altijd mogelijk is dat er bijzondere gevallen zijn die aanleiding geven af te wijken van het gestelde onder het tweede of derde lid. Er kunnen redenen zijn waarom de Beroepsopleiding toch gevolgd of vervolgd kan worden of de sanctie als be-

doeld in het derde lid niet toegepast dient te worden. Hiertoe wordt in deze bepaling de mogelijkheid geboden. In een noot zal een korte toelichting worden gegeven verwijzend naar het restrictieve beleid van het Curatorium:

“Het gaat hier om een hardheidsclausule. Indien deze wordt toegepast, betekent dit dat in voorkomend geval toch de Beroepsopleiding mag worden gevolgd of vervolgd of dat aan het niet direct volgen van het onderwijs in één of meer onderdelen van de Beroepsopleiding niet de sanctie verbonden wordt dat de toetsmogelijkheid vervalft. Het Curatorium voert een restrictief beleid op het gebied van vrijstellingsverzoeken en uitsluitingen van het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen. De Algemene Raad voert voor de hier genoemde afwijkingmogelijkheid eveneens een restrictief beleid.”

Artikel 14

IX De Beroepsopleiding wordt niet meer afgesloten met een eindtoets, dus het zinsdeel dat daarop ziet, kan vervallen. Verder zijn ter verduidelijking het eerste en tweede lid van dit artikel samengevoegd in het eerste lid.

X Op grond van de huidige regelgeving kan een stagiaire, binnen de termijn als bedoeld in artikel 8 van de wet in één of meer onderdelen van het examen diverse keren herkansen. Zoals is aangegeven in de toelichting op artikel 9, wordt beoogd de kwaliteit van de Beroepsopleiding te verhogen. Om die reden wordt ook het aantal keren dat een toets in alle onderdelen van het examen kan worden afgelegd beperkt. Op grond van de in dit lid neergelegde bepaling kan nog maar twee keer een herkansing in alle onderdelen van het examen worden afgelegd. Nu dit een wijziging is ten opzichte van de huidige situatie, verdient het de voorkeur dit niet meer in het Examenreglement neer te leggen, maar in de Stageverordening zelf.

XI De Algemene Raad is van oordeel dat op grond van het reeds in de toelichting op artikel 13, derde lid, genoemde (kwaliteits)argument dat de stagiaire verplicht dient te worden aansluitend aan het gevolgde onderwijs van de Beroepsopleiding de toets in alle onderdelen van het examen af te leggen.

XII Op grond van het in de toelichting op artikel 13, derde lid, reeds genoemde (kwaliteits)argument is de Algemene Raad van oordeel dat als de toets in één of meer onderdelen van het examen niet is behaald, de eerste herkansing in de niet-behaalde onderdelen aansluitend afgelegd dient te worden.

XIII Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 14, derde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het derde lid vernummerd tot het vijfde lid. De woorden 'het onderwijs van' zijn toegevoegd, om de bepaling in overeenstemming te brengen met de rest van de Stageverordening.

XIV In artikel 13, derde lid, is bepaald dat indien de stagiaire niet direct na het gevolgd hebben van het onderwijs of na het verkrijgen van een vrijstelling een toets in één of meer onderdelen van het examen aflegt die toetsmogelijkheid vervalt. Op grond van het in de toelichting op artikel 13, derde lid, reeds genoemde (kwaliteits)argument, vervalt, indien de eerste herkansing niet aansluitend aan de eerste toets wordt afgelegd, ook die toetsmogelijkheid.

XV Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 14, vijfde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het vijfde lid vernummerd tot het zevende lid. Nu in de Stageverordening zelf het aantal herkansingen voor een onderdeel van het examen is bepaald, dient het zinsdeel dat hierop ziet in deze bepaling te vervallen.

XVI Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 14, zesde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het zesde lid vernummerd tot het achtste lid. In de rest van de Stageverordening wordt 'stagiaire' en niet 'degene' gebruikt, deze bepaling wordt dienovereenkomstig aangepast.

XVII Nu kan een voormalige stagiaire, indien hij het onderwijs in één of meer onderdelen van de Beroepsopleiding heeft gevolgd, nadat hij geschrapt is op grond van artikel 8, derde lid, van de wet gedurende twee jaar nog twee keer per onderdeel van het examen een toets afleggen.

Gelet op de strekking van Stageverordening 2005 vindt de Algemene Raad dat de mogelijkheid tot het afleggen van toetsen na schrapping beperkt dient te blijven tot bijzondere gevallen. Dit betekent dat het bepaalde in artikel 14, vierde lid, Stageverordening 1988, inhoudende dat na schrapping 'automatisch' in één of meer onderdelen van het examen een toets mag worden afgelegd, dient te vervallen. Op grond van Stageverordening 1988 hoeft geen verzoek ingediend te worden, maar kan eenieder die geschrapt is op grond van artikel 8, derde lid, van de wet, binnen twee jaar na schrapping nog twee keer een toets afleggen in één of meer onderdelen van het examen, indien het onderwijs in dat onderdeel is gevolgd.

Om de mogelijkheid van het afleggen van toetsen na schrapping te beperken tot bijzondere gevallen, is in deze bepaling neergelegd dat een voormalige stagiaire binnen twee jaar na schrapping een verzoek kan indienen nog een toets in één of meer onderdelen van het examen af te mogen leggen. De toets dient binnen twee jaar na schrapping te worden afgelegd en na schrapping kan nog maximaal twee keer in één of meer onderdelen van het examen een toets worden afgelegd, met dien verstande dat nooit vaker een toets kan worden afgelegd dan in artikel 14, tweede lid, is bepaald. Ter verduidelijking zal de volgende noot worden opgenomen:

"Als een stagiaire bijvoorbeeld tijdens de periode dat hij op het tableau stond in alle onderdelen van het examen twee keren een toets heeft afgelegd, dus een eerste kans en een herkansing, betekent dit dat hij na schrapping nog één herkansingsmogelijkheid voor deze onderdelen heeft. In het derde lid is immers bepaald dat het totaal aantal keer dat een toets kan worden afgelegd drie is."

Uit het voorgaande volgt dat het niet de bedoeling is dat de stagiaire, die op grond van artikel 8, derde lid, van de wet is geschrapt, zich kort nadien opnieuw laat beëdiggen. Daardoor zou het gehele opleidingssysteem worden ondergraven. Verwacht mag worden dat de Raad van Toezicht tegen een dergelijk beëdigingsverzoek verzet zal doen (Hof van Discipline, nr. 4262 van 17 juni 2005, zie www.advocatenorde.nl).

XVIII In dit lid wordt neergelegd aan welke voorwaarden voldaan moet zijn, wil een verzoek als bedoeld in artikel 14, negende lid, Stageverordening 2005 worden ingewilligd. Dit zijn de cumulatieve voorwaarden dat het onderwijs in het onderdeel van de Beroepsopleiding, waar het verzoek op ziet, gevolgd moet zijn en dat een afwijzing tot een onbillijkheid van overwegende aard zal leiden.

XIX Aangezien het altijd mogelijk is dat er bijzondere gevallen zijn die aanleiding geven af te wijken van het gestelde in het zesde lid en er aanleiding kan bestaan de sanctie te laten vervallen, wordt hiervoor de mogelijkheid geboden. In een noot zal een korte toelichting worden gegeven verwijzend naar het restrictieve beleid van het Curatorium:

"Het gaat hier om een hardheidsclausule. Indien deze wordt toegepast, betekent dit dat in een voorkomend geval de sanctie als bedoeld in het zevende lid niet wordt opgelegd. Het Curatorium voert een restrictief beleid op het gebied van vrijstellingsverzoeken en uitsluitingen van het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen. De Algemene Raad voert voor de hier genoemde afwijkingsmogelijkheid eveneens een restrictief beleid."

Artikel 15

XX Met het van start gaan van de nieuw ingerichte Beroepsopleiding wordt in beginsel geen vrijstelling meer verleend van het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen. Daarom is er een onderscheid gemaakt tussen het volgen van onderwijs en het afleggen van het examen.

Wie zorgt er
dat uw
producten wel
verkoop

ervoor
legale
vorden
kocht?

BANNING te 's-Hertogenbosch is met ruim 50 advocaten een van de grootste onafhankelijke advocatenkantoren van Zuid-Nederland. Om zich te versterken, is BANNING op zoek naar

advocaten Intellectuele Eigendom (m/v)

BANNING kijkt uit naar goede, enthousiaste advocaten met minimaal twee jaar ervaring, die de kans willen aangrijpen hun eigen zaken te behandelen met direct contact met cliënten. Bij BANNING kom je terecht in een relatief jong team en een informele bedrijfscultuur. Tevens krijg je bij BANNING de mogelijkheid te groeien, heb je 'state of the art' ondersteuning en word je goed begeleid door gespecialiseerde advocaten. In de huidige vijfhoekige IE-sectie wordt de intellectuele eigendom in de volle breedte beoefend, met zowel een accent op procederen als op contractenwerk.

Ben jij die advocaat Intellectuele Eigendom en ben je geïnteresseerd in een nadere kennismaking? Bel of mail dan Frits Mutsaerts (tel. 073-692 77 57, e-mail f.mutsaerts@banning.nl) of surf naar www.banning.nl voor meer informatie over BANNING.

BANNING
ADVOCATEN

XXI Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 15, vijfde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het vijfde lid vernummerd tot het derde lid.

XXII Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 15, zesde lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het zesde lid vernummerd tot het vierde lid.

XXIII De Algemene Raad wenst het vrijstellingsbeleid zodanig vast te stellen, dat alleen vrijstelling van het volgen van onderwijs wordt verleend. In bijzondere individuele gevallen kan er aanleiding bestaan ook vrijstelling van het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen te verlenen, hiervoor wordt in het vijfde lid de mogelijkheid geboden. In een noot zal een korte toelichting worden gegeven verwijzend naar het restrictieve beleid van het Curatorium:

“Op grond van artikel 15, eerste lid, Stageverordening 1988 kan vrijstelling worden verkregen voor het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen. De criteria hiervoor waren dat aangetoond werd dat op grond van opleiding en praktijkervaring op elk van de rechtsgebieden waarvoor de vrijstelling werd verzocht een gelijkwaardige theoretische en

praktische vakbekwaamheid was verworven. Op grond van de huidige bepaling kan in bijzondere gevallen toch vrijstelling voor het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen worden verleend, het gaat dus om een hardheidsclausule. Het Curatorium voert een restrictief beleid op het gebied van vrijstellingsverzoeken en uitsluitingen van het afleggen van de toets in één of meer onderdelen van het examen. De Algemene Raad voert voor de hier genoemde afwijkingsmogelijkheid eveneens een restrictief beleid.”

XXIV Dit is de tekst zoals die oorspronkelijk in artikel 15, zevende lid, stond. Vanwege de redactionele aanpassing wordt het zevende lid vernummerd tot het zesde lid.

Artikel 21

XXV Gelet op de substantiële wijzigingen wordt de benaming van de Stageverordening aangepast. De verordening kan worden aangehaald als ‘Stageverordening 2005’.

XXVI Zoals hiervoor is aangegeven, wordt er veel in de Stageverordening gewijzigd, vandaar dat gesteld dient worden dat deze verordening in de plaats treedt van de Stageverordening van 9 juni 1988 en dat voorzien wordt in een overgangsregeling.

XXVII In het derde lid is een overgangsregeling opgenomen. De mogelijkheid om vrijstelling van één of meer onderdelen van het examen te krijgen, blijft bestaan voor stagiaires die zijn beëdigd vóór inwerkingtreding van de verordening, evenals de mogelijkheid ‘onbeperkt’ toetsen af te leggen of de eerste keer de toets niet te maken zonder dat hierdoor een kans vervalt. Het komt de Algemene Raad niet redelijk voor de verscherping van toepassing te laten zijn op een stagiaire die reeds begonnen is met de Beroepsopleiding. Aangezien het ook de bedoeling is de toetsen te verzwaren, zullen deze stagiaires wel de ‘verzwaarde’ toetsen dienen af te leggen.

C. Inwerkingtreding

XXVIII Aangezien het organisatorische deel van de invulling van de Beroepsopleiding nog niet is afgerond en nog niet met zekerheid te zeggen valt wanneer dit wel zo zal zijn, zal de Algemene Raad, indien hierover meer duidelijkheid bestaat, een besluit nemen over de datum van inwerkingtreding van de Stageverordening 2005.

Gewijzigde toelichting lid 6 gedragsregel 7

In het *Advocatenblad* van 12 augustus jl. is de tekst opgenomen van de gewijzigde gedragsregel 7 en de daarbij behorende toelichting, met als datum van inwerkingtreding 1 september 2005. Naar aanleiding van deze publicatie zijn reacties ontvangen waaruit blijkt dat het zesde lid en de toelichting (met betrekking tot *informed consent*) mogelijk tot misverstanden zou kunnen leiden. De Algemene Raad acht dit onwenselijk, en heeft dan ook besloten de toelichting op het zesde lid aan te passen. *De aanpassingen zijn onderstreept.*

REGEL 7 LID 6

Niettegenstaande het bepaalde in regel 7 lid 5 kan de advocaat afwijken van het bepaalde in regel 7 lid 4 indien de (voormalige) cliënt op grond van de hem verstrekte behoorlijke informatie vooraf instemt met het optreden als bedoeld in regel 7 lid 4.

REGEL 7 LID 7 (REGEL 7 LID 4 -1992)

Het bepaalde in de voorgaande leden strekt zich uit tot alle advocaten, die deel uitmaken van eenzelfde samenwerkingsverband.

TOELICHTING

In het licht van de ervaringen die zijn opgedaan sinds de aanpassing in 1992 van de gedragsregels is gekozen voor een andere aanpak van regel 7, daar is vastgesteld dat deze regel niet voor alle problemen in de praktijk een oplossing biedt. Om deze reden is besloten aan de, op zich bevredigende, bestaande regel 7, een uitbreiding te geven.

Met de redactie van de leden 5 en 6 wordt beoogd het optreden tegen voormalige of bestaande cliënten onder strikte voorwaarden toe te laten.

De nieuwe redactie beoogt voor alle denkbare conflictsituaties duidelijke regels te stellen.

De aangepaste gedragsregel ziet niet alleen op het geval, dat zich een nieuwe cliënt aandient, maar ook op het geval dat tijdens de behandeling van een lopende zaak zich de situatie van (mogelijk) conflicterende belangen voordoet.

De begrippen kantoor (inclusief samenwerkingsverband), kantoorgenoot en cliënt worden hierna gedefinieerd en toegelicht.

Het vierde lid van deze regel kwam als zodanig niet voor in de Gedragsregels.

Zij bevat de binnen de beroepsgroep algemeen aanvaarde norm dat het advocaten in beginsel niet is toegestaan tegen zijn eigen (voormalige) cliënt of die van zijn kantoorgenoten (advocaat of niet) op te treden.

Met optreden wordt ook bedoeld optreden in de adviessfeer.

De bepaling geldt niet voor de advocaat, die

bij gebreke van betaling van zijn declaratie zijn cliënt aanspreekt.

De regel als neergelegd in het vierde lid kan slechts uitzondering lijden, indien cumulatief is voldaan aan de drie voorwaarden in het vijfde lid genoemd, waarbij het bepaalde in de gedragsregels 1, 2 lid 1, 5 en 6, leden 1 en 4 speciale aandacht van de advocaat verdienen in diens overwegingen te besluiten tot afwijking van het bepaalde in het vierde lid.

De ratio van het bepaalde in het vijfde lid is dat de advocaat zich niet in de situatie mag begeven, waarin hij de kans loopt ten koste van zijn cliënt in een belangenconflict te raken. Daarnaast moet de cliënt er ten volle op kunnen vertrouwen dat gegevens over zijn zaak, zijn persoon of zijn onderneming, die de cliënt de advocaat of zijn kantoorgenoot ter beschikking stelt, niet op enig moment tegen hem worden gebruikt.

Het betreft niet informatie die een openbaar karakter draagt, dat wil zeggen buiten de cliënt om zonder meer verkrijgbaar is.

In twijfelgevallen dient de advocaat af te zien van het optreden in kwestie. Desgewenst kan het advies van de deken worden ingewonnen, dat evenwel niet bindend is en de tucht-rechtelijke verantwoordelijkheid van de advocaat onverlet laat.

Het gaat steeds om de eigen verantwoordelijkheid van de advocaat en niet de wens van de cliënt staat voorop.

Ook de schijn, dat de advocaat zich aan belangenverstrengeling ten nadele van de cliënt schuldig maakt, dient te allen tijde te worden vermeden.

De advocaat moet zich rekenschap geven dat eventueel ook in de toekomst een conflicterend belang kan ontstaan met als consequentie dat de verlangde bijstand niet door de advocaat kan worden verleend dan wel dat de advocaat zich uit de zaak terugtrekt.

De aard van de relatie tussen de cliënt en de advocaat alleen al kan met zich brengen dat het optreden tegen die cliënt door de advocaat of zijn kantoorgenoot onwenselijk is, ook al gaat het niet om dezelfde kwestie.

De relatie kan dermate persoonlijk (ge-weest) zijn dat de vrees niet denkbeeldig is dat de advocaat van de informatie, waarover hij uit hoofde van die relatie beschikt, gebruik maakt ten nadele van de (voormalige) cliënt.

Van belangenverstrengeling zal minder snel sprake zijn als de aard van de zaak een andere is dan die welke men gemeenlijk voor die voormalige of bestaande cliënt placht of pleegt te behandelen.

Het vijfde lid van deze gedragsregel opent niet de mogelijkheid om binnen één en hetzelfde kantoor kunstmatig een administratieve scheiding van belangenbehartiging en de daaraan gerelateerde administraties aan te brengen – ook wel aangeduid als “Chinese walls” – ter vermindering van belangenconflicten.

Het bepaalde onder sub 3 is te beschouwen als een vangnetbepaling. Zo er sprake zou zijn van de in deze bepaling genoemde bezwaren ligt het in de rede dat de desbetreffende partij deze bezwaren gemotiveerd in brengt, opdat de advocaat kan beoordelen in hoeverre de bezwaren als deugdelijk kunnen worden aangemerkt, hetgeen van belang is voor het van toepassing zijn van het vijfde lid en de daaraan gerelateerde beslissing van de advocaat dat van het bepaalde in het vierde lid kan worden afgeweken. Bij deze beoordeling dient de advocaat zich rekenschap te geven van zijn geheimhoudingsplicht welke niet alleen betrekking heeft op hetgeen hem omtrent de inhoud van de zaak bekend is, maar ook op hetgeen hem bekend is omtrent de persoon en de hoedanigheid van zijn cliënt (zie ook Raad van Discipline d.d. 8 maart 2004, Adv.bl. 2005, 7). Voor deze beoordeling mag de advocaat afgaan op de op dat moment door de voormalige of de bestaande cliënt aan hem voorgelegde of de bij hem bekend zijnde bezwaren.

De instemming waaraan in het zesde lid van deze gedragsregel wordt gerefereerd moet op grond van behoorlijke informatie gegeven worden.

Uiteraard dient de partij, die zich met het verzoek tot behartiging van zijn belangen tot de advocaat heeft gewend – een nieuwe cliënt of bestaande cliënt die met een nieuwe zaak komt – ook op de hoogte te zijn dat wordt opgetreden tegen een bestaande cliënt van het kantoor, daaronder begrepen een cliënt waarvoor het kantoor naar verwachting ook in de toekomst zal optreden. Vanwege de geheimhoudingsplicht van de advocaat staat het de advocaat niet vrij dit aan de nieuwe cliënt te melden. De advocaat kan dus slechts een beroep doen op deze uitzonderingsbepaling, indien de nieuwe

cliënt hiervan weet. Er dient dus sprake te zijn van min of meer publieke bekendheid dat het kantoor in bepaalde zaken de belangen van die bestaande cliënt behartigt. Hierbij kan gedacht worden aan een cliënt die voor verschillende soort zaken verschillende advocatenkantoren inschakelt, bijvoorbeeld voor intellectuele eigendom kantoor X en voor arbeidszaken kantoor Y.

De cliënt moet alle voor hem relevante informatie hebben gekregen om op grond daarvan in staat te zijn geweest een weloverwogen beslissing te nemen.

Aanbevolen wordt om een dergelijke instemming schriftelijk vast te leggen. Een schriftelijke vastlegging vormt geen vrijbrief voor de advocaat om zijn rechtsbijstand ongewijzigd voort te zetten als tijdens die rechtsbijstand gebleken is van ontwikkelingen, die de cliënt aanleiding hebben gegeven tot een gewijzigd inzicht. Van belang is te onderstrepen dat bedoelde – eventueel tussentijds aan te passen – instemming van partijen het gehele traject van rechtsbijstand dient te betreffen en slechts betrekking kan hebben op één kwestie.

Bedoelde instemming van partijen laat te allen tijde de eigen (tucht-rechtelijke) verantwoordelijkheid van de advocaat onverlet.

Het is aanbevelenswaardig zich er bij het vragen van informed consent rekenschap van te geven dat een dergelijke expliciete – na behoorlijk te zijn geïnformeerd – voorafgaande instemming van (de cliënt) partijen op gespannen voet kan staan met het beroepsgeheim, met name in dat stadium waar de cliënt met een nieuwe zaak nog niet naar buiten wil.

Besluitenlijst Collegevergadering 23 juni 2005

1. MEDEDELINGEN

De deken doet mededelingen over de volgende onderwerpen:

- Commissie Advocatuur. De commissie is sinds 4 mei 2005 aan het werk. De Zoo-bijeenkomsten die gehouden zijn in het kader van de commissie advocatuur zijn goed bezocht. Er werd geanimeerd gediscussieerd.
- De Algemene Raad is voornemens mr. W.M.J. Bekkers, advocaat in Utrecht, in september voor te dragen als lid van de Algemene Raad.

2. VERKIEZINGEN/BENOEMINGEN

Het College verkiest mevrouw mr. E. Unger als algemeen deken per 1 juli 2005.

Het College verkiest mr. B.J.Th. Bouma als lid van de Algemene Raad per 1 juli 2005.

Raad van Discipline Amsterdam

Het College herbenoemt mr. H.C.M.J. Karskens als plv. lid per 15 september 2005.

Raad van Discipline Den Haag

Het College herbenoemt mr. E.D. Wiersma als lid per 1 september 2005.

Het College herbenoemt mw. mr. E.M. van Hilten-Kostense als plv. lid per 1 september 2005.

3. AANPASSING GEDRAGSREGELS 7, 10, 12 EN 13

Het College stemt in met een gewijzigde tekst voor gedragsregel 7 (tegenstrijdige belangen). De gewijzigde tekst is gepubliceerd in *Advocatenblad* 12, 9 september 2005, blz. 496. De ingangsdatum is 1 september 2005. De gewijzigde regel 7 zal na vijf jaar worden geëvalueerd.

Gelet op de reactie van het College neemt de Algemene Raad het voorstel voor wijziging van gedragsregels 12 (confraternele correspondentie) en 13 (schikkingsonderhandelingen) terug.

De deken deelt mee dat de Algemene Raad bezig is de laatste hand te leggen aan een aanpassing en aanvulling van gedragsregel 10 (informatieverschaffing uit (straf)dossiers). Naar verwachting wordt een tekstvoorstel geagendeerd voor de Collegevergadering van september.

4. AANPASSING VERORDENINGEN

Een aanpassing van de Stageverordening 1988 aan de gewijzigde opzet van de Beroepsopleiding advocatuur wordt aanvaard, evenals een aanpassing van de Verordening op de Permanente Opleiding 2000 in verband met de erkenning van opleidingsinstellingen VSO/PO.

Publicatie vond plaats in *Advocatenblad* 12, 9 september 2005, blz. 498.

5. TOEZICHT OP NALEVING VAN DE VERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WET IDENTIFICATIE BIJ DIENSTVERLENING (WID) EN WET MELDING ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES (WET MOT)

Een aangepast voorstel wordt besproken. Daarin is rekening gehouden met de opmerkingen uit de Collegevergadering in maart 2005. Het College machtigt de Algemene Raad voort te gaan met de ontwikkeling van een eigen toezichtstelsel. In september zal een (eerste) concept van de noodzakelijke regelgeving voorliggen.

6. VOORTGANG CURRICULUM

BEROEPSOPLEIDING ADVOCATUUR

De Algemene Raad presenteert het sluitstuk van de aanpassingen in de Beroepsopleiding.

7. GEGEVENS VERSTREKKING AAN KSU, KLUWER EN BALIEPLUS

Het College heeft zich in maart uitgesproken tegen een algemene verruiming van het strikte beleid van de Orde aangaande gegevensverstrekking aan instellingen met een commercieel doel. Een uitzondering is toen gemaakt voor de door de Orde erkende opleidingsinstellingen. Het College gaat er ook mee akkoord dat onder voorwaarden wel gegevensverstrekking plaatsvindt aan KSU, Kluwer en BaliePlus, ten behoeve van de Adressendisk respectievelijk de Gids Rechterlijke Macht.

8. BESTUURSOVERDRACHT

Het scheidende lid van de Algemene Raad Schakenraad en de scheidende en de aankomende deken worden toegesproken en het voorzitterschap van de vergadering wordt overgedragen aan Unger.

De data van de Collegevergaderingen in 2005 zijn als volgt:

- Donderdag 22 september 2005, Jaarbeurs Utrecht
- Donderdag 1 december 2005, Het Slot Zeist

Agendapunten voor de Collegevergadering van 22 september 2005 o.a.:

- Categorie-indeling financiële bijdrage 2006
- Jaarverslag/actuele rapportage Stichting Pensioenfonds
- MOT/Wid
- Gedragsregel 10
- Verkiezing mr. W.M.J. Bekkers als lid Algemene Raad per 1 oktober 2005

Voorgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). Per 1 januari 2005 kunnen de door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

VOORTGEZETTE STAGIAIRE OPLEIDING

OVERIGE RECHTSGBIEDEN

Levenmiddelenrecht voor de praktijk
08-11-2005 09:00 - 16:30
15-11-2005 09:00 - 16:30
29-11-2005 09:00 - 16:30
06-12-2005 09:00 - 16:30
 Plaats Utrecht
 Niveau **
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en) mr. P.W. de Best, H. van
 Buuren, drs. J. Jeurig, ir. J.D. Kluijthoof,
 F. Köster, prof. mr. B.M.J. van der Meulen,
 drs. A.G. Toorop, dr. J.A.G. van de Wiel
 Kosten € 1.995 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 22 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 22 Totaal

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Opstapcursus Alimentatierekenen
02-12-2005 09:30 - 16:30
 Plaats Amsterdam
 Niveau *
 Instelling KSU Studie,
 tel. 020-4496420
 Docent(en) mr. A.S. Fontein, mr. D.H.P.C.
 Glaudemans
 Kosten € 695 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

SOCIAAL ZEKERHEIDRECHT

De eerste drie ziektejaren
03-11-2005 09:45 - 16:30
10-11-2005 09:45 - 16:30
 Plaats Utrecht
 Niveau **

Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. P.H. Burger, mr. M.J.
 Vaessen
 Kosten € 745 geen BTW
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

Opleidingspunten
 05 Juridisch
 05 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

PRESENTEREN

Tweedaagse training Presentatietechnieken voor de advocatuur & het notariaat

In overleg 09:00 - 18:30
In overleg 09:00 - 18:30
 Plaats Amsterdam
 Niveau *
 Instelling THE-ACT Trainingen,
 tel. 020-6811378
 Docent(en) mr. R.A. Korver, B. Samson, A.P.
 Hendriks, J. Smits
 Kosten € 1.832 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 14 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 14 Totaal

STRAF(PROCES)RECHT

Strafrecht - module 3 - Getuigenverhoor in strafzaken

25-11-2005 09:45 - 17:00
09-12-2005 09:45 - 17:00
 Plaats Utrecht
 Niveau *
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. M.L. van Gaalen, mr. drs.
 M.S. van der Kuil, prof. dr. W.A. Wagenaar
 Kosten € 695 geen BTW

PERMANENTE OPLEIDING

AANSPRAKELIJKHEIDRECHT

Aansprakelijkheid van bestuurder
05-10-2005 09:30 - 16:30
 Plaats Leiden
 Niveau **
 Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) mr. A.S. Fransen van de Putte,
 mr. F. Leijten, mr. E. van Liere, T. van
 Wijngaarden
 Kosten € 799 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

AMBTENARENRECHT

Ontslag en disciplinaire maatregelen
23-11-2005 09:45 - 16:30
 Plaats Utrecht
 Niveau **
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. H.C. Naves
 Kosten € 440 geen BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie
 05 Totaal

ARBEIDRECHT

De collectieve arbeidsovereenkomst
02-11-2005 09:30 - 16:30
 Plaats Leiden
 Niveau **
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en) mr. dr. R.M. Beltzer, prof. mr.
 L.H. van den Heuvel, prof. mr. A.P.H.C.M.
 Jaspers, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus
 Kosten € 645 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

BESTUURS(PROCES)RECHT

Nieuwe procedures in het bestuursrecht
07-10-2005 09:00 - 16:30
 Plaats Leiden
 Niveau **
 Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) mr. B.J. van Etkoven, mr.
 A.P.E. Jaquet, mr. A.G.A. Nijmeijer, mr. B.K.

Olivier, mr. drs. T.G.M. Simons, mr. drs.
 D.A. Verburg
 Kosten € 799 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Vertegenwoordiging - rechtsbijstand en verzekering in het bestuursprocesrecht

10-11-2005 13:30 - 18:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) prof. mr. A.Q.C. Tak
 Kosten € 342 geen BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

BOUWRECHT

Contracten maken in de bouw
12-10-2005 09:00 - 17:00
13-10-2005 09:00 - 17:00
 Plaats Amsterdam
 Niveau **

Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) prof. mr. J.M. van Dunné, mr.
 H.W.R.A.M. Janssen, mr. L.D.G. Reeser
 Cuperus, mr. R.J. Roks
 Kosten € 1.599 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

Ondergrondse constructies

24-11-2005 10:30 - 17:30
 Plaats Maastricht
 Niveau **
 Instelling Vereniging voor Bouwrecht-
 Advocaten (VBR-A),
 tel. 070-3245544
 Docent(en) prof. mr. C.A. Adriaansens,
 prof. mr. H. Heyman, prof. mr. N.S.J.
 Koeman, prof. mr. V. Sagaert, mr. T.
 Vermeir
 Kosten € 375 n.v.t. BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

* Basisoniveau (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).

** Verdiepingsniveau (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

*** Specialisatieniveau (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

Seminar Actualiteiten Aanbestedingsrecht - Uitsluiting van inschrijvers bij aanbestedingen

13-10-2005 14:45 - 17:15
 Plaats Amsterdam
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling VU Law Academy,
 tel. 020-5986255
 Docent(en) prof. mr. C.E.C. Jansen, mr. dr. E.R. Manunza, mr. J.F. van Nouhuys, L. van der Wielen
 Kosten € 175 geen BTW
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

Het verzamelen van feiten en bewijs: begrenzing versus verruiming - een kruisbestuiving tussen civiel procesrecht en ondernemingsprocesrecht

13-10-2005 15:00 - 17:30
 Plaats Amsterdam
 Niveau **
 Instelling Nederlandse Vereniging voor Procesrecht,
 tel. 020-6789277
 Docent(en) mr. R. Hermans, mr. P.J. van der Korst, mr. E.M. Wesseling-van Gent, mr. J.W. Westenbergh
 Kosten n.n.b.
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

Seminar Actualiteiten Aanbestedingsrecht - Efficiënter aanbesteden van geïntegreerde opdrachten in de bouw: uitwerking en toepassing van het model-Jansen

10-11-2005 14:45 - 17:15
 Plaats Amsterdam
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling VU Law Academy,
 tel. 020-5986255
 Docent(en) prof. mr. C.E.C. Jansen, mr. dr. E.R. Manunza, ing. T.G. van Reeuwijk
 Kosten € 175 geen BTW
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

Highlights Schuldersaneringsregeling

17-11-2005 13:00 - 17:45
 Plaats Leiden
 Niveau **
 Instelling PAO Universiteit Leiden,
 tel. 071-5278666
 Docent(en) mr. dr. M.B. de Boer, prof. mr. N.J.H. Huls, mr. dr. G.H. Lankhorst, prof. mr. B. Wessels
 Kosten € 375 n.v.t. BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Seminar Actualiteiten Aanbestedingsrecht - Op de drempel van het nieuwe Nederlandse aanbestedingsbeleid

01-12-2005 14:45 - 17:15

Plaats Amsterdam
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling VU Law Academy,
 tel. 020-5986255
 Docent(en) prof. mr. C.E.C. Jansen, mr. dr. E.R. Manunza, mr. S. van Sluis, mr. D. van Werven
 Kosten € 175 geen BTW
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

FAILLISEMENTS- EN INSOLVENTIERECHT

Grensoverschrijdend insolventierecht

01-12-2005 13:30 - 18:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) mr. J. Israel, mr. T.H.A. Pouw
 Kosten € 340
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

FISCAAL RECHT

Onroerend goed in Spanje

18-11-2005 10:00 - 16:30
 Plaats Bilthoven
 Niveau **
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en) mr. E.A.A.M. Hendrickx, E.J. Richelle Angemeer, mr. M.H.J.M. Tomlow
 Kosten € 645 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Fiscaliteiten rond Vastgoed

22-11-2005 13:30 - 16:45
29-11-2005 13:30 - 16:45
 Plaats Groningen
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Juridisch Contractonderwijs RUG,
 tel. 050-3635748
 Docent(en) drs. L.R. Jacobs, mr. P.F. Zijlstra
 Kosten € 495 n.v.t. BTW
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

GEDRAGS- EN TUCHTRECHT

Doping

01-12-2005 12:30 - 17:30
08-12-2005 12:30 - 17:30
 Plaats Amsterdam
 Niveau **
 Instelling VU Law Academy,
 tel. 020-5986255
 Docent(en) drs. O.M. de Hon, drs. R. van Kleij, prof. H. Kuipers, prof. mr. H.T. van Stavere, mr. S. Teitler
 Kosten € 425 geen BTW
 Opleidingspunten

08 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 08 Totaal

GEZONDHEIDRECHT

De wrange smaak van een zoete dood (cure/ochtend)

04-10-2005 09:30 - 12:45
 Plaats Driebergen - Zeist
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Medilex,
 tel. 030-6933887
 Docent(en) mr. P.H.A.J. Cremers, mr. drs. R. Jonquiere, mr. C.F. Korvinus, drs. A.M. The, mr. drs. A.A.E. Verhagen, prof. dr. T.H. van Willigenburg, prof. dr. J.H. Zwaveling
 Kosten € 265 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

De wrange smaak van een zoete dood (cure/middag)

04-10-2005 13:45 - 17:00
 Plaats Driebergen - Zeist
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling Medilex,
 tel. 030-6933887
 Docent(en) mr. P.H.A.J. Cremers, mr. drs. R. Jonquiere, mr. C.F. Korvinus, drs. A.M. The, mr. drs. A.A.E. Verhagen, prof. dr. T.H. van Willigenburg
 Kosten € 265 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

De wrange smaak van een zoete dood (care/ochtend)

11-10-2005 09:30 - 12:45
 Plaats Driebergen - Zeist
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Medilex,
 tel. 030-6933887
 Docent(en) prof. dr. J.J.M. van Delden, mr. drs. R. Jonquiere, drs. B. Keizer, prof. mr. E.P.H.R. Sutorius, drs. A.M. The
 Kosten € 265 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

De wrange smaak van een zoete dood (care/middag)

11-10-2005 13:45 - 17:00
 Plaats Driebergen - Zeist
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling Medilex,
 tel. 030-6933887
 Docent(en) mr. drs. R. Jonquiere, drs. B. Keizer, prof. mr. E.P.H.R. Sutorius, drs. A.M. The
 Kosten € 265 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

HUURRECHT

Praktijkmiddag Het ROZ-model bedrijfsruimte in de praktijk

15-11-2005 16:00 - 21:00
 Plaats Amsterdam
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling KSU Studie,
 tel. 020-4496420
 Docent(en) mr. H.M. Hielkema, mr. W. Raas-de Lange
 Kosten € 320 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

LETSELSCHADE

Lezen - begrijpen & toepassen van rekenkundige letselschaderapporten en -berekeningen

04-10-2005 09:00 - 17:00
11-10-2005 09:00 - 17:00
 Plaats Ede
 Niveau **
 Instelling Laumen Rekenkundige Expertise & Opleidingen,
 tel. 0318-629429
 Docent(en) J. Laumen
 Kosten € 750 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 12 Totaal

Lezen - begrijpen & toepassen van rekenkundige letselschaderapporten en -berekeningen

08-11-2005 09:00 - 17:00
15-11-2005 09:00 - 17:00
 Plaats Ede
 Niveau **
 Instelling Laumen Rekenkundige Expertise & Opleidingen,
 tel. 0318-629429
 Docent(en) J. Laumen
 Kosten € 750 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 12 Totaal

CLUBSEMINAR ACTUALITEITEN

Aansprakelijkheidsrecht

29-11-2005 13:00 - 18:00
 Plaats Amsterdam
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling KSU Studie,
 tel. 020-4496420
 Docent(en) mr. E. Eijkelenboom, mr. F.T. Oldenhuis, mr. R.H.J. Wildenburg
 Kosten € 360 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

ONDERNEMINGSRECHT

Faillissementsafwikkeling

09-11-2005 09:00 - 18:00
16-11-2005 09:00 - 17:00
23-11-2005 09:00 - 17:00
 Plaats Utrecht
 Niveau **
 Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) mr. J.M.J. Franken, mr. R.J. van Galen, mr. A. van Hees, prof. mr. W.M. Kleijn, mr. E. Loesberg, mr. P. Peters, mr. J.M. Rommes, prof. mr. B. Wessels
 Kosten € 2.399 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 18 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 18 Totaal

ONROERENDGOEDRECHT

Beleggen in Vastgoed

16-11-2005 10:00 - 17:30
 Plaats Rotterdam
 Niveau **
 Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) drs. W.J.A. Ambergen, drs. A.J. Buisman RA, ir. F.G. van Hoeken, mr. J.T. Jol, mr. P.A.E. Kerckhoffs, C. Rohling, mr. drs. R.P. Slot, mr. A.C.F.G. Thiele
 Kosten € 799 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Beleggen in Vastgoed

30-11-2005 10:00 - 17:00
 Plaats Rotterdam
 Niveau **
 Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) drs. W.J.A. Ambergen, M.E. Meinders RA
 Kosten € 749 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

OVERIGE RECHTSGEBIEDEN

Nieuw Recht I

31-10-2005 13:30 - 18:00
07-11-2005 13:30 - 18:00
14-11-2005 13:30 - 18:00
 Plaats Venlo
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) prof. mr. J.H.M. van Erp, mr. F. Fernhout, prof. mr. T. Hartlief, mr. T.H.A. Pouw, prof. mr. A.Q.C. Tak, mr. J. coenegracht
 Kosten € 750 geen BTW
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 12 Totaal

Levenmiddelenrecht voor de praktijk

08-11-2005 09:00 - 16:30
15-11-2005 09:00 - 16:30
29-11-2005 09:00 - 16:30
06-12-2005 09:00 - 16:30
 Plaats Utrecht
 Niveau **
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en) mr. P.W. de Best, H. van Buuren, drs. J. Jeuring, ir. J.D. Kluijffoort, F. Köster, prof. mr. B.M.J. van der Meulen, drs. A.G. Toorop, dr. J.A.G. van de Wiel
 Kosten € 1.995 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 22 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 22 Totaal

Nieuw Recht I in Maastricht

21-11-2005 13:30 - 18:00
28-11-2005 13:30 - 18:00
12-12-2005 13:30 - 18:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) prof. mr. J.H.M. van Erp, mr. F. Fernhout, prof. mr. T. Hartlief, prof. mr. A.Q.C. Tak, mr. J. Coenegracht
 Kosten € 750 geen BTW
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 12 Totaal

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Echtscheidingsrecht

12-10-2005 10:15 - 18:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) mr. A.H.H. Bollen-Vandenboom, mr. F. Fernhout, prof. mr. C. Forder, mr. F.W.J.M. Schols
 Kosten € 425 geen BTW
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

Bescherming van persoonsgegevens

01-11-2005 09:00 - 17:00
 Plaats Amsterdam
 Niveau **
 Instelling Euroforum,
 tel. 040-2974974
 Docent(en) prof. mr. J.M.A. Berckvens, mr. H. Gardeniers, dr. J. Holvast, mr. dr. E.C. Mac Gillavry, mr. F. Olijslager, prof. mr. J.E.J. Prins, drs. D. Schravendeel, A.H.C.M. Smeets, mr. J.M. Titulaer-Meddens, mr. dr. H. de Vries
 Kosten € 899 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Actualiteiten Nationaliteitsrecht en Nederlands Internationaal Personen- en Familierecht

24-11-2005 13:30 - 18:00

Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) prof. mr. G.R. de Groot
 Kosten € 345 geen BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

RUIMTELIJKE-ORDENINGSRECHT EN MILIEURECHT

Nationaal Debat Besluit Luchtkwaliteit

26-09-2005 09:30 - 16:30
 Plaats Den Haag
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling Elsevier Congressen,
 tel. 070-4415745
 Docent(en) prof. dr. C.H.W. Backes, mr. drs. L.C. Brinkman, drs. P.L.B.A. van Geel, drs. J. Laan, mr. M.W.L. Simons-Vinckx, drs. M. Smits, ir. K. Wieringa
 Kosten € 695 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 01 Juridisch
 03 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Verdiepingsdag Luchtkwaliteit

13-10-2005 09:30 - 16:30
 Plaats Rotterdam
 Niveau ***
 Instelling Elsevier Congressen,
 tel. 070-4415745
 Docent(en) mr. H.C. Borgers, dr. ing. J.J. Erbrink, mr. drs. E.D.M. Knecht, ir. S.D. Teeuwisse, dr. F. Woudenberg
 Kosten € 695 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 01 Juridisch
 02 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

De nieuwe Grondexploitatiewet

13-10-2005 10:00 - 17:00
 Plaats Den Haag
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling Elsevier Congressen,
 tel. 070-4415745
 Docent(en) Deskundige trainers, prof. mr. N. Koeman, mr. J.H.M. van Mierlo
 Kosten € 695 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Jeugdstrafprocesrecht

30-11-2005 13:30 - 18:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) mr. P. Dahmen, mr. G. de Jonge
 Kosten € 338 geen BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

SOCIAAL ZEKERHEIDRECHT

WIA in praktijk

27-09-2005 09:45 - 17:00
 Plaats Utrecht
 Niveau * Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. E. van den Bogaard, mr. A. Wit
 Kosten € 440 geen BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

De eerste drie ziektejaren

03-11-2005 09:45 - 16:30
10-11-2005 09:45 - 16:30
 Plaats Utrecht
 Niveau **
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. P.H. Burger, mr. M.J. Vaessen
 Kosten € 745 geen BTW
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

De zieke werknemer

16-11-2005 15:30 - 21:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) prof. mr. A.J.C.M. Geers, prof. mr. S. Klosse
 Kosten € 359 geen BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

STRAF(PROCES)RECHT

Piketcursus strafrecht

27-10-2005 13:30 - 18:00
 Plaats Maastricht
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) nog niet bekend, mr. J. Serrans
 Kosten € 341 geen BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Recente ontwikkelingen Europees strafrecht en internationale rechtshulp

23-11-2005 15:30 - 21:00
 Plaats Maastricht
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling PAO Universiteit Maastricht,
 tel. 043-3883273
 Docent(en) prof. dr. M.G. Faure, prof. mr. A.H. Klip, prof. mr. T. spronken
 Kosten € 355 geen BTW
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie
04 Totaal

Capita Actualiteiten (materieel) Strafrecht

30-11-2005 12:30 - 17:30
Plaats Amsterdam
Niveau ** Actualiteiten
Instelling PAO Eggen Instituut UVA,
tel. 020-5253407
Docent(en) mr. S.L.J. Janssen, mr. R.
Malewicz
Kosten € 360 geen BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

VERBINTENISSEN- EN CONTRACTENRECHT

Drie bijzondere aspecten van schadevergoeding

16-11-2005 13:30 - 16:45
Plaats Groningen
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Juridisch Contractonderwijs RUG,
tel. 050-3635748
Docent(en) mr. G.T. de Jong, mr. dr. A.L.M.
Keirse, mr. F.T. Oldenhuis
Kosten € 375 n.v.t. BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

ADR/MEDIATION

Merlijn Mediation Tegenpartij of Conflictpartner (Opleiding tot NMI-mediator) 6 daagse Autumn I 2005

26-10-2005 10:00 - 20:00
27-10-2005 09:00 - 20:00
28-10-2005 09:00 - 17:00
02-11-2005 10:00 - 20:00
03-11-2005 09:00 - 20:00
04-11-2005 09:00 - 17:00
Plaats Nuland
Niveau **
Instelling Merlijn Groep,
tel. 073-5323582
Docent(en) mr. M.C. Bijleveld, mr. drs. H.J.
Bonenkamp, N. Hartmanns, mr. K. Iest,
mr. E. Krens, mr. E. Lietaert Peerbolte, drs.
H.E. Niehoff, A. van der Ploeg, mr. M.L.F.J.
Schyns, mr. K.E.M. van der Stappen, drs.
J.W.M. van der Waerden
Kosten € 3.385 exclusief BTW
Opleidingspunten
01 Juridisch
45 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
46 Totaal

Allround Mediation Opleiding

31-10-2005 10:00 - 20:00
01-11-2005 09:00 - 17:00
28-11-2005 10:00 - 20:00
29-11-2005 09:00 - 17:00
09-01-2006 10:00 - 20:00
10-01-2006 09:00 - 17:00
13-02-2006 10:00 - 20:00
14-02-2006 09:00 - 17:00
06-03-2006 10:00 - 20:00
07-03-2006 09:00 - 17:00
03-04-2006 10:00 - 20:00

04-04-2006 09:00 - 17:00

Plaats Hulshorst
Niveau *
Instelling Mediation & Training Network
The Lime Tree,
tel. 030-2255910
Docent(en) C. Frijters, drs. A.M. de Graaf,
mr. F.W. Meijer, I. Siegel
Kosten € 4950 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
80 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
80 Totaal

Merlijn Mediation Tegenpartij of Conflictpartner (Opleiding tot NMI-mediator) 8 daagse Winter I

02-11-2005 10:00 - 20:00
03-11-2005 09:00 - 17:00
16-12-2005 10:00 - 17:00
11-01-2006 10:00 - 20:00
12-01-2006 09:00 - 17:00
07-02-2006 10:00 - 17:00
08-03-2006 10:00 - 20:00
09-03-2006 09:00 - 17:00
Plaats Ede/Nuland
Niveau **
Instelling Merlijn Groep,
tel. 073-5323582
Docent(en) mr. M.C. Bijleveld-van der
Slikke, mr. drs. H.J. Bonenkamp, N.
Hartmanns, mr. M.C.P. Houben, mr. K. Iest,
mr. E. Krens, mr. E. Lietaert Peerbolte,
A. van der Ploeg, mr. M.L.F.J. Schyns, mr.
K.E.M. van der Stappen, drs. J.W.M. van
der Waerden
Kosten € 3.610 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
51 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
54 Totaal

Master Advanced Mediation Practice- specialisatie Overheid

16-11-2005 09:30 - 17:00
17-11-2005 09:30 - 17:00
22-11-2005 09:30 - 17:00
07-12-2005 09:30 - 17:00
23-01-2006 09:30 - 17:00
20-02-2006 09:30 - 17:00
21-02-2006 09:30 - 17:00
28-03-2006 09:30 - 17:00
29-03-2006 09:30 - 17:00
08-05-2006 09:30 - 17:00
09-05-2006 09:30 - 17:00
06-06-2006 09:30 - 17:00
27-06-2006 09:30 - 17:00
28-06-2006 09:30 - 17:00
07-11-2006 09:30 - 17:00
08-11-2006 09:30 - 17:00
Plaats Amsterdam/Utrecht
Niveau ***
Instelling Amsterdams ADR Instituut,
tel. 020-5253749
Docent(en) mr. D. Allewijn, mr. M. Bakker,
drs. N. Bremerkamp, prof. mr. A.F.M.
Brenninkmeijer, dr. K. Cloke, mr. V. Crijns,
mr. F. Haak, mr. C. de Jong, prof. dr. G.
Junne, dr. A. Nauta, dr. H.C.M. Prein, mr.
C.G. Scholtens, mr. M. Schreuder-Tromp,
prof. mr. L.C.J. Sprengers, prof. A. Zerkin
Kosten € 9.000 geen BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
80 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
80 Totaal

Master Advanced Mediation Practice- specialisatie Arbeid

16-11-2005 09:30 - 17:00
17-11-2005 09:30 - 17:00
22-11-2005 09:30 - 17:00
07-12-2005 09:30 - 17:00
31-01-2006 09:30 - 17:00
28-02-2006 09:30 - 17:00
01-03-2006 09:30 - 17:00
04-04-2006 09:30 - 17:00
05-04-2006 09:30 - 17:00
08-05-2006 09:30 - 17:00
09-05-2006 09:30 - 17:00
13-06-2006 09:30 - 17:00
27-06-2006 09:30 - 17:00
28-06-2006 09:30 - 17:00
07-11-2006 09:30 - 17:00
08-11-2006 09:30 - 17:00
Plaats Amsterdam/ Utrecht
Niveau ***
Instelling Amsterdams ADR Instituut,
tel. 020-5253749
Docent(en) mr. D. Allewijn, mr. M. Bakker,
drs. N. Bremerkamp, prof. mr. A.F.M.
Brenninkmeijer, dr. K. Cloke, mr. V. Crijns,
mr. F. Haak, mr. C. de Jong, prof. dr. G.
Junne, dr. A. Nauta, dr. H.C.M. Prein, mr.
C.G. Scholtens, mr. M. Schreuder-Tromp,
prof. mr. L.C.J. Sprengers, prof. A. Zerkin
Kosten € 9.200 geen BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
80 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
80 Totaal

Forensische Mediation 8

16-11-2005 10:00 - 20:00
17-11-2005 09:30 - 17:00
12-01-2006 09:30 - 17:00
Plaats Vorden
Niveau ***
Instelling Stichting Instituut v. Mediation &
Familierecht Opl.,
tel. 070-3626846
Docent(en) mr. C.A.R.M. van Leuven, prof.
mr. G.P. Hoefnagels
Kosten € 1.800 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
18 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
18 Totaal

Merlijn Mediation Tegenpartij of Conflictpartner (Opleiding tot NMI-mediator) 6 daagse Autumn II 2005

28-11-2005 10:00 - 20:00
29-11-2005 09:00 - 20:00
30-11-2005 09:00 - 17:00
06-12-2005 10:00 - 20:00
07-12-2005 09:00 - 20:00
08-12-2005 09:00 - 17:00
Plaats Vught
Niveau **
Instelling Merlijn Groep,
tel. 073-5323582
Docent(en) mr. M.C. Bijleveld, mr. drs. H.J.
Bonenkamp, N. Hartmanns, mr. K. Iest,
mr. E. Krens, mr. E. Lietaert Peerbolte, drs.
H.E. Niehoff, A. van der Ploeg, mr. M.L.F.J.
Schyns, mr. K.E.M. van der Stappen, drs.
J.W.M. van der Waerden
Kosten € 3.385 exclusief BTW
Opleidingspunten
01 Juridisch
45 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
46 Totaal

GESPREKSTECHNIKEN

Gespreksvaardigheden voor het juridisch sprekkur

09-11-2005 09:00 - 17:00
16-11-2005 09:00 - 17:00
Plaats Amsterdam
Niveau *
Instelling VU Law Academy,
tel. 020-5986255
Docent(en) drs. M.C. Furth, drs. J.
Valbracht
Kosten € 750 geen BTW
Opleidingspunten
12 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
12 Totaal

PRESENTEREN

Individuele coaching voor de advocatuur & het notariaat

In overleg
Plaats Amsterdam
Niveau *
Instelling THE-ACT Trainingen,
tel. 020-6811378
Docent(en) mr. R.A. Korver, B. Samson, A.P.
Hendriks, J. Smits
Kosten € 550 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Tweedaagse training Presentatietechnieken voor de advocatuur & het notariaat

In overleg 09:00 - 18:30
In overleg 09:00 - 18:30
Plaats Amsterdam
Niveau *
Instelling THE-ACT Trainingen,
tel. 020-6811378
Docent(en) mr. R.A. Korver, B. Samson, A.P.
Hendriks, J. Smits
Kosten € 1.832 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
14 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
14 Totaal

TALEN

Mastertraining Legal English

01-12-2005 09:45 - 16:30
08-12-2005 09:45 - 16:30
Plaats Utrecht
Niveau **
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) S. Becker
Kosten € 995 geen BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
10 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

Personalialia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN PROCUREUR

Adam-van Straaten, mw. mr. T.Y., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 010-4042333

Alkema, me. M.B.A., Sophiastraat 22-28 (4811 EM) postbus 3404 (4800 DK) Breda, tel. 076-5136136, fax 076-5222552, e-mail info@rassers.nl

Asbroek, mw. mr. J.J.M., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953953, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.nerree@bdn.nl

Baasbank, mw. mr. S.J. van, Burg. van Karnebeeklaan 19 (2585 NA) postbus 85850 (2508 CN) Den Haag, tel. 070-3547054, fax 070-3501024, e-mail baasbank@dvdw.nl

Barendregt, mr. g., Tielweg 30 (2803 PK) postbus 155 (2800 AD) Gouda, tel. 0182-518433, fax 0182-522684, e-mail gbarendrecht@lagrolaw.nl

Beerman, mw. mr. P.C.E., Veerkade 5-d (3016 DE) postbus 23317 (3001 KH) Rotterdam, tel. 010-4116471, fax 010-4136923, e-mail info@kernkamp.nl

Bekink, mr. V.H.F., Strawinskyalaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460108, fax 020-5460817, e-mail victor.bekink@stibbe.com

Berg, mw. mr. F.D. van den, Kousteensedijk 3 (4331 JE) postbus 240 (4330 AE) Middelburg, tel. 0118-656060, fax 0118-636178, e-mail fdvandenberga@avdw.nl

Bestman, mw. mr. S., Beursplein 37 (3011 AA) postbus 30045 (3001 DA) Rotterdam, tel. 010-2053680, fax 010-2053649, e-mail bestman@vrlaw.nl

Boedhoe, mw. mr. F.S., Randstad 2109-c (1314 BD) postbus 1454 (1300 BL) Almere, tel. 036-5345455, fax 036-5345600, e-mail adv.kooij@wxs.nl

Boon, mw. mr. M.J., Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail rotterdam@vanmens-wisselink.nl

Bruin, mw. mr. J.M. de, Koningslaan 60 (1075 AG) postbus 70091 (1007 KB) Amsterdam, tel. 020-6645111, fax 020-6620470, e-mail debruin@fortadvocaten.nl

Bruins Slot, mw. mr. M.J., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042458, fax 010-4042027, e-mail jentemarie.bruinslot@simmons-simmons.com

Buck, mw. mr. K., Pastoor Koopmanweg 40 (1784 NX) postbus 2160 (1780 BE) Den Helder, tel. 0223-625555, fax 0223-620221, e-mail buck@jorna-advocaten.nl

Craenen, mr. R., Statenlaan 55 (5223 LA) postbus 1714 (5200 BT) Den Bosch, tel. 073-6927722, fax 073-6927791, e-mail r.craenen@banning.nl

Denneman, mw. mr. S.M.R., Bahialaan 502 (3065 WC) postbus 4030 (3006 AA) Rotterdam, tel. 010-2425357, fax 010-2425376, e-mail info@fplaw.nl

Dorresteyn, mw. mr. M.C., Burg. van Roijensingel 2 (8011 CS) postbus 1036 (8001 BA) Zwolle, tel. 038-4280077, fax 038-4218573, e-mail info@benthem-gratama.nl

Dumoulin-Siemens, mw. mr. A.M., Wassenaarseweg 20 (2596 CH) Den Haag, tel. 070-3469646, fax 070-3560490, e-mail mail@mvgnl

Dijk, mr. W.E. van, Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953953, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.nerree@bdn.nl

Elzinga, mw. mr. D.C., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246224, fax 010-4125839, e-mail info@loyensloeff.com

Elzinga, mr. S.L., K.R. Poststraat 91 (8441 EN) postbus 612 (8440 AP) Heerenveen, tel. 0513-655555, fax 0513-655550, e-mail elzinga@gbv-law.nl

Etten, mr. M.W.A.M. van, Prof. dr. Dorgelolaan 14 (5613 AM) postbus 3 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2626470, fax 040-2626461, e-mail michiel.van.etten@hollandlaw.nl

Eujen, mr. E.P., Grote Kerstraat 42 (7902 CK) postbus 486 (7900 AL) Hoogeveen, tel. 0528-267231, fax 0528-268102, e-mail info@vansteenenpronk.nl

Fruytier, mr. O.P.M., Arthur van Schendelstraat 740 (3511 MK) postbus 516 (3500 AM) Utrecht, tel. 030-2347265, fax 030-2347282, e-mail ofruytier@bs-advocaten.nl

Gobes, mw. mr. M.H.A., Kennemerstraatweg 2 (1815 LA) postbus 1035 (1810 KA) Alkmaar, tel. 072-5121300, fax 072-5121133, e-mail m.gobes@vandiepen.cp

Goudriaan, mw. mr. M.E., Jozef Israëlslaan 1-b (3443 CR) Woerden, tel. 0348-418559, fax 0348-433046, e-mail esadwo@zeelandnet.nl

Goudt, mw. mr. V.M.M., Apollolaan 151 (1077 AR) postbus 75299 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-4857693, fax 020-5727693, e-mail valentine.goudt@freshfields.com

Groot, mw. mr. L. de, Kastanjelaan 2 (3833 AN) postbus 230 (3830 AE) Leusden, tel. 033-4342236, fax 033-4342187

Heul, mw. mr. E.J. van der, Blaak 28 (3011 TA) postbus 711 (3000 AS) Rotterdam, tel. 010-4406440, fax 010-4364400, e-mail info@plp.nl

Hoogerwerf, mr. R.P.M., Burgemeester Visserpark 13-15 (2405 CP) postbus 575 (2400 AN) Alphen a/d Rijn, tel. 0172-494345, fax 0172-424728, e-mail r.hoogerwerf@berntsenmulder.nl

Houwer, mr. F., Wilhelminapark 60-61 (3581 NP) postbus 85450 (3508 AL) Utrecht, tel. 030-2547947, fax 030-2522552, e-mail houwer@vmw.nl

Huibregtse, mr. K., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246166, fax 010-4125839, e-mail kees.huibregtse@loyensloeff.com

Jong, mr. A.G. de, Dorpsplein 5 (6663 CS) Lent, tel. 024-3816888, fax 024-3816880, e-mail info@advocatenkantoor-ester.nl

Keekstra, mw. mr. J., Pastoor Koopmanweg 40 (1784 NX) postbus 2160 (1780 BE) Den Helder, tel. 0223-625555, fax 0223-620221, e-mail keekstra@jorna-advocaten.nl

Kesler, mw. mr. E.W., Boompjes 40 (3011 XB) postbus 546 (3000 AM) Rotterdam, tel. 010-4005100, fax 010-4005111, e-mail ew.kesler@kneppelhout.nl

Kist, mw. mr. M. van der, Mozartlaan 52 (2742 BN) postbus 141 (2740 AC) Waddinxveen, tel. 0182-303111, fax 0182-303113, e-mail info@vandelftadvocaten.nl

Kleijer, mr. E.M., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240215, fax 010-2240007, e-mail edger.kleijer@nautadutilh.com

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Kloet, mr. J.J.E. van der, Wilhelminapark 60-61 (3581 NP) postbus 85450 (3508 AL) Utrecht, tel. 030-2547947, fax 030-2522552, e-mail vanderkloet@vmw.nl

Konings, mw. mr. C.H.M., Blaak 28 (3011 TA) postbus 711 (3000 AS) Rotterdam, tel. 010-4406424, fax 010-4406477, e-mail kkonings@plp.nl

Laisina, mr. F., F.C. Dondersstraat 1 (3572 JA) postbus 13036 (3507 LA) Utrecht, tel. 030-2769511, fax 030-2716144, e-mail flaisina@rechtshulp midden.nl

Littooij, mr. M., Sophiastraat 22-28 (4811 EM) postbus 3404 (4800 DK) Breda, tel. 076-5136136, fax 076-5222552, e-mail littooij@rassers.nl

Mastenbroek, mr. J.H., Herestraat 113 (9711 LG) postbus 7015 (9701 JA) Groningen, tel. 050-3136846, fax 050-3132930, e-mail j.h.mastenbroek@boutadvocaten.nl

Moonen, mr. B.H.M., Wilhelminasingel 77 (6221 TG) postbus 3021 (6202 NA) Maastricht, tel. 043-3215929, fax 043-3251494, e-mail b.moonen@kerckhoffadvocaten.nl

Munckhof, mw. mr. R. van den, Willem II Straat 29-a (5038 BA) postbus 246 (5000 AE) Tilburg, tel. 013-5420400, fax 013-5430408, e-mail linssen@linssen-advocaten.nl

Nelissen, mw. mr. I.F.H., Kerkstraat 31 (6301 BX) Valkenburg, tel. 043-6014209, fax 043-6010081, e-mail info@at-advocaten.nl

Niet, mr. R. van der, Javastraat 8 (3016 CE) postbus 23431 (3001 KK) Rotterdam, tel. 010-4360069, fax 010-4366006, e-mail info@heerevanderhorst.nl

Ochten, mw. mr. M.A., Jan Campertlaan 4 (3201 AX) postbus 667 (3200 AP) Spijkenisse, tel. 0181-617723, fax 0181-622562, e-mail aavanochten@baumgardtbrokling.nl

Ottevanger, mr. J.A., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700, e-mail j.ottevanger@houthoff.com

Platteeuw, mw. mr. V., Strawinskyalaan 1441 (1077 XX) Amsterdam, tel. 020-5753063, fax 020-5753064, e-mail v.platteeuw@bos-partners.nl

Roose, mw. mr. M.E., Sophiastraat 22-28 (4811 EM) postbus 3404 (4800 DK) Breda, tel. 076-5136136, fax 076-5122552, e-mail roose@rassers.nl

Ruitenberger, mw. mr. I., Bergerstraat 2 (6226 NA) postbus 1750 (6201 BT) Maastricht, tel. 043-3626655, fax 043-3626562

Rumora-Scheltme, mw. mr. B.F.H., Strawinskyalaan 1999 (1077 XV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-7171449, fax 020-7171362

Ruijs, mw. mr. B.L.A., Molenstraat 117-119 (5342 CA) postbus 117 (5340 AC) Oss, tel. 0412-637379, fax 0412-633255, e-mail b.ruijs@vanzandvoort.com

Sandberg, mw. mr. L., Noordeind 5 (7815 PA) postbus 211 (7800 AE) Emmen, tel. 0591-610880, fax 0591-610040, e-mail ls@buismanadvocaten.nl

Schaik, mw. mr. S. van, F.C. Dondersstraat 1 (3572 JA) postbus 13036 (3507 LA) Utrecht, tel. 030-2769511, fax 030-2716144, e-mail s.vschai@rechtsmidden.nl

Theunissen, mw. mr. J.M.C., Blaak 28 (3011 TA) postbus 711 (3000 AS) Rotterdam, tel. 010-4406446, fax 010-4369704, e-mail j.theunissen@plp.nl

Tulleken, mr. Ph.A., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246257, fax 010-4125839, e-mail philip.tulleken@loyensloeff.com

Veldhoven, mw. mr. N., Strawinskyalaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460014, fax 020-5460734, e-mail info@stibbe.com

Visscher, mw. mr. J.M., Schaarmeesterstraat 194 (5231 PM) postbus 3262 (5203 DG) Den Bosch, tel. 073-6484646, fax 073-6484648, e-mail info@bedrijfsadvocaten.nl

Voort, mw. mr. R.A. van der, W. Dreesweg 4 (1314 VB) postbus 10058 (1301 AB) Almere, tel. 036-5346220, fax 036-5345984, r.vandervoort@okkerse-schop.nl

Wapsenkamp, mw. mr. P., Statenlaan 55 (5223 LA) postbus 1714 (5200 BT) Den Bosch, tel. 073-6927777, fax 073-6927689, e-mail info@banning.nl

Wassen, mr. L.L.F., Bergerstraat 2 (6226 NA) postbus 1750 (6201 BT) Maastricht, tel. 043-3626655, fax 043-3626562, e-mail wassen@boelssanders.nl

Wolffensperger, mw. mr. F., Bahialaan 502 (3065 WC) postbus 4030 (3006 AA) Rotterdam, tel. 010-2425360, fax 010-2425358, e-mail wolffensperger.femke@fplaw.nl

PRAKTIJK NEERGELEGD

Abraham, mr. M.A. Amsterdam 01-07-2005

Alkema, mr. R.W.I. Rotterdam 01-07-2005

Baggel, mw. mr. S.H.L. Breda 01-06-2005

Berenschot, mw. mr. H.A. Amsterdam 01-08-2005

Bocken, mw. mr. C.E.M. Echt 01-06-2005

Boer, mw. mr. drs. M.J. de Amsterdam 01-08-2005

Busch, mr. A.B. Utrecht 22-06-2005

Catakli, mw. mr. L. Wassenaar 01-08-2005

Chang, mr. V.K.L. Amsterdam 01-08-2005

Dieker, mr. R.W. Den Haag 01-04-2005

Diepen, mr. M.J. van Amsterdam 01-06-2005

Dingemanse, mr. W.J.H. Goes 01-08-2005

Dippel-van Gent, mw. mr. J.S. Hoorn 05-07-2005

Dijkerman, mw. mr. M.E. Rotterdam 01-07-2005

Ficq-Kengen, mw. mr. A.M. Amsterdam 19-07-2005

Gorissen, mw. mr. S.M.A.L. Amsterdam 19-07-2005

Gun, mw. mr. G.E.M. van der Dordrecht 01-08-2005

Haagsma, mw. mr. E.S.G. Almere 01-05-2005

Heijden, mr. C.M. van der Amsterdam 21-07-2005

Hingst, mr. E.C. Amsterdam 07-07-2005

Hofkes, mr. R.N.F. Amsterdam 01-08-2005

Hombergh, mw. mr. C.P. van den Nijmegen 29-06-2005

Honnebier, mr. B.P. Amsterdam 14-06-2005

Horne, mw. mr. M.J.P. van Arnhem 01-07-2005

Kok, mw. mr. M.E. de Nijmegen 08-07-2005

Koster, mw. mr. I.C. Utrecht 13-07-2005

Krens, mw. mr. J.M.J.A. Amsterdam 01-08-2005

Lunenburg, mw. mr. R.L. Amsterdam 01-07-2005

Manders, mw. mr. M. Amsterdam 19-07-2005

Melkert, mr. N.N.C. Amsterdam 28-07-2005

Michaël, mr. S.D. Amsterdam 07-07-2005

Mourik, mr. drs. N.P. van Amsterdam 01-07-2005
Oevering, mr. R. Amsterdam 19-07-2005
Oomens, mw. mr. M.P.E. Amsterdam 14-07-2005
Paardekooper, mr. K. Arnhem 01-07-2005
Peeters-Dohmen, mw. mr. M. Heerlen 01-07-2005
Planting, mw. mr. S. Den Bosch 13-07-2005
Rijcken, mr. G.C.E. Amsterdam 01-08-2005
Schütz, mr. S.F. Amsterdam 01-07-2005
Selderijk, mw. mr. M. Amsterdam 01-08-2005
Sluijters, prof. mr. B. Den Haag 07-06-2005
Snelder, mr. D.M.F. Breda 20-05-2005
Snetselaar jr., mr. E. Arnhem 01-07-2005
Vink, mr. A.W.H. Amsterdam 14-06-2005
Visser, mr. R. Rotterdam 01-07-2005
Volders, mw. mr. A. Amsterdam 01-08-2005
Vries, mr. M.H. de Amsterdam 01-08-2005
Windt, mw. mr. Th. van der Amsterdam 01-07-2005
Wijen, mr. S.H.G. Nijmegen 01-07-2005
Wijn, mw. mr. H.R. Amsterdam 25-07-2005

KANTOORVERPLAATSING

Adriaansen, mr. R.W. (Badhoevedorp): Goudplevierlaan 2 (2261 DD) Leidschendam, tel. 070-3276699, e-mail rwa@adriaansen.com
aArends, mr. S.W.H. (Haarlem): Koningslaan 60 (1075 AG) postbus 70091 (1007 KB) Amsterdam, tel. 020-6645111, fax 020-6620470, e-mail arends@fortadvocaten.nl
Baas, mw. mr. S.H. (Zwolle): Ceintuurbaan 106 (7941 LX) postbus 104 (7940 AC) Meppel, tel. 0522-245502, fax 0522-245541, e-mail info@advoruis.nl

Berg, mr. J.P.R. van den (London/Groot-Brittannië): Strawinskylaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460415, fax 020-5460713, e-mail jean-paul.vandenberg@stibbe.com
Berg, mw. mr. K. (New York/Verenigde Staten van Amerika): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771536, fax 020-5771775, e-mail karen.berg@debrauw.com
Berkers, mr. W.G.P.: Kanaaldijk Noord-West 89-91 (5707 LC) postbus 213 (5700 AE) Helmond, tel. 0492-538570, fax 0492-527815
Bertholet, mw. mr. G.J.M.: Hoge Torenstraat 8 (4201 GC) postbus 3048 (4200 EA) Gorinchem, tel. 0183-630200, fax 0183-635104, e-mail info@mvdpadvocaten.nl
Boer, mw. mr. M.A. de: Museumlaan 2 (3581 HK) Utrecht, tel. 030-2522990, fax 030-2544398, e-mail m.deboer@akmdb.nl
Bree, mr. R.J.M. van: Meerenakkerplein 1 (5652 BJ) Eindhoven, tel. 040-2592830, fax 040-2592831, e-mail rvanbree@vanbree-stassen.nl
Brouwer, mw. mr. I.A. de (Eindhoven): Prof. Cobbenhagelaan 75 (5037 DB) postbus 414 (5000 AK) Tilburg, tel. 013-4668888, fax 013-4668866, e-mail advocaten@devoort.nl
Brouwers, mr. C.M. (Helmond): Dr. Holtropaan 42 (5652 XT) postbus 8727 (5605 LS) Eindhoven, tel. 040-2501414, fax 040-2501450, e-mail c.brouwers@boskampwillems.nl
Burgers, mr. J.G. (Amsterdam): Helderseweg 14 (1815 AB) postbus 3020 (1801 GA) Alkmaar, tel. 072-5143070, fax 072-5127363
Caspers, mr. R. (Amsterdam): Verspronckweg 1 (2023 BA) postbus 498 (2000 AL) Haarlem, tel. 023-5347156, fax 023-5316258, e-mail info@meijeradvocaten.nl

Dahmen, mr. R.G.M.: Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953953, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl
Derhaag, mr. S.J.H.V.: Frederiksplein 1 (1017 XK) postbus 20550 (1001 NN) Amsterdam, tel. 020-5210690, fax 020-5210699, e-mail derhaag@vestius.nl
Dronkers, mr. D. (Den Haag): Henrie van Veldekeplein 29 (6211 TG) postbus 289 (6200 AG) Maastricht, tel. 043-3250043, fax 043-3253944
Dijk, mw. mr. A.J. van: Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953953, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl
Dijkman, mr. J. (Almelo): Grotestraat 29 (7471 BK) postbus 8 (7470 AA) Goor, tel. 0547-271628, fax 0547-272498, e-mail dijkman@ddh-advocaten.nl
Egmond, mr. R.A.H. van (Den Haag): Utrechtseweg 147 (1213 TL) Hilversum, tel. 030-5232400, e-mail rvegmond@mpccapital.nl
Evers, mr. G.T.M. (Helmond): Nachtegaallaan 11 (5731 XP) Mierlo, tel. 0542-840014, fax 0492-845519, e-mail m.evers@eversadvocaten.nl
Geel, mr. M.J.J. van (Hengelo O): M.H. Tromplaan 33-35 (7513 AB) postbus 258 (7500 AG) Enschede, tel. 053-4800648, fax 053-4800658, e-mail info@cdjvl.nl
Haacker, mr. B.N. LL.M.: Sophialaan 43 (1075 BM) Amsterdam, tel. 020-6626363, fax 020-6793821, e-mail haacker@vrisekoopmajoor.nl
Halprin, mr. P.E. (Amsterdam): Platz der Einheit 1 (60327) Frankfurt am Main/Duitsland, tel. 0049-69971570, fax 0049-69971571, e-mail paul.halprin@loyensloeff.com
Hekster, mw. mr. T.A. (Den Haag): Arthur van Schendelstraat 740 (3511 MK) postbus 516 (3500 AM) Utrecht, tel. 030-2347234, fax 030-2347272, e-mail office@bs-advocaten.nl
Hesselink, mr. J.M. (Hoofddorp): Van Heuven Goedhartlaab 935-bg (1181 LD) Amstelveen, tel. 020-5470140, fax 020-6400306, e-mail hesselink@muldserv.nl
Hoorn, mr. E.C.: Boschdijk 525 (5621 JG) postbus 80003 (5600 JZ) Eindhoven, tel. 040-2782886, fax 040-2788069, e-mail erwin.hoorn@philips.com
Jongedijk, mr. J.: Amstelplein 2 (1096 BC) Amsterdam, tel. 020-5977777
Klauw, mw. mr. B.S. van der: Veerhaven 17 (3016 C) postbus 23509 (3001 KM) Rotterdam, tel. 010-2418900, fax 010-2418935, e-mail vanderklauw@schipmer.nl
Ko, mr. H.L.A.: Steupelstraat 40 (3065 JE) postbus 85205 (3009 ME) Rotterdam, tel. 010-2492444, fax 010-2492440, e-mail ko@swnk.nl
Koelen, mw. mr. Y.W.A.M. van der: Mierloseweg 5 (5707 AA) Helmond, tel. 0492-544415, fax 0492-527785
Koppens, mw. mr. M.A. (Rotterdam): Groot Hertoginnelaan 26 (2517 EG) postbus 18598 (2502 EN) Den Haag, tel. 070-3115411, fax 070-3115412
Kroesbergen, mr. S. (Emmen): Oude Boteringestraat 71 99712 GG Groningen, tel. 050-3116272, fax 050-3115820, e-mail s.kroesbergen@vanrossumadvocaten.nl

Krukziener, mw. mr. E.M. (Zoetermeer): Vest 72 (3311 TX) postbus 1022 (3300 BA) Dordrecht, tel. 078-6148333, fax 078-61437818
Kuijl, mw. mr. A.J.C. van (Rotterdam): Maliesingel 20 (3581 BC) postbus 354 (3500 AJ) Utrecht, tel. 030-2320800, fax 030-2341644, e-mail info@wijnstael.nl
Lazet, mr. M.: Strawinskylaan 337 (1077 XX) postbus 79007 (1070 NB) Amsterdam, tel. 020-6287770, fax 020-6282363, e-mail info@abnamromellon.com
Leur, mw. mr. B.C.V.J. van (Den Haag): Phoenixstraat 66 (2611 AM) Delft, tel. 015-2127470, fax 015-2127730, e-mail bvanleur@vanleuradvocaten.nl
Linden, mw. mr. Y. van der: Tramstraat 32-34 (5611 CR) postbus 2350 (5600 OC) Eindhoven, tel. 040-2447608, fax 040-6468875, e-mail y.vanderlinden@schakenraad.nl
Moer, mr. B.F.Th. de (Den Haag): Kousteensedijk 3 (4331 JE) postbus 240 (4330 AE) Middelburg, tel. 0118-656060, fax 0118-636178, e-mail info@advd.nl
Mulder, mr. P.H.A.: M.H. Tromplaan 33-35 (7513 AB) postbus 258 (7500 AG) Enschede, tel. 053-4800648, fax 053-4800658, e-mail info@cdjvl.nl
Netze-Ritsema, mw. mr. C.L.H. (Rotterdam): Hilversumseweg 16-a (1251 EX) postbus 149 (1250 AC) Laren, tel. 035-6468919, fax 035-6468914, e-mail info@legalcapital.nl
Plompen, mr. L.P. (Amsterdam): Rivium Westlaan 142 (2909 LD) postbus 37 (2900 AA) Capelle a/d IJssel, tel. 010-4064200, fax 010-4064299, e-mail info@pfizer.nl
Sabourian, mw. mr. B.: Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 010-2725300, fax 010-2725400, e-mail info@akd.nl
Schipper, mw. mr. R. (Utrecht): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771459, fax 020-5771631, e-mail renee.schipper@debrauw.com
Sheerbahadoersing, mw. mr. H.: De Ruyterlaan 25 (7511 JH) postbus 75000 (7500 KC) Enschede, tel. 053-4853113, fax 053-4853265
Sörensen, mw. mr. E.M.Y.: Steupelstraat 40 (3065 JE) postbus 85205 (3009 ME) Rotterdam, tel. 010-2492444, fax 010-2492440, e-mail soresen@swnk.nl
Spithoven, mw. mr. M. (Maarsse): Leidseplein 29 (1017 PS) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517555, fax 020-6267949
Stassen, mr. P.W.H.: Meerenakkerplein 1 (5652 BJ) Eindhoven, tel. 040-2592830, fax 040-2592831, e-mail pstassen@vanbree-stassen.nl
Swets, mw. mr. M. (Utrecht): Boompjes 40 (3011 XB) postbus 546 (3000 AM) Rotterdam, tel. 010-4005100, fax 010-4005111, e-mail mail@kneppelhout.nl
Thuis, mw. mr. M.G.C. (Amsterdam): 81 Newgate Street (EC1A 7A) London/Groot-Brittannië, tel. 0044-202074977, fax 0044-2076008390, e-mail marieke.thuis@bt.com
Top, mw. mr. drs. G.M. (Zoetermeer): Gyroscopweg 2 (1042 AB) postbus 2850 (1000 CW) Amsterdam, tel. 020-5879152, fax 020-5879544, e-mail miranda.top@getronics.com

Het Bureau van de Orde

ONDERWERP	TELEFOONNUMMER	E-MAILADRES
Advocatenpaspoort	070 - 335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070 - 335 35 29	adres@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070 - 335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070 - 335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (brochures, Vademecum)	070 - 335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Audit (auditbureau, aanvragen)	070 - 335 35 71/82	audit@advocatenorde.nl
Opleiding		
• Beroepsopleiding (BO) (vragen van stagiaires inzake BO)	070 - 335 35 55 (09.00-12.00 uur)	opl@advocatenorde.nl
• Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) (vragen van stagiaires inzake VSO en erkende opleidingsinstellingen)	070 - 335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
• Permanente Opleiding (PO) (vragen van erkende opleidingsinstellingen)	070 - 335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
• Permanente Opleiding (PO) (vragen van advocaten inzake PO-punten, inclusief ontheffing PO)	070 - 335 35 41/89	jz@advocatenorde.nl
• Vrijstellingen BO en VSO	070 - 335 35 41/89	jz@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070 - 335 35 71/86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige (praktijk)vragen van advocaten	070 - 335 35 71/86	helpdesk@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
 Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
 Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Verhoef, mr. J.W. (Amstelveen):
Amsteldijknoord 120 (1422 XZ) Uithoorn, tel. 0297-230250, fax 0297-230251

Visser, mw. mr. drs. M. (Amsterdam):
Annastraat 4-d (3512 GV) Utrecht

Vliet, mw. mr. N. van (Barendrecht):
Sporlaan 388 (5038 CD) postbus 211 (5000 AE) Tilburg, tel. 013-5841484, fax 013-5841485, e-mail vanvliet@jlinssen.nl

Weijers, mr. K.: Steupelstraat 40 (3065 JE) postbus 85205 (3009 ME) Rotterdam, tel. 010-2492444, fax 010-2492440, e-mail weijers@swnk.nl

Wijbenga, mr. J.D. (Zutphen): Zutphenseweg 31 (7418 AH) postbus 623 (7400 AP) Deventer, tel. 0570-614080, fax 0570-618244, e-mail wijbenga@jpr.nl

Wijnstekers, mw. mr. N.G. (Amsterdam):
Croeselaan 1 (3521 BJ) postbus 8444 (3503 RK) Utrecht, tel. 030-2915204, fax 030-2915284, e-mail noelle.wijnstekers@snsreaal.nl

Zwaal, mw. mr. G.G. (Lisse): Flevoweg 9-b (2318 BZ) postbus 3046 (2301 DA) Leiden, tel. 071-5230945, fax 071-5230946, e-mail info@cobykoorn.nl

Zwan, mw. mr. K.R.I. van der (Eindhoven):
Delflandlaan 1 (1062 EA) postbus 7266 (1007 JG) Amsterdam, tel. 020-2060655, fax 020-2060250, e-mail kirsten.vanderzwan@pellicaan.nl

Zwitsersloot, mw. mr. L.A.M.: Keizersgracht 639 (1017 DT) Amsterdam, tel. 020-5315950, fax 020-5315950

NIEUW KANTOOR/ASSOCIATIE

Van Bree & Stassen Advocaten (mrs. R.J.M. van Bree en P.W.H. Stassen)
Meerenakkerplein 1 (5652 BJ) Eindhoven, tel. 040-2592830, fax 040-2592831

SorensenWeijers&Ko (mrs. E.M.Y. Sörensen, K. Weijers en H.L.A. Ko) Steupelstraat 40 (3065 JE) postbus 85205 (3009 ME) Rotterdam, tel. 010-2492444, fax 010-2492440, e-mail mail@swnk.nl

NAAMSWIJZIGING

Aa, mw. mr. G.M. van der te Eindhoven thans: **Lie-van der Aa, mw. mr. G.M.**
Giessen-Vink, mw. mr. E. van der te Almere thans: **Vink, mw. mr. E.**

BEZOEKADRES/POSTBUS/TEL./FAX/E-MAIL

Amstelland Advocaten te Amstelveen:

Binderij 7-a (1185 ZH) Amstelveen

Beuning Advocaten te Den Haag: Lange Voorhout 29 (2514 EB) Den Haag

Bronsgest Deur Advocaten te Amsterdam:
De Lairesestraat 137-143 (1075 HJ) Amsterdam

Cats Advocaten te Emmen: Postbus 2282 (7801 CG) Emmen

Faasen & Partners Advocaten te Amsterdam:
Wibautstraat 224 (1097 DN) Amsterdam, tel. 020-5600600, fax 020-5600500

Advocatenkantoor Hos te Amersfoort:

Van Donkelaarstraat 24 (3815 NH) Amersfoort

Kniestedt Jacobs & Duijs te Utrecht:

Brigittenstraat 24 (3512 KM) Utrecht

Maet Advocaten te Amsterdam:

Van Slingelandtstraat 35-b (1051 CG) Amsterdam

Oorsprong Advocaten te Utrecht: Postbus 8213 (3503 RE) Utrecht

Disciplinaire beslissingen

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

AFFECTIEVE RELATIE TUSSEN ADVOCaat EN cliëNT

Raad van Discipline Arnhem, 13 september 2004
(mrs. Zweers, Dam, Van Halder, Knüppe en Van Wijmen)

Het bestaan van een affectieve relatie tussen advocaat en cliënt is als zodanig niet ongeoorloofd maar vergroot wel het risico van ongewenste effecten op het verloop van onderhandelingen en procedures, waarvan in casu is ook is gebleken.

Een advocaat hoort niet mee te werken aan een schending van het briefgeheim door zijn cliënt.

- *Advocatenwet artikel 46 (2.4 Het vermijden van belangenconflicten; 3.2 Grenzen aan de vrijheid van handelen tegenover de wederpartij)*
- *Gedragsregels 1 en 2*

Feiten, inhoud van de klacht

Mr. X treedt op in een echtscheidingsprocedure en onderhoudt in die tijd een affectieve relatie met zijn cliënt. Klager, de echtgenote van de cliënt van mr. X, acht zich bezwaard door rechtsmaatregelen, waaronder beslagen, die mr. X heeft getroffen en de agressieve wijze waarop mr. X de belangen van zijn cliënt in verschillende procedures heeft bepleit. Daarop hebben de klachtonderdelen 1, 3 en 4 betrekking.

Klachtonderdeel 2 houdt in dat mr. X op onrechtmatige wijze in het bezit is gekomen van een door een notaris opgemaakt proces-verbaal, dat een beschrijving inhield van het vermogen van klager en waarom

trent zou zijn afgesproken dat mr. X en zijn cliënt daar geen inzage in zouden krijgen.

Klachtonderdeel 5 heeft betrekking op een door mr. X in rechte geproduceerde brief, afkomstig van de notaris en bestemd voor klager maar door een verkeerde adressering in handen van de cliënt van mr. X gekomen.

Beoordeling

Klachtonderdelen 1, 3 en 4

Op zichzelf behoeft een liefdesrelatie tussen advocaat en cliënt niet in de weg te staan aan een betamelijk optreden, maar in een situatie als de onderhavige, waarin sprake is van een echtscheiding met sterk gepolariseerde verhoudingen, is het risico van ongewenste effecten op het verloop van de onderhandelingen respectievelijk procedures dermate groot dat die advocaat niet als advocaat van zijn geliefde behoort op te treden. In casu heeft dit risico zich ook daadwerkelijk gemanifesteerd doordat mr. X meerdere malen niet-geëigende voor klager onevenredig bezwarende maatregelen heeft getroffen, éénmaal door een kort geding ahangig te maken ter zake van alimentatie terwijl zijn cliënt al een executoriale titel had, naar – zoals de voorzieningenrechter in zijn vonnis van 2 april 2002 heeft overwogen – moet worden aangenomen louter ter verkrijging van een dwangmaatregel en vervolgens door in afwachting van de uitspraak in dat kort geding al beslag te laten leggen op privé- en bedrijfsroerend goed, op 20 februari 2002 aan de bank te verzoeken

Disciplinaire beslissingen

om de executie van dat beslag ter hand te nemen terwijl nota bene de voorzieningenrechter had beslist dat klager met ingang van 1 februari 2002 aan de alimentatiebeschikking diende te voldoen en klager dat ook heeft gedaan en op 11 maart 2002 nog eens beslag te laten leggen op alle banktegoeden zonder dat zij (zijn cliënte? bew.) de door haar beweerde achterstand in de betalingen aannemelijk kon maken.

Door aldus op te treden heeft mr. X tegenover klager in strijd gehandeld met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt. Klachtonderdelen 1, 3 en 4 zijn dan ook gegrond.

Klachtonderdeel 2

De raad heeft kennisgenomen van de brief van kandidaat-notaris A waarin deze heeft verklaard dat was afgesproken dat mr. X eerst inzage zou krijgen in het proces-verbaal wanneer klagers advocaat daar toestemming voor had gegeven. Tegenover de ontkenning van mr. X dat een zodanige afspraak was gemaakt ontbeert genoemde brief echter voldoende betekenis om klagers standpunt terzake aannemelijk te achten. Het ligt immers veeleer voor de hand dat de verklaring in het kader van de verdeling ook door mr. X gebruikt zou gaan worden.

De raad is dan ook van oordeel dat dit onderdeel van de klacht ongegrond is.

Klachtonderdeel 5

Mr. X heeft ter zitting erkend dat hij de voor klager bestemde – en naar

zijn zeggen door zijn cliënte geopende – brief in de alimentatieprocedure heeft gebruikt. Het is in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt om op deze wijze mee te werken aan schending van het briefgeheim. Ook deze handelwijze illustreert nog eens de risico's wanneer een advocaat zich in een positie heeft gemanoeuvreerd waarin hij zich onvoldoende onafhankelijk kan opstellen. Ook dit onderdeel van de klacht is gegrond.

Met betrekking tot de op te leggen maatregel overweegt de raad als volgt.

Mr. X heeft er ter zitting blijk van gegeven in het geheel niet in te zien dat hij met zijn optreden jegens klager de grenzen van het betamelijke heeft overschreden. De raad is daarom, gelet ook op zijn tuchtrechtelijk verleden, van oordeel dat mr. X een zware maatregel zou moeten worden opgelegd, maar volstaat met oplegging van de maatregel van berisping nu mr. X zich na het onherroepelijk worden van de bij een eerdere beslissing van de raad eind vorig jaar in een andere rechtszaak opgelegde maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van een halfjaar, van het tableau heeft laten schrappen zodat een zwaardere maatregel niet meer opportuun is.

Beslissing

Klachtonderdelen 1, 3, 4 en 5 zijn gegrond en klachtonderdeel 2 is ongegrond. Aan mr. X wordt de maatregel van berisping opgelegd. ●

(advertentie)

TE HUUR

Dublinstraat 20-32 te Zoetermeer

De meest representatieve kantoorruimte van Zoetermeer tegen scherpe huurcondities!

Circa 980 m² kantoorruimte + 14 P, units vanaf circa 240 m², gelegen op de eerste en derde (top) verdieping van een kleinschalige kantoorvilla op een markante zichtlocatie aan de rand van het Stadshart van Zoetermeer.

Rob Swart
makelaar & taxateur
bedrijfshuisvesting bv

Röntgenlaan 19
2719 DX Zoetermeer
Tel. 079 - 351 31 11
Fax 079 - 351 21 17
www.rob-swart.nl

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

Superieure toga's

- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht)
- of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

